

VIBUKOHTUNIKU KÄSIRAAMAT

SISSEJUHATUS

WA kohtunike nõukogul on hea meel teatada, et ametlik vibuspordi kohtunike käsiraamatu kaheksas väljaanne on valmis saanud ja uuendatud 1. aprillil 2018.

Me täname kõiki kohtunikke, kes panustasid mitmel moel, et uus väljaanne oleks kõrgetasemeline ja loodetavasti osutub see kasulikuks sinu tegevuses kohtunikuna. Käesolev raamat sisaldab viimaste aastate jooksul tehtud mitmeid uuendusi ja muudatusi määrustes ja menetluskorras ning see tuleb põhjalikult läbi töötada, tagamaks ülemaailmselt ühtlaselt tugev kohtunikutöö tase.

Sissejuhatuseks tsiteeriks meie hiljuti lahkunud aupresidenti härra Don Lovo't, võttes aluseks tema artikli FITA kohtunike infokirjast nr. 41/1994.

Kohtunik? Mida see tähendab?

Minu arvutis olevad sõnaraamat ja sünonüümide sõnastik pakub sõnale *JUDGE* (inglise keeles: kohtunik) välja üle tosina selgituse: *verify* (kinnitama), *prove* (tõestama), *establish* (kehtestama), *try* (kohut mõistma), *substantiate* (piisavaid põhjendusi esitama), *learn* (teada saama), *ascertain* (kindlaks tegema), *consider* (arvesse võtma) jne. Kaks sõna, mis mulle eriti meeldivad, on *justice* (õiglus) ja *arbitrator* (vahekohtunik). Kas tead mis, ma arvan, et kõik need sõnad kirjeldavad mingil moel seda, milline on minu arvates „Hea FITA kohtunik”.

Kusagil pole öeldud, et kohtunik ainult tsiteerib ja rakendab määrusi.

Toon mõned lihtsad näited mittemõistliku ja mõistliku määruste kasutamise kohta. Näiteks olukord, kui politsei peatab autojuhi, kes sõitis kiiremini kui 100 km/t. Ilmneb, et juht on joobes ja politseinik täidab oma kohust, paneb juhil käed raudu ja viib arestimajja. Kümme minutit hiljem peatab sama politseinik samas piirkonnas juhi, kes sõitis samuti kiiremini kui 100 km/t. Teine juht selgitab ja näitab, et tema tagaistmel on raskelt vigastatud laps, kes oli jäänud veoauto alla ja juht kiirustab haiglasse. Peaaegu samaaegselt toimus ühe ja sama liiklusreegli rikkumine. Kas peaks ka rakendama sama karistust? Ma olen täiesti veendunud, et kõik ütleksid, et „loomulikult mitte”, kuigi mõnikord kohtunikud teevad seda.

Ära ava seda raamatut ainult selle pärast, et näha, kas sa leiad karistuse, millega tühistada vibulaskja tulemus. Võimalusel püüa leida määrus, tänu millele vibulaskja tulemus jääks kehtima.

Olukorras, kui võistleja on rikkunud määruseid ning see annab talle distantsilise, ajalise, lastud noolte arvu või tulemuse osas teiste võistlejate ees eelise, siis pead sa koheselt rakendama karistusmeetmeid. Seda selleks, et kaitsta nende sportlaste huve, kes reegleid ei rikkunud.

Situatsioonis, kui teadustaja finaalingide laskmise alguses määrab ekslikult esimese noole laskjaks vale sportlase, tekitab see olukord mõlemas võistlejas segadust ja nad lasid samaaegselt. Mitmed kohtunikud vastasid, et õigel ajal lasknud sportlase noolt ei arvestata ja seega kaotab ta ka duelli. See on tavaline määruste väärkasutus. Ainus põhjus, kui võistlejad lasevad vaheldumisi, on luua põnevust meediakanalite jaoks.

Kui see polnud sel hetkel aktuaalne, oleksid võistlejad lasknud samaaegselt nagu seda ka tehti. Seda tehakse aja kokkuhoiu mõttes. Mõistet „*time rule*” („aja reegel”) rakendatakse olukorras, kus võistleja kasutab soorituseks ettenähtust rohkem aega.

Kas antud juhul oli ühel võistlejal teise ees eelis? Kes antud olukorras kasutas lisaaega? Kas keegi sportlastest peaks saama karistuse turniiri/võistluse korraldaja meeskonna poolse vea tõttu? Kas ma peaksin sellele küsimusele vastama? Ma loodan, et mitte ...

Selle käsiraamatu eesmärk on aidata kohtunikel ja korraldajatel teha oma tööd ning sportlastel tunda rõõmu oma spordialast. See ei asenda WA määruseid ja see ei ole täielik. Kahtluse korral tuleb vastava olukorra seletamiseks kasutada määrustikku ja käesolevaid tõlgendusi

Morten B Wilmann, (WA kohtunike komitee juhatuses esimees)

Sergio Font, (WA kohtunike komitee juhatuses aseesimees)

Indranil Datta

Robert Erica

Sabrina Steffens

Värvide selgitused selles tõlketekstis

Uus tekst – 2018 a. uuendused

Mitte aktuaalne tekst - tekst, mida saab hiljem tõlkida

Tänuavaldus

Kohtunike komitee soovib tänada kõiki, kes leidsid kogu tööprotsessi jooksul aega seda dokumenti retsenseerida. Nende kaastöö, nõuanded ja parandused on olnud väärtuslikud, et see dokument saaks võimalikult täiuslik ja veatu.

SISUKORD

SISSEJUHATUS	1
1.0 WA KOHTUNIKUD JA EETIKA	7
1.1 WA Kohtunikud	7
1.2 Kohtuniku töö filosoofia	7
1.3 Kohtuniku rahvus	8
1.4 Soovitused WA kohtunikule ja mida ta peaks vältima	8
1.5 Ametisse määramine/WA kohtuniku roll	9
1.5.1 Taotlus, valik ja määramine	9
1.5.2 Kohtunike komisjon	10
1.5.3 Kohtunike komisjoni esimees ehk peakohtunik	10
1.5.4 Kohtunike vaatlaja	12
1.5.5 Vilekohtunik – DOS (Director of Shooting)	12
1.5.6 Apellatsioonikomisjon	12
1.5.7 Riietus	12
2.0 WA VÕISTLUSED	13
2.1 Võistlejate jaotus	13
2.2 Võistlusdivisjonid	14
2.3 Võistlusklassid	14
2.4 Võistlusdistsipliinid – Peamised võistlusformaadid	14
2.4.1 Platsil laskmine	14
2.4.2 Siselaskmine	17
3.0 TURNIIRIEESED TOIMINGUD	18
3.1 Sissejuhatus	18
3.2 Korralduskomitee	18
3.3 Kommunikatsioon	18
3.4 Võistkondade esindajate koosolek	20
3.5 Informatsiooni edastamine	20
3.6 Meedia	20
3.7 Varustuse tehniline kontroll	22
3.7.1 Kontrolli läbiviimise kord	22
3.8 Reklaam	26
3.8.1 Väljaku reklaam	26
3.8.2 Reklaam võistleja riietusel ja varustusel	26
3.9 Muud nõuded võistluste läbiviimiseks	26
3.10 Ajavõtu- ja helisüsteemid	27
3.11 Ohutus	27
3.12 Väljaku ja läbiviimiskoha kontroll	27
3.12.1 Platsil laskmine	27
3.12.2 Siselaskmine	30

4.0 TURNIIRI LÄBIVIIMISE KORD - I OSA PLATSIL LASKMINE	32
4.1 Märklehed – nende paigaldamine	32
4.2 Treeninglaskmine	32
4.3 Võistluspaiga inventari kontrollimine	32
4.4 Võistlejate varustuse kontrollimine	33
4.5 Laskejoonel	33
4.5.1 Laskekohad	33
4.5.2 „Kõrge vinnastamine“	33
4.6 3-meetri joon – nooled selle mõjuala sees või väljas	34
4.7 Treeneri poolt edastatav info ja käitumine laskejoonel	35
4.8 Pikksilmade kasutamine	36
4.9 Võistlejate lahkumine laskejoonelt	36
4.10 Elektrooniline sidevahetus	37
4.11 Märklaua anomaaliad	37
4.11.1 Tagasipõrkunud/väljakukkunud nooled	37
4.11.2 Matist läbi lennanud nooled	37
4.11.3 Matis ripuvad nooled	38
4.11.4 Punktilugemine siselaskmise	38
4.12 Varustuse tehniline rike	39
4.13 Meditsiinilised juhtumid	39
4.14 Järellaskmine mitme võistleja korral	40
4.15 Laskmine enne ja pärast signaali	40
4.16 Erinevused heli- ja ajavõtusüsteemi signaalides	41
4.16.1 Ajavõtusüsteemi signaalid	41
4.17 Kohtunike asetsemine punktide lugemise ajal	42
4.18 Noolte väärtused – Noole väärtust kaks korda ei hinnata	42
4.19 Lastud noolte arv – Aja sees/väljaspool aega	45
4.19.1 Lastud on liiga palju nooli	45
4.19.2 Mitmekordsed eksimised	45
4.20 Arvestuskaardid ja parandused nendel	45
4.21 (Noole)aukude märgistamine	46
4.22 Märklauda jäetud nooled	47
4.23 Probleemid märklaudadega	47
4.24 Ümberkukkunud matt	47
4.25 Ümberlaskmise kord kvalifikatsiooniringis	47
4.26 Ebasportlik käitumine	48
5.0 TURNIIRI TOIMINGUD II OSA VÄLJALANGEMIS- JA FINAALRINGID	49
5.1 Sissejuhatus – Väljalangemis- ja finaalingid	49
5.2 Väljalangemisringid	49
5.2.1 Setid	50
5.3 Finaalingid	50
5.4 Joonekohtuniku tegevused / tegutsemise kord	50
5.5 Matikohtunik	53
5.6 Skoorilugejad	55
5.7 Võistlejate esindajad	56
5.8 Noolte toojad	56
5.9 Otse edasipääsemised ehk vabad ringid	56
5.10 Loobumisvõiduga matšid	57
5.11 Vaheldumisi laskmine	57

5.12	Võrdsed punktid individuaalses arvestuses ja ümberlaskmised	57
6.0	VÕISTKONNAVÕISTLUSED	58
6.1	Võistkonnavõistluse kvalifikatsiooniring	58
6.2	Võistkonnavõistluse väljalangemis- ja finaalingid	59
6.3	Rikkumised võistkonnavõistluses	59
6.3.1	Väiksemad rikkumised	60
6.3.2	Suuremad rikkumised	60
6.4	Võistkonna ja segavõistkonna ümberlaskmised – Kvalifikatsiooniring	61
6.5	Võistkonna ja segavõistkonna ümberlaskmised – Väljalangemisring	61
7.0	VÕISTLUSJÄRGSED TOIMINGUD	62
7.1	Sissejuhatus	62
7.2	Kohtunike komisjoni aruanne	62
7.3	Kohtunike hindamise aruanne	62
LISAD		63
A 1	Vibulaskmine maastikul	63
	Võistlused – Raja kontroll	63
A 1.1	Ohutus	63
A 1.2	Märkide/märklehtede paigutus (rajal)	64
A 1.3	Laskmine ja punktiarvestus	65
A 1.4	Kohtunike paigutamine/määramine rajale (võistlusale)	65
A 1.5	Kontrollimise kord	65
A 1.6	Ajalimiidi rakendamine	65
A 1.7	Kauguste määramine	66
A 1.8	Maastikul laskmise finaali rada	66
A 1.9	Laskmise kord	66
A 1.10	Kohtunike määramine gruppide juurde	67
A 1.11	Väljalangemise ja finaali kord maastikul laskmise (meistri)võistlustel	67
A 1.12	Laskmise järjekord finaalingides.....	67
A 1.12.1	Märklehed – Paigutus	67
A 1.12.2	Ajaarvestus (individuaalvõistluses)	68
A 1.12.3	Ajaarvestus (võistkonnavõistluses)	68
A 1.12.4	30 sekundit – hoiatus	68
A 1.13	Võistkonnavõistluse finaali	68
A 1.14	Mis on ja mis ei ole lubatud WA maastikul laskmise märgistamata ringides	68
A 2	3D-vibulaskmine – Lühituvustus	72
A 2.1	Võistlus	72
A 2.2	Rada	73
A 2.2.1	Sihtmärgid	73
A 2.2.2	Kaugusmärgid/vaiad	74
A 2.2.3	Ohutus	75
A 2.4	Vibud	75
A 2.5	Ümberlaskmised	75

A 3 Apellatsioonikomisjon	76
A 4 Läbiviimise kontroll-leht – Märklauaga seonduv	77
A 5 Turniiri kontrollleht – Maastiku- ja 3D –võistlusel	78
A 6 Invasportlased	79
A 6.1 Kes on reeglite järgi invasportlane?	79
A 6.2 Kui palju ruumi laskejoonel peab saama ratastoolis invasportlane?	80
A 6.3 Kas WA võistlusel invasportlane võib jääda pärast (noolte)seeriat laskejoone alasse?	80
A 6.4 Kas assistent (olles tema selja taga) võib vajaduse korral abistada invasportlast laskejoonel noole vibunööri kinnitamisel?	80
A 6.5 Punktide lugemine / noolte väljatõmbamine	80
A 6.6 Vibunööri vinnastamine ratastooli külge	81
A 6.7 Invasportlased võistkonnavõistluses	81
A 6.8 Amputeeritud jäsemetega sportlased	81
A 6.9 Teleskoobid	81
A 6.10 Abistav(ad) tool(id)	81
A 7 WA litsentseeritud märklehtede tootjate nimekiri	83
A 8 Vilekohtunik	84
A 8.1 Vilekohtuniku perspektiiv.....	84
A 8.2 Võistluseelne ettevalmistus	84
A 8.3 Võistluspaika saabumisel	85
A 8.4 Võistluse ajal	86
A 8.5 Suurvõistlused (maailmameistrivõistlused, maailmakarikavõistlused, olümpia-/paraolümpiamängud, (muud) mängud)	89
A 8.6 Kokkuvõte	90
A 9 Võistkondade esindajate koosolek – Päevakava	91
A 10 Võistkonna esindaja kaebuse avalduse vorm	93
A 11 Kohtuniku hindamine	94
A 12 Võistluse / turniiri raport	95
A 13 Peakohtuniku kontroll-leht	96
A 14 “Walkie - Talkie“ - Käsiraadiote kasutamise kord	97

1.0 WA KOHTUNIKUD ja EETIKA

1.1 WA Kohtunikud

World Archery (WA) / rahvusvahelise vibuliidu kohtunik olla on privileeg. Edu sõltub igapäevast enda väärikusest, iseloomust, teadmistest ja tähelepanelikkusest. Kohtunikud on võistluse teenindajad, mitte käskijad, kelle kohus on tunda reegleid, mida rakendatakse ning samal ajal ei tohiks liigselt domineerida ja olla võimukas. See võib vahel olla väga keeruline.

Ole alati avatud meelega.

Tuleb valmis olla tähelepanelikult kuulama asjaga seotud olevate sportlaste ja ametnike selgitusi ning säilitada avatud ja tasakaalukas hoiak. Selle käsiraamatu peamine eesmärk on tagada üle maailma ühtlaselt tugev kohtunike töö, tagada õiglane võistlus ja et üle maailma toimuksid laskmise protseduurid sarnaselt.

1.2 Kohtuniku töö filosoofia.

Ametniku ülesandeks on tagada, et turniir kulgeks sujuvalt, et iga võistleja saaks teha oma parima soorituse. Kohtunike filosoofia on sõnastatud **olümpia ametnike vandes**:

“Kõigi kohtunike ja ametnike ees luban, et täidan nendel olümpiamängudel oma ametikohuseid täiesti erapooletult, austades ja pidades kinni neid reguleerivatest eeskirjadest, tõelises sportlase vaimus.”

(esmakordselt ette kantud 20ndatel olümpiamängudel Münchenis 1972, Heinz Pollay - ratsutamine)

Kahjuks leidus võistlejaid, kes püüdsid oma sooritust parandada ja saavutada kõrgemat kohta, kasutades mis tahes vahendeid, seal hulgas kohtuniku iga nõrkust. Selle väitega ei pruugi kõik nõustuda, kuid selle ignoreerimine pole samuti mõistlik.

Aeg-ajalt on vajalik võtta kindel seisukoht, mis põhineb õiglase ja ausa WA poolt koostatud määruste ja regulatsioonide rakendamisel.

Et seda teha, peab kohtunik olema teadlik võimalustest, et mõned isikud võivad parandada oma tulemust. Tuleb luua kontrollitud ja õiglane olukord. Kunagi ei tohi kohtunik võistleja (käitumise) tõttu kaotada enesevalitsust ja muuta seisukohti.

Määruseid tuleb põhjalikult tunda, samuti peab olema kursis viimaste tõlgenduste ja täiendavate reeglitega. **See on äärmiselt oluline, et hoitakse ennast asjadega kursis**, et ei rakendataks „vanu” määruseid. Kõikide õigusi tuleb kaitsta ja selleks tuleb määruseid otsusekindlalt rakendada.

Kõigepealt tuleb olla veendunud, et tegemist on õige ja ajakohase informatsiooniga. Enne otsuse tegemist teiste kohtunikega konsulteerimine ei näita nõrkust, vaid soovi langetada täiesti õige otsus. Kohtunike komisjoni koosolek on vajalik enne võistlust ja ka võistluse ajal olukordades, kui ollakse kahevahel.

Vahel ei õnnestu küsimust lahendada nii, et kõik oleksid rahul. Sellise olukorra tekkides, tuleb lõpliku otsuse tegemine edasi lükata kuni kõik kohtunike komisjoni liikmed on võimalik kokku kutsuda ja saab asjaga seotud isikutele edastada positiivse vastuse.

Kohtunikud peavad olema hästi informeeritud, olema vajadusel valmis diskuteerima ja õpetama/instrueerima ning olema otsuseid tehes viisakad ja kindlameelsed. Seda selleks, et kohtunikke peetaks oma ülesannete täitmisel professionaalseteks.

Tuleb meeles pidada, et võistleja on või(s)tlushimuline. Ennekõike tahab ta, et tal läheks hästi.

WA eetika koodeks on vahend, millega kohtunikud, kui WA pere liikmed kinnitavad oma lojaalsust olümpia aadetele. WA eetika koodeksi aluseks on IOC (Rahvusvaheline Olümpiakomitee) eetika koodeks ja selle eesmärk on säilitada võimalikult kõrged eetilised väärtused, mille järgi juhenduvad WA, selle ametnikud ja terve vibuspordi pere.

1.3 Kohtuniku rahvus

Põhimõtteliselt loetakse kõiki kohtunikke neutraalseteks rahvusvahelisteks kohtunikeks. Püütakse vältida situatsioone, kus võib tekkida võimalus, et kohtuniku rahvus võib tulemust mõjutada. Seetõttu tuleb vaadata, et rahvusvahelised kohtunikud ei mõistaks kohut matšidel, kus võistleb tema kaasmaalane. Kohtunike komisjoni esimees ja konkreetne kohtunik on vastutavad, et sellist situatsiooni ei tekiks. Sama põhimõte kehtib ka siis, kui mõlemad võistlejad on sama koondise liikmed.

1.4 Soovitused WA kohtunikule ja mida ta peaks vältima

Ammendavat nimekirja sellest, mida peab tegema ja mida ei tohi teha, pole võimalik koostada. **Peamine filosoofia on, et kohtuniku käitumine peab tegema vibuspordile, Rahvusvahelisele Vibuliidule, kohtunikule endale ja teistele kohtunikele au.** Tuleb meeles pidada, milline mulje jäetakse võistlejatele, pealtvaatajatele, ametnikele ja meediale ning käituda vastavalt. **Alati tuleb lähtuda kainest mõistusest.**

SOOVITUSED

- (a) Kanna kohtuniku vormirietust uhkusega, see on sinu kohustus ja eesmärgiks on anda turniirile positiivne kuvand.
- (b) Mõtle endast, kui võõrustajast, kes võtab külalisi vastu.
- (c) Ole entusiastlik, viisakas ja sõbralik.
- (d) Rakenda määruseid õiglaselt, järjepidevalt ja kindlalt.
- (e) Paku kõigile viisakalt abi: sportlastele, võistkondade esindajatele, külalistele, pealtvaatajatele, meedia personalile ja teistele ametnikele.
- (f) Riigi hümn ja „WA fanfaaride” ajal tuleks austusega püsti seista ja müts peast võtta.

VÄLDI

- (a) Ära kaota tähelepanu oma peamiselt kohustuselt, milleks on võistlus.
- (b) Ära suitseta ja tarbi alkoholi võistlusplatsil ja teistes võistlusega seotud alades (WA eetika- ja käitumiskodeksi järgi). WA kohtuniku imidži moodustab vaoshoitus, kindel otsuste tegemine ja professionaalsus. Joomine ja suitsetamine ametikohuste täitmise ajal kahjustab seda imidžit.
- (c) Ära jutusta pikalt oma kohustusi täites võistlejate ja teiste ametnikega, sest see võib jätta mulje, et sa ei pööra piisavalt tähelepanu sulle määratud kohustustele või sa eelistad mõnda võistlejat teisele.
- (d) Ei tohi põhjustada tähelepanu kõrvale juhtimist, kui see pole just seotud turvalisusega. Iga ametlik kontakt võistlejatega, mis pole seotud turvalisusega, tuleb (soovitavalt) teha läbi võistkonna esindaja, kui see on olemas.
- (e) Ära kasuta töö ajal kaamerat või mis tahes isiklikku muusika kuulamise seadet (loomulikult kohtuniku kotis olev fotoaparaadi kasutamine on vabal ajal lubatud).
- (f) Ära kasuta oma kohustusi täites mobiiltelefoni, eriti võistluse ajal.

1.5 Ametisse määramine/WA kohtuniku roll

1.5.1 Taotlus, valik ja määramine

Peale seda, kui WA juhatus on kinnitanud WA meistrivõistluste ja teiste järgmisel aastal toimuvate ürituste kuupäevad ja toimumiskohad, avaldab kohtunike komitee nii pea, kui võimalik „taotluse vormi”, mille peavad täitma kõik WA kohtunikud ja WA kohtuniku kandidaadid ning esitama selle määratud tähtajaks WA kontorisse.

Kohtunike komitee valib välja turniiri kohtunikud, arvestades alljärgnevate punktidega;

- (a) Regulaarne uudiskirja küsimustele täpne vastamine.
- (b) Praegune kogemus.
- (c) Vajalik kogemus.
- (d) Sugu.
- (e) Geograafiline aspekt.

(f) Tasakaal rahvusvaheliste kohtunike ja kohtuniku kandidaatide vahel.

Peale lõplikku kuupäeva otsustab kohtunike komitee erinevate „turneede” koosseisud. WA ametkond saab info ja teavitab kõiki kohtunikke ja asjaga seotud olevaid alaliidu liikmeid.

1.5.2 Kohtunike komisjon

WA kohtunike komitee määrab kohtunike komisjoni kõigile WA meistrivõistlustele ja (kas osaliselt või täielikult) kõikidele rahvusvaheliste organisatsioonide poolt reguleeritud üritustele (nagu paraolümpia, maailma mängud ja ülikoolide üritused). Lisaks määratakse mõned kohtunikud maailma karikavõistlustele.

Komisjonid koosnevad WA rahvusvahelistest kohtunikest ja kohtunike kandidaatidest (välja arvatud olümpiamängud, kus võib teenindada ainult kõrgema taseme kohtunik). Suurtele WA üritustele nagu platsil ja maastikul laskmise meistrivõistlused määratakse tavaliselt 13 kohtunikku. Komisjoni poolt määratakse samuti komisjoni esimees ja aseesimees ning üks või kaks asenduskohtunikku. Asenduskohtunikud asendavad määratud kohtunikke, kes ei saa mingil põhjusel üritusest osa võtta.

Kui kohtunike komisjon on paika pandud, võtab määratud esimees/peakohtunik ja WA büroo iga kohtunikuga ühendust ja suhtleb nendega otse. Määramise saanud kohtunik peab koheselt kontrollima, kas tal on vaja taotleda viisat ja niipea, kui reisiplaanid on tehtud, tuleb oma komisjoni esimehele teda anda oma saabumiskuupäev või muu oluline info. Kohe peale sündmuse toimumise kohas hotelli saabumist tuleb viivitamatult võtta ühendust komisjoni esimehega. Kui saabutakse varem, siis on samuti soovitatav teavitada sellest korralduskomitee esimeest (Organizing Committee Chairperson). Igal kohtuniku komisjoni liikmel on võrdsed õigused, kuid võistluse korralduskomiteega peab suhtlema komisjoni esimees/peakohtunik või selleks volitatud kohtunik, et ei esitataks vastuolulist teavet, mis tekitaks segadust.

Võistluse ajal määrab kohtunike komisjoni esimees/peakohtunik teistele kohtunikele nende tööülesanded. Ametlike ülesannete täitmisel tuleb tegutseda/töötada ühtse tiimina. Iga tavatu juhtumi korral tuleb teha täpseid märkmeid, mida võib vaja minna, kui kutsutakse apellatsioonikomisjoni. Professionaalsust näitab see, kui sellise protseduuri ajal on võimalik märkmetele tugineda või neile viidata.

Kohtunike komisjon peab tagama, et väljaku mõõtmatega ja kõik varustusega seonduvad küsimused ning võistluse läbiviimise kord oleksid vastavuses Rahvusvahelise Vibuliidu (WA) poolt sätestatuga.

Tervikliku platsil laskmise turniiri kontrollnimekirja võib leida selle väljaande lisas A 4.

Kui kohtunikul peaks võistluse ajal mingil põhjusel olema soov võistluse toimumise kohast lahkuda, tuleb saada eelnev luba kohtunike komisjoni esimehelt/peakohtunikult ja vajadusel anda oma kontaktandmed.

1.5.3 Kohtunike komisjoni esimees ehk peakohtunik

Kohtunike komisjoni esimehe/peakohtuniku panus on oluline, et tagada võistluse õiglane läbiviimine. Ta on peamine lüli suhtlemisel kõikide kohtunike komisjoni liikmetega samuti korralduskomitee esimehega, tehnilise delegaadiga, peakorraldaja (võistluse direktori) ja väljakupersonali juhiga.

Peakohtunikul on järgmised kohustused;

- (a) Tuleb võtta kontakti korralduskomiteega, tehnilise delegaadi ja võistluse direktoriga, et saada vajalik info võistluse toimumiskoha ja ajakava kohta.
- (b) Tuleb võtta ühendust määratud/kinnitatud kohtunike ja asendusliikmetega.
- (c) Tuleb kohtunike komisjoni liikmeid teavitada enne võistlust ja võistluse ajal toimuvatest koosolekutest, neile määratud täpsetest kohustustest, nende panusest aruandesse ja mis tahes infost, mida liikmed peaksid teadma enne turniirile saabumist.
- (d) Peab kogu võistluse jooksul olema pidevalt ühenduses tehnilise delegaadiga.
- (e) Peab esimese kohtunike koosoleku ajal juhtima tähelepanu uutele reeglitele ja nende tõlgendustele, samuti olulistele toimingutele seoses individuaalsete ja võistkondlike duellidega.
- (f) Määratud kohtunikele tuleb kavandada erinevad ülesanded ja vaadata, et kõiki kohtunikele määratud kohustusi, ülesandeid ja suuniseid hoolikalt järgitakse, seda nii enne võistlust kui ka võistluse ajal. Varustuse ja väljaku kontrollimiseks pole vaja kasutada rohkem kohtunikke kui vaja.
- (g) Peab juhtima võistkondade esindajate koosolekut ja olema veendunud, et kõik võistkondade esindajad oleksid teadlikud uutest reeglitest, tuletama neile meelde olulised tegevused, nagu näiteks kuidas esitada kaebust, kuidas märgistada nooleauke, kuidas teavitada väljakul kadunud noolest ja täita arvestuskaarti. Ka võistluse ajal võib tekkida vajadus kokku kutsuda võistlejate esindajate koosolek, et selgitada ettetulevaid küsimusi/probleeme. Koosolek viiakse läbi vilekohtuniku töölaua juures ja samas tuleb läbi viia ka kohaloleku kontroll, et kõik osalevad riigid/klubid oleksid esindatud.
- (h) Peab varustama kohtunikud tervikliku võistlejate nimekirjaga.
- (i) Peab arvestama kohtunike rahvust enne kui nad määratakse positsioonidele.
- (j) Peab (WA) kohtunike komitee esimehele (Chairperson of the Judges' Committee) esitama turniiri aruande koos kohtunike hindamisaruandega.

Pilt 1. Võistlejate esindajate koosolek võistluse ajal

1.5.4 Kohtunike vaatleja

Kohtunike vaatleja võidakse määrata ühele või kahele suuremale WA võistlusele aastas, et jälgida kohtumõistmise meetodeid ja kohtunike sooritust. Kohtunike komitee esindajana teeb vaatleja tihedalt koostööd kohtunike komisjoni esimehega/peakohtunikuga, kuid ta ei võta osa kohtunike komisjoni tööst. Vaatleja võtab osa kohtunike komisjoni koosolekutest ja suunab komisjoni tähelepanu olulistele punktidele, mis tuleks võistlusele kasuks.

1.5.5 Vilekohtunik – DOS (Director of shooting)

DOSi (edaspidi vilekohtunik) määrab WA kohtunike komitee. Korralduskomitee määrab assistendi või assistendid, kes abistavad vilekohtunikku ja kontrollivad harjutusväljaku(id)t, nende olemasolul. Võistluse kvaliteet sõltub otseselt sellest, kui hästi vilekohtunik täidab oma ülesandeid ja kohustusi. Vilekohtunik ja tema assistendid on vastutavad laskmise eest alates hetkest, kui võistlejad saavad väljakule kuni laskmine on selleks päevaks lõpetatud. Isegi kui vilekohtunik on kompetentne, peavad ka asetäitjad vibusporti väga hästi tundma. Mitte mingil juhul ei tohi algajaid määrata olulistele positsioonidele.

Vilekohtuniku ja tema asetäitja peamised ülesanded on:

- (a) **Kontrollida, et ajavõtu tehnika oleks töökorras ja et sellega oleks võimalik kasutada erinevaid turniiril ette tulevaid ajavõtu variante.**
- (b) **Juhtida laskmist (kui protsessi).**
- (c) **Nooleseeriade ajalisest kestvusest kinnipidamine.**
- (d) **Jälgida, et laskejärjekord oleks õige.**
- (e) **Ohutusmeetmete jõustamine ja rakendamine.**
- (f) **Helisüsteemide haldamine (informaatori olemasolul võib see toimuda ka koostöös temaga).**
- (g) **Reguleerida/kontrollida meedia, võistkondade ametnike ja publiku sissepääsu väljakule.**
- (h) **Tagada väljakul turvalisus.**

Tagamaks võistluse sujuva kulgemise **PEAB** vilekohtunik tegema tihedalt koostööd kohtunike komisjoni esimehega/peakohtunikuga, teiste kohtunike ja väljaku personaliga.

1.5.6 Apellatsioonikomisjon

Võistlejate ja võistkondade esindajate õiguste kaitsmine on üks olulisemaid asju igal WA võistlusel. See oleks kahetsusväärne, kui teise võistleja, kohtuniku või korralduskomitee tegevus mõjutaks ebaõiglaselt võistleja sooritust või tulemust. Apellatsioonikomisjoni ülesanne on tagada võistlusel õiglane suhtumine ja reeglite rakendamine. Sedasi kaitstakse nii võistlejate õigusi kui ka kohtuniku õigusi, kes on teinud oma tööd vastutustundlikult.

1.5.7 Riietus

WA varustab kohtunikud töövormiga/riietusega. Need antakse kätte peale esimest WA võistlusele määramist. Töövormi kantakse turniiril ametikohuseid täites ja on kohustuslik, et kõik kohtunikud kannaksid sarnase disainiga riietust.

Kui vormiriietus on puhas ja korras, kui kohtunik näeb hea välja ja tunneb uhkust selle üle, mida ta teeb, siis võtavad sportlased teda ka tõsiselt. Aga kui kohtunik pole hoolikas oma riietuse ja välimuse suhtes, võidakse eeldada, et ta on ka oma teadmiste ja võimete poolest ebaprofessionaalne.

2.0 WA VÕISTLUSED

2.1 Võistlejate jaotus

Nii meeste kui naiste rühmas on erinevad vanusekategoriad ja vastavalt WA määrustele toimub jaotus järgnevalt;

Veteranid (Masters):	50 aastased ja vanemad
Täiskasvanud (Senior):	21 kuni 49 aastased
Juuniorid (Junior):	18 kuni 20 aastased
Kadetid (Cadets):	17 aastased ja nooremad

Vanusekategoria on seotud võistlustega terve aasta ulatuses, mis on määratud sünniaasta järgi. **Seega võistlejal, kes saab 17 aastaseks 1. Jaanuaril, on lubatud võistelda kadettide vanusekategorias selle aasta jooksul kõigil võistlustel, mis toimuvad enne sama aasta 31.detsembrit.**

(muudetud 2018)

Sportlane saab (võistlusel) võistelda ainult ühes vanusekategorias. Sportlased võivad soovi korral osaleda ka vanemas vanusekategorias välja arvatud veteranide kategorias. Veteranid võivad soovi korral osaleda täiskasvanute kategorias. Tavaliselt kontrollivad korraldajad akrediteerimisel võistlejate vanust ja rahvust. Kuigi teatud juhtudel võivad kohtunikud varustuse kontrollimise käigus samu asju üle küsida.

2.2 Võistlusdivisjonid

WA määrustiku järgi on platsil laskmises kaks peamist divisjoni;

- (a) Sportvibu
- (b) Plokkvibu

2.3 Võistlusklassid

Sportvibu Naised	RW	Sportvibu Naisjuuniorid	RJW
Sportvibu Mehed	RM	Sportvibu Meesjuuniorid	RJM
Sportvibu Naisveteranid	RMW	Sportvibu Kadetid Naised	RCW
Sportvibu Meesveteranid	RMM	Sportvibu Kadetid Mehed	RCM
Plokkvibu Naised	CW	Plokkvibu Naisjuuniorid	CJW
Plokkvibu Mehed	CM	Plokkvibu Meesjuuniorid	CJM
Plokkvibu Naisveteranid	CMW	Plokkvibu Kadetid Naised	CCW
Plokkvibu Meesveteranid	CMM	Plokkvibu Kadetid Mehed	CCM

2.4 Võistlusdistsipliinid – Peamised võistlusformaadid

2.4.1 Platsil laskmine

WA platsil laskmises on võimalik eraldi võistelda nii sportvibu kui ka plokkvibu divisjonis. Olümpiamängudel on võimalik võistelda vaid sportvibu divisjonis.

Täna sel päeval on platsil laskmises enim levinud WA 720 (punkti) harjutus, mis on kohustuslik/tavaharjutus ka rahvusvahelisel tasandil. (Sportvibu puhul lastakse 70 m kauguselt ja plokkvibu puhul 50 m kauguselt).

Pilt 2. Tüüpiline laskmisjoon kvalifikatsiooniringis

Individuaalvõistlejad

Väljalangemis- ja finaalingid: Sellises võistlusfaasis hakkavad võistlejad vastavalt koostatud tabeli järgi duelle laskma. Vaatamata määrustele ilmneb tihti, et ajaliste piirangute tõttu ei

toimu vaheldumisi laskmisi mitte enne võistluse poolfinaale või medalimatše. **Sellisel juhul tuleb sellest kindlasti rääkida võistkondade esindajate koosolekul.**

Tuleb märkida, et kui kvalifikatsiooniringi viimane koht on 104, siis 8 esimest pääsevad kahest järgnevast ringist otse edasi ehk teisisõnu neil on kaks vabaringi. **Kui kaks võistlejat jagavad kvalifikatsiooniringis 8ndat kohta, siis edasipääseja selgitatakse välja ümberlaskmise teel. Seda reeglit (protseduuri) kasutatakse ainult maailmameistrivõistlustel.**

Pilt 3. Individuaalduelli finaalingi laskejoone üldvaade.

Võistkonna võistlus/ Segavõistkonna võistlus

Võistkonnad moodustatakse kvalifikatsiooniringi 3 parema võistleja (või segavõistkonna puhul 2 parema) skoori kogusumma põhjal ja **kakskümmend neli (24)** paremat võistkonda, mis koosneb siis 3 võistlejast (või segavõistkonna puhul 2 võistlejast), pannakse vastavalt oma tulemusele tabelisse. Juhul kui võistkond tahab enne duelli võistkonna koosseisu muuta, tehakse seda kindla korra alusel. Iga võistkond laseb eraldi (oma) matti. Selles võistluse faasis loevad skoor/punkte võistlejad. **1/12 väljalangemisringi pääsevad esimesed 8 võistkonda otse edasipääsu teel. Ülejäänud 9 – 24 lähevad võistkonnavõistluse tabelipaigutuse alusel duellide tabelisse/paaridesse. Matši võitja liigub edasi võistluse järgmisesse (1/8 väljalangemisring) faasi ja kõik võistkonnad pannakse (paari) vastamisi vastavalt nii, nagu selles võistluse faasis tabelipaigutus ette näeb.**

(muudetud 2018)

Võistkondade finaaling: neli (4) järele jäänud võistkonda jätkavad peale väljalangemisringi laskmist vaheldumisi. Võistkonnad on vastakuti vastavalt tabelile, kus laskmist alustab (tabelisse) esimeseks paigutatud võistkond lastes kolm (3) noolt, iga võistleja laseb ühe. Kui viimane laskur on jõudnud tagasi ühe (1)-meetri joone taha, peatub kell, näidates sellele võistkonnale järele jäänud aega. Käivitub teise võistkonna kell, kus ka neil tuleb lasta oma kolm (3) noolt ja tulles seejärel ühe (1)-meetri joone taha.

Pilt 4. Sportvibu võistkonnavõistlus – suures plaanis

Seda korratakse seni, kuni võistkond on lasknud kuus (6) noolt või kui aeg otsa saab. Kuue (6) noole laskmiseks on võistkonnale antud aega kaks (2) minutit. Võistkonnad lasevad eraldi mattidesse (märklaudadesse). Selles võistluse faasis võistlejad skoori ei loe, võistlejad määravad endale esindaja, kes selgitab skoorid ja toob nooled ära. Sama kord kehtib ka segavõistkondade võistluse puhul, ainult et, siis lastakse 2 noolt võistkonna kohta, enne kui toimub vahetus ja laskmiseks on aega kokku (võistkonna kohta) 80 sekundit.

2.4.2 Siselaskmine

Vibulaskmise siseformaad on enamike aspektide poolest sarnane platsil laskmise formaadiga.

Pilt 5. Siselaskmine- individuaalse kvalifikatsiooniringi üldplaan

Siselaskmise võistkonnavõistlus

Võistkonnavõistluse põhimõte on põhiliselt samasugune nagu välivõistluse puhul, ainult et võistlejad lasevad kahte vertikaalsesse kolmiklehte, mis kujutavad nõ kuut (6) erinevat „märki“. Võistlejad võivad valida millist märki lasta, aga igas märgis peab olema ainult üks nool.

Ümberlaskmises kinnitatakse matile horisontaalselt võistkonna kohta üks kolmikleht, kus igal võistlejal tuleb lasta üks nool oma valiku järgi erinevasse märki.

Pilt 6. Üldpilt võistkondade asetusest võistkonna võistluse ajal.

3.0 TURNIIRIEELSE TOIMINGUD

3.1 Sissejuhatus

Väljaku suurused või laskekaugused on vaja üle kontrollida kindlustamaks, et kõik üksikasjad, mis aitavad kaasa turniiri edukaks läbiviimiseks on korralduskomitee poolt tagatud.

Eeldatakse, et korralduskomitee teeb pidevalt koostööd tehnilise delegaadiga ja see kontroll on vajalik ainult vastavate üksikasjade puhul.

Võistlejate varustuse kontroll on vajalik selleks, et kõik võistleksid võrdsetel tingimustel järgides WA määrustiku osa, mis reguleerib võistleja varustuse kasutamist.

3.2 Korralduskomitee

Korralduskomiteel on suur vastutus, et võistlusväljak saaks põhjalikult ette valmistatud, ja et turniiri läbiviimiseks oleks piisav arv erinevaid vajalikke töögruppe.

Paljud ülesanded nagu nõuetekohane märklehtede vahetus, mattide liigutamine või isegi nende vahetamine, (erinevate) asjade parandamine või asendamine on väljaku personali vastutuses, kuigi tihti on ka kohtunikud sündmuste keskel ja saavad mitmetes sellistes kohustustes abiks olla.

Teadmisega, et selline heasoovlik abistamine aitab kaasa võistluse sujuvamale kulgemisele, pidage siiski meeles, et kohtuniku kohustused enne kõike.

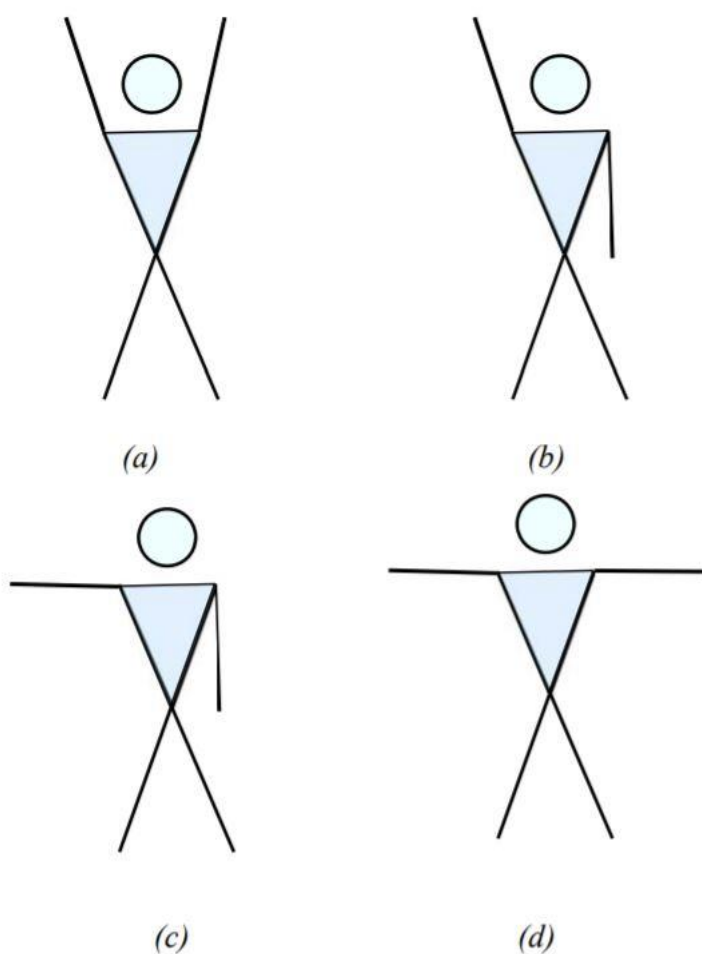
3.3 Kommunikatsioon

Tänu elektroonikale on infovahetus võistlustel oluliselt paranenud. Kõigest mõned aastad tagasi oli vajalik kohtunike omavaheliseks ja vilekohtunikuga suhtlemiseks väljatöötatud üksikasjalik käte signaalide süsteem, mis reguleeris nt. varustuse(ga) (või selle purunemisega), matist välja kukkunud ning märklehte rippuma jäänud nooltega, jms probleemidega seotud küsimusi. Enamik infovahetusest toimub (nüüd) väikeste

kaasaskantavate FM raadiosaatjatega. Palju tavapärasem on nüüdseks, et peakohtunik ja vilekohtunik on vahetus ühenduses korralduskomiteega, mis sageli erineb kohtunike (kanali) raadiosagedusest. See on suur edasiminekuks. Kuna väljakul suhtlemine on keerulisem, siis sellises olukorras on raadiote kasutamine veelgi olulisem.

Raadio teel suhtlemisel peab alati kasutama head raadioside tava. Meeles tuleb pidada, et raadiosaatjad on mõeldud infovahetuse lihtsustamiseks, mitte meelelahutuseks. Kui vähegi võimalik, siis ametnike vaheline sidepidamine peaks jääma väljapoole võistlejate kuuldeulatust. Vaata Lisa A 14 „Raadioside protseduurid“. Isegi eelpool väljatoodu valguses on väga oluline, et iga kohtunik on teadlik rahvusvahelisest käte signaalide süsteemist.

Mõnikord võivad käte signaalid (pilt 7) olla isegi kasulikumad kui raadio(side). Sel põhjusel on allpool ära toodud neli kõige vajalikumat käte signaali. Enne signaalide edasiandmist peavad kohtunikud olema näoga vilekohtuniku suunas ja pälvima tema tähelepanu.

- (a) Tagasi pöörkunud nool (b) Varustuse rike (c) Jätkata punktide lugemist
 (kasutatakse ka parema skoori saanud laskja/ võitja osutamiseks duellides)
 (d) Matši tulemus on viigis

Pilt 7. Kohtunike käte signaalid

3.4 Võistkondade esindajate koosolek

Ametliku võistkondade esindajate koosoleku korraldab WA ja see viiakse läbi enne võistluse algust. Sellel koosolekul on nii WA-l kui ka korralduskomiteel võimalus juhtida tähelepanu kõikidele võistlusega seotud olulistele punktidele. Seda koosolekut juhatab tehniline delegaat, keda toetavad (eelnevalt määratud) kohtunike komisjoni esimees/peakohtunik ja pädev korralduskomitee esindaja. Kui vähegi võimalik, siis kõik kohtunikud ja vilekohtunik peavad koosolekust osa võtma ja nende jaoks peab kogu võistlusega seondud viimane info olema korralikult ettevalmistatud. Esimene võistkondade esindajate koosolek on seepärast väga oluline, kuna see paneb aluse kogu võistluse kvaliteedile.

Võistkondade esindajate koosoleku sujuvaks läbiviimiseks tuleb korraldajatel, tehnilisel delegaadil ja võistluse peakohtunikul eelnevalt kohtuda ja selle planeerimine ette valmistada. Lisas A 9 on ära toodud juhised ja detailid, mille järgi tuleks võistkondade esindajate koosolekut läbi viia.

3.5 Informatsiooni edastamine

WA-s ja loomulikult igasugustes inimeste vahelistes suhetes on üheks peamiseks arusaamatuste, viha, protestide jne põhjuseks halb suhtlemisoskus ja oskamatu informatsiooni edastamine. Kohtuniku ülesandeks on, et WA- s seda probleemi esile ei kerkiks.

Sa pead olema „seaduste õpetaja“ ja sama hästi ka „seaduste elluviija“. Kui sa keskendud rohkem esimesele, ei pea sa teisele nii palju mõtlema.

Igal (meistri)võistlusel, kus tehakse laskmise kavasse, transpordi ajagraafikusse, toitlustamisega seotud küsimustes või mujal mingeid üldisi (tavaliselt mitte) ja viimase hetke muudatusi, peab korralduskomitee need muudatused edastama võistkondadele. Kohtunikud koos tehnilise delegaadiga peavad olema veendunud, et see informatsioon on võistkondadele edastatud.

Eranditult igal võistlusel tuleb ette muudatusi, mida pole eelnevalt võistkondade esindajate ja võistlejatega arutatud. Kui selline olukord ilmneb, tuleb võistluse peakohtunikul koos tehnilise delegaadiga kokku kutsuda lühiajaline koosolek, et eeltoodud probleemidest võistkondade esindajaid teavitada. Seda tehakse tavapäraselt kontrollalas, et vajaduse korral saab ka vilekohtunik sellest osa võtta või vähemalt peab ta olema teadlik edastatud informatsioonist. Samas on see väga hea võimalus võistkondade esindajatele otsuste tegemisel kaasa rääkida. See aitab esitatud muudatuste täideviimise teha palju vastuvõetavamaks ja luua paremad suhted osapoolte vahel.

3.6 Meedia

WA ja kõik rahvuslikud alaliidud teevad kõvasti tööd selle nimel, et vibusport saaks rohkem rahva tähelepanu. Selle parimaks lahenduseks on meediaga koostöö tegemine. Eesmärgi saavutamiseks on WA loonud kõikidele suurematele WA turniiridele vastavad võimalused/tingimused nii fotograafidele kui ka televisiooni meeskondadele. Tuleb meeles pidada, et meediagrupidel on omad töökohustused, mis tavaliselt sisaldab hoolikalt planeeritud eetriaega, mis aga ei pruugi kokku langeda võistluse ajakavaga ja kus võib tekkida konflikt turniiri korraldajate ja kohtunikega, kes teevad kõik, et turniirid kulgeksid viivitusteta.

Kohtunike jaoks on pressi eristamine oluline ja sellele tuleks korralduskomiteel osutada tähelepanu, st nagu näiteks on WA poolt tehtud rahvusvaheliste võistluste jaoks vastavasisulised kaelakaardid.

Juhul, kui fotograafil või kaameramehel ei ole vastavat eristavat märgistust, tuleks tal ühendust võtta pressikeskusega, kust ta saab juba täpsemad juhised ja eristava märgistuse. Võistlusväljakule võib lubada ainult neid fotograafe ja teleoperaatoreid, kellel on lubav märgistus olemas.

Kohtunikud võivad fotograafe ja teleoperaatoreid lubada märklehtede juurde ainult punktide lugemise ajaks. Mattide juurde mineku korral peab neile saatjaks olema kas kohtunik või korralduskomitee poolt määratud meediaga suhtlev kontaktisik, kes jälgiks, et nad ei takistaks punktide lugemist, või ei puudutaks matte ega nooli. Kui võistlus on veel käimas, tuleb kohtunikul vajaduse korral PRESSI juhendada, et nad ei segaks väljakul intervjuerimisega sportlasi.

Tehnilise delegaadi nõusolekul on vastava WA koolituse läbinud fotograafidel lubatud olla ohutusbarjääride taga. Kui sina kohtunikuna leiad, et see seab ohutuse kahtluse alla, pead sellest teavitama peakohtunikku, kes omakorda arutab olukorda tehnilise delegaadiga.

Pilt 8. Kaamerate paigutus – Võistkonnavõistluse finaaliid

3.7 Varustuse tehniline kontroll

See on täiesti tavapärane protseduur, et iga võistleja varustust kontrollitakse enne võistluse algust. Oluline on, et selleks on vaja korralduskomiteelt saada võistlejate nimekiri, mis on koostatud vastavalt riikide, divisjoni ja võistlusklassi järgi. Kuigi reeglite järgi ei pea vibulaskur ette näitama kõiki esemeid, mida ta laskmisel kasutab, küll aga on see tema vastutusel, et ta kasutab lubatud varustust. Juba traditsiooniliselt on ratsionaalne varustuse kontroll läbi viia väljaku piires ametliku treeningpäeva ajal. Võistlejaid kutsutakse tehnilisse kontrolli riigiti tähestikulises järjekorras, alustades „A“ -st või mis iganes (riigi/klubi) nimest, mis inglise tähestiku järgi on esimese nimena kirja pandud. Tavaliselt palutakse seda teha vilekohtunikul läbi mikrofoni.

Väga oluline on mõista, et sportvibu varustuse reeglid kirjeldavad põhimõtteliselt, mis on sportvibu korral lubatud ja mis on plokkvibu korral keelatud.

3.7.1 Kontrolli läbiviimise kord

Kohtunikel peaks olema varustuse kontrollimiseks oma rutiin. Selle asemel, et kõik kohtunikud koguneksid varustuse alasse, on soovitatav iga distsipliini jaoks kasutada kolme kohtunikku ja määrata ülejäänud kohtunikud ametliku treeninglaskmise ajal tegema väljaku kontrolli (nagu näiteks: varustuse, riietuse, ajavõtusüsteemi, mattide, mittelubatud lasketehnika jne jälgimine – vaata altpoolt).

Pilt 9. Varustuse tehniline kontroll

Loomulikult tuleb olla täielikult kursis erinevate divisjonide ja distsipliinide (platsil laskmine, maastikul laskmine, jne) vastavate reeglitega ja ka kõikvõimalike tõlgendustega.

See on võistlejate endi vastutusel, et nad kasutavad määrustepärast varustust ja meie kohustus on olla kindel, et nad järgivad reegleid.

Tänapäeval on võimalik saada väga erinevat varustust, millest kindlasti kõik ei ole WA võistlustel lubatud ja see on kohtunike jaoks korralik väljakutse. Põhimõtteliselt tuleb kindlaks teha vastav kahtlust tekitava varustuse osa kasutamise eesmärk ja kontrollida, kas see on reeglitega vastavuses.

Samuti tuleb kursis olla viimati täiendatud tõlgendustega (tõlgendused on ära toodud WA kodulehel, teemaviite „sport“, alajaotuse „määrused“ all, liikudes allapoole), mis viitavad varustusele, kus paljude tõlgenduste juures on viidatud piltidele, mida tavaliselt määrustikust ei leia ja mida on ka ilma nendeta raske kirjeldada. Viimased tõlgendused leiad WA kodulehelt (Sport_>rules, ja siis keri alla poole).

Sportvibu

Kontrolli vibu üldist välimust ja tee märkus, kui vibu tavapärasest ehitusest on erinevusi/kõrvalekaldeid.

- (a) Hoia vibu enda käes nii, et sa toetad vibu õlgadest käepideme(viburaami) lähedalt ja vibu nõör jääb vaadates sinu poole. Ära kunagi hoia vibu käepidemest. Su käed võivad olla higised või õlised nt päikesekreemist vms ja võistlejale ei meeldiks sellised jäljed käepidemel ehk „gripil“.*
- (b) Tänapäeval võib mõne tootja viburaamil/käepidemel lisaks olla nõ „toetav käepideme tugikaar“. Tuleb kindel olla, et see ei toetaks püsivalt laskuri rannet või käsivarre esiosa (et vältida toetumist/väändumist). Seda on tihti peale lähedalt ja*

täpselt raske jälgida. Ametliku treeningu käigus on võimalik jälgida, et seda ei kasutataks kui toetava käetoena. Kohtunik peaks seda (jälgimist) teostama selja tagant sobiva nurga alt.

- (c) Kontrolli sihikut, tuletades meelde reegleid sihiku nõela, varjude, torude(tunneli) jne osas, mille lubatud pikkus horisontaalses tasapinnas laskurist märklehe suunas on maksimaalselt 2 cm. See pikkuse piirang on selleks, et vibulaskur ei saaks sihikut kasutada vibu horisontaalseks joondamiseks.

Fiiberoptilist materjali, mis valgustaks sihikut, vaadeldakse kui eraldiseisvat elementi, mida praktiliselt ei ole võimalik kasutada koos sihiku aknaga. Tehniline komisjon on selle kohta teinud järgneva vastavasisulise avalduse:

“Vastavalt „sihiku akna“ kogupikkusele vaadatakse fiiberoptilist sihikunõela kui eraldi detaili, mille kogupikkus võib (sirgjooneliselt) olla maksimaalselt 2 cm. Fiiberoptilise sihiku nõela ümbritsev koda võib olla maksimaalselt 2 cm pikkusega. Seda koda ja fiiberoptilist sihikunõela mõõdetakse teineteisest sõltumatult/eraldi.”

- (d) Kontrolli noolealust, „plunserit“ ja „klikkerit“, tehes kindlaks, et on ainult üks helimärguannet tekitav osa ja ära neid detaile käega puutu. Kindlalt on teada, et noolealuse kaugus „pivot“ punktist (kõige sügavam käe toetuspunkt vibul) ei tohi ületada 4 cm ja et ükski detail ei tohi olla ei elektriline ega elektrooniline.
- (e) Kontrolli vibunööri ja selle kinnitusi, kus tuleb tähelepanu pöörata sellele, et nööril ei oleks sihtimiseks kasutatavaid lisapunkte. Viimasel ajal on vibulaskureid, kes on oma vibunööri külge kinnitanud erinevaid elemente, ilmselt mitte just sihtimise jaoks (ainult ilu pärast). Sellegipoolest ei ole lubatud vibunööri kinnitada selliseid lisaelemente, mis määruste järgi ei ole aktsepteeritav.
- (f) Kontrolli näpulappe või kinnast, kui sul on vajadus neid lähemalt uurida/katsuda, ole hoolikas, et su sõrmed ei oleks higised ega õlised. Ei ole mingisugust vajadust katsuda näpulapi pealmist pinda, tähelepanu peaks olema suunatud selle sisemistele kihtidele. Ole kindel, et näpulapid ei ole konstrueeritud veel mingi lisaeesmärgi jaoks, mida määrused ei kirjelda (vaata määruste viimast versiooni, sõrmede kaitse osa).

Plokkvibu

Oma olemuselt on plokkvibu ja kõik selle lisaelemendid ja nende kasutamine olenemata otstarbest piiramatu, välja arvatud alljärgnevate mõõndustega:

- (a) Ükskõik millises klassis ei tohi vibu tõmbetugevus ületada 60 lbs (lbs - inglise naela, mis on kaaluühiku ladinakeelne tähis sõnast libra, kus 1 lbs = 453,59 gr).
- (b) Vibul, sihikul, noolealusel ega päästikul ei tohi olla elektroonilisi seadmeid.
- (c) Noolealuse toetuspunkt ei tohi olla „pivot“ punktist (kõige sügavam käe toetuspunkt vibul) tagapool rohkem kui 6 cm.
- (d) Nööri võib olla kinnitatud kas ainult huule või ninamärk, aga mitte mõlemad korraga.**

(muudetud 2018)

Plokkvibu tõmbetugevust mõõdetakse kas ripp- või elektroonilise kaaluga, mis on spetsiaalselt testitud nii, et selle tolerants ei ületaks 1 lbs (naela). Enne tehnilist/varustuse kontrolli tuleb kõiki kaalusid vibuga võrrelda ja kõikide võistlejate vibude kontrollimiseks tuleb kasutada ainult ühte vibukaalu. Iga võistleja tõmbetugevus tuleb kontrollimise käigus kirja panna. Võistkondade esindajate koosolekul tuleb võistkondi teavitada võimalikust pistelisest lisakontrollist, mida võib võistluse käigus läbi viia.

Probleemide vältimiseks on üldjuhul enamiku sportlaste kontrolli toodud vibud julgelt alla maksimaalse tõmbetugevuse piiri. Kui vibu on kontrollitud ja selle tõmbetugevus ületab vähem kui 1 lbs-ga (naelaga) maksimaalset lubatavat piiri, on soovitatav teha lisakontroll. **Kohtunik vibu ei tõmba/vinnasta, vaid seda teeb alati sportlane ise.** Jälgi, et sportlane tõmmates kaalu ei väänaks, mis võib anda vale tõmbetugevuse lõpptulemuse. Kahjuks on juhtumeid, kui võistluste ajal on pistelise kontrolli käigus avastatud plokkvibusid, mis on üle lubatud tõmbetugevuse piiri. **Selle pärast on äärmiselt oluline, et selliseid pistelisi kontrole tehakse, et eelkõige ära hoida võimalikku petmist.** Eranditult peab ka kõik muu plokkvibulaskuri varustus nagu näiteks nooled jms vastama WA võistlusmäärustele.

Plokkvibu puhul ei tohi vibunöör/kaablid olla pidevas kontaktis laskuri käe, randme ja/või vibukäe käsivarrega ja seda tuleb plokkvibu tõmbetugevuse kontrollimise ajal jälgida seistes vahetult sportlase kõrval.

Plokkvibu korral on nn „toetav konstruktsioon(võru)“ teema täpselt sarnane sportvibuga. Selle kontrollimiseks võib isegi kasutada mingisugust puudrit/pulbrit, pannes seda sportlase käsivarrele või vibu käepideme tugikaarele. Sellisel juhul on võimalike kaebuste vältimiseks vaja eelnevalt saada puudri kasutamise osas sportlasega kokkuleppele.

Mis puudutab plokkvibu teemat, siis 2014. aastal tehti üks huvitav tõlgendus. Küsimus oli sihiku suhteliselt suure katte või ümbrise kohta. Ohutuse kaalutlustel (kuna siis ei ole sihtimise hetkel võimalik näha mitte midagi muud peale selle, mida sa näed ainult läbi sihiku) keelati selline kate või ümbris kõikidel plokkvibu võistlustel ära.

Vaistuvibu

Ametlikult on vaistuvibu divisjon ainult maastikul laskmises, aga rahvuslikel tasanditel võisteldakse selles divisjonis ka siselaskmise ja platsil laskmise turniiridel. Reeglid selle kohta on eraldi lahti kirjutatud maastikul laskmise võistlusmäärustes.

Nooled

Nooli kontrollides vaata, kas need on markeeritud initsiaalide või mingisuguste muude märgistustega ja kontrolli noolte jämedust, mille puhul on nooletoru läbimõõdu ülemiseks piiriks 9,3 mm ja nooleots võib sealjuures olla 0,1 mm suurem (seega 9,4 mm). Noole läbimõõt koos nn mähisega ei tohi ületada 9,3 mm juhul, kui see ei ulatu nooleotsa suunas ettepoole kui 22 cm, mis on mõõdetud noolenoki põhjast (nööri kinnituse juurest) kuni mähise lõpuni.

Riietus

Maailmameistrivõistlustel, maailmakarikavõistlustel ja olümpiamängudel tuleb järgida reegleid, mis puudutavad võistleja riietust ja eriti tuleb jälgida piirkondi kus, võistleja on kõigile nähtav, mida nii mõnigi kord ei võeta võistkondade poolt täie tõsidusega.

Veendu selles, et sama võistkonna kõik liikmed kannaksid samasugust vormiriietust, mis tähendab, et võistkonna riietusel peab olema sarnane disain ja värvid nii lühikeste ja ka

pikkade varrukatega särgile kui ka lühikeste ja pikkade säärtega pükstele. Võistkonna esindajatel võib olla erinev disain, kuid sarnane värvus ja nad peavad olema vastava võistkonna esindajatena kergesti tuvastatavad. Pidage meeles, et sama alaliidu erineva kategooria võistlejad võivad kanda erinevat värvi riietust. **Kuigi segavõistkonna võistlusel tuleb kanda sarnast riietust.**

Tuleb kontrollida ka, kas võistlejatel on vormiriietuse seljal oma nimi ja oma liikmesriigi nimi või selle lühend ja et kellelgi ei oleks avatud varvaste või avatud kandadega jalatseid. Tuleb meeles pidada, et need reeglid rakenduvad ka võistkondade esindajatele (välja arvatud nime olemasolu seljal, mis on valikuline) ja et kõik need reeglid kehtivad ka ametliku treeninglaskmise ajal.

Värvide kontrollimisel on lubatud väikesed varieeruvused nagu tuhmumine pikemaajalise kandmise juures või tootjapoolsed muudatused. Põhi rõhk tuleb panna sellele, et võistkonnad oleks tuvastatavad. Peakatete puhul on reegleid muudetud selliselt, et paljud sportlased, kes kasutavad peakatteid, mis ühtiks nende stiili ja värvilahendusega nii, et see oleks sobilik suurematel WA võistlustel kasutamiseks.

(muudetud 2018)

3.8 Reklaam

3.8.1 Väljaku reklaam

Reklaamide kasutamine võistluseks vajalikul inventaril ei ole mingeid piiranguid, jättes selle täielikult korraldaja otsustada, et tal oleks kergem võistlusele sponsoreid saada. Kuigi Kongressil oli selline soov, et võistlejate ja märklehtede/mattide vahele ei jääks mingisuguseid reklaamivaid tahvleid/märke. Sellised märgid võivad olla sportlastele takistuseks, kui nad edasi-tagasi märklehe juurde kõnnivad ja mis võivad sedasi õnnetusi tekitada. Juhul, kui on väljakule paigaldatud nime- või väikesed skooritahvlid, nagu tihti võib näha olümpia väljalangemisringides, võib nendel ka reklaami ilmutada. Ainus kohtunike mure selle juures on see, et need ei tohi mingilgi moel peegeldada päikest ega muid valgusi nii, et see võiks takistada võistlejaid.

3.8.2 Reklaam võistleja riietusel ja varustusel

Piirangud on endiselt aktuaalsed, välja arvatud vibul ja stabilisaatoritel. Pea meeles, et reklaami piirangud esemetel on ruutsentimeetrites (cm²). Reklaamisilte võib olla rohkem kui üks, aga kogu reklaami pind peab jääma etteantud piiridesse.

Üks probleemidest, millega võib kokku puutuda on see, et kas tegu on reklaamide või logodega. Nähes väikseid märke ® või ©, mis tähendab seda, et firmamärgid kui sellised on registreeritud. See on heaks indikaatoriks, kuigi on ka erandeid. Vaadake iga päev enne laskmise algust võistlejad üle. Pidage meeles, et võistlejate arv on korraldajate otsustada ja ei ole reguleeritud võistlejate tasemega.

3.9 Muud nõuded võistluste läbiviimiseks

Ole veendunud, et kohtunikele oleksid ootejoone (või meedia ala) juures toolid ja varikatus.

Ole veendunud, et mõned punktid inventari loetelust on kohustuslikud üksnes WA meistrivõistlustel. Vaadake üle infostend (millel kajastatakse liidreid), tavapäraseid skooritahvleid ja skooride märkijate vahendid. Veendu, et vilekohtuniku asukohast on hea ülevaade visuaalsetest ajavõtusüsteemidest (kellad ja foorid) ja finaali alale. Lõpetuseks ole

kindel, et esmaabivahendite asukoht oleks kõikidele kohtunikele ja ametnikele teada ja et need oleksid kergesti kättesaadavad.

3.10 Ajavõtu- ja helisüsteemid

Tuleb veenduda, et nähtaval olevad ja kuuldavad ajamõõtesüsteemid oleks toimivad, et töötaksid laitmatult igas erinevas võistluse faasis ja vajaduse korral täidaks ka laskmisvahetuste ülesannet. Tuleb üle kontrollida tagavara visuaalsete ja helisignaali varustuse olemasolu ja et see töötaks samuti õigesti.

On oluline ära märkida reeglite muudatusest seoses vaheldumisi laskmisega, kus nüüd taimer/mahalugev kell loeb nulli. Kindlasti peab helisignaal olema ka selle kohta, kui laskmise aeg on läbi saanud. Eelistatavalt peaks see helisignaal olema erinev stardi ja laskmise alustamise signaalist.

3.11 Ohutus

Pealtvaatajate, kõikide võistlejate ja ametnike ohutus võistluse ajal on esmatähtis ja see peab säilima igal hetkel. Et hoida pealtvaatajaid laskealast eemal ja teataval kaugusel, tuleb teha vajalikud ettevalmistused ja markeerida vastavad kaugused WA võistlusmäärustiku alusel ja ohutuse tagamiseks tuleb need üle kontrollida.

3.12 Väljaku ja läbiviimiskoha kontroll

3.12.1 Platsil laskmine

Väljaku märgistus

Alusta väljaku kontrolli pilguga vilekohtuniku positsioonilt. Kas rajatised liikumise piiramiseks väljaku külgedel ja selle taga on paigaldatud? Siin on kaks eesmärki. Esiteks, kas rajatis on ohutu ja teiseks, kas see on piisavalt vaba, et see ei häiriks sportlasi. Kontrolli mahamärgitud laskejooni, ootejooni, meediajooni ja „arvessemineva noole“ 3-meetri joont laskejoone ees ning nende vahelisi kaugusi. Kolme meetrit mõõdetakse 3-meetri joone kaugemast servast laskejoone keskpunktini. Oluline on ka veenduda, et 3-meetri joon oleks laskejoonelt täielikult nähtav.

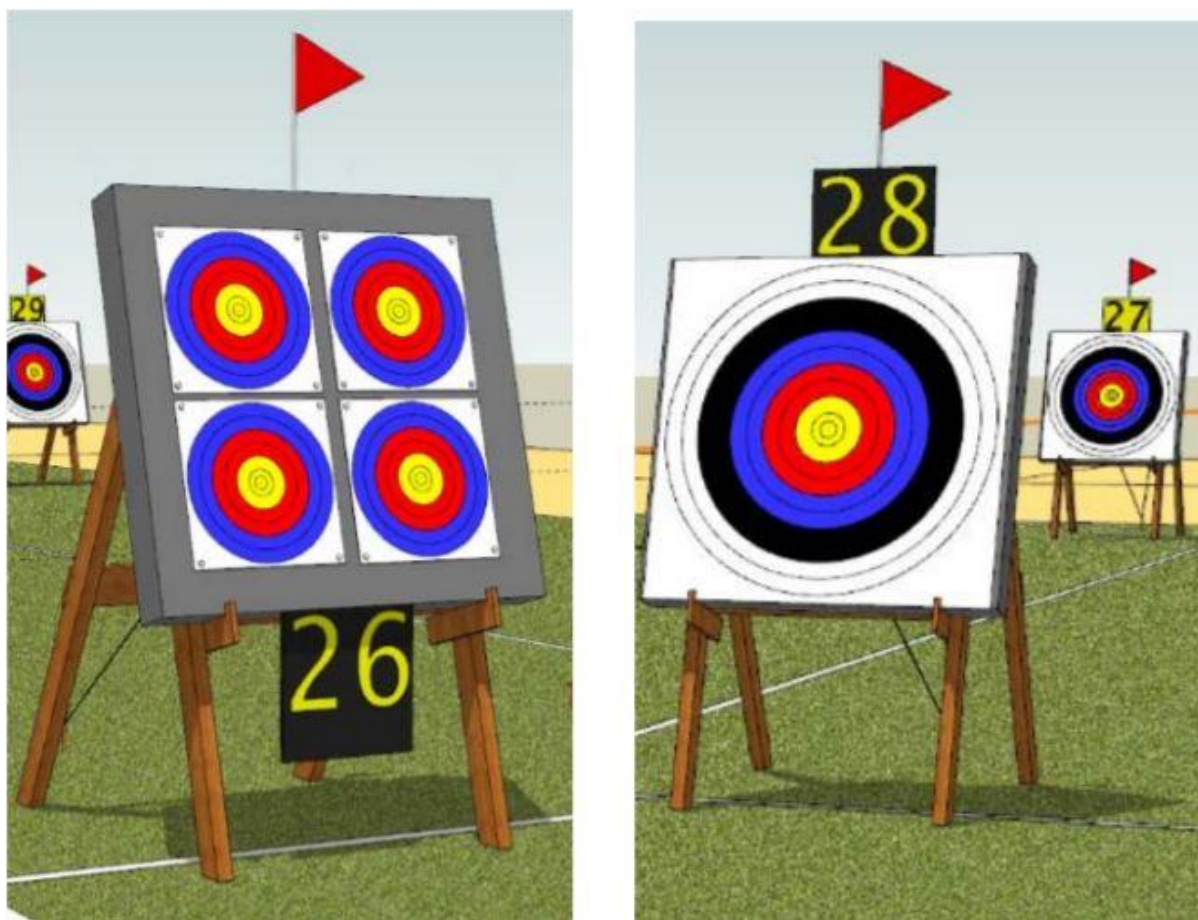
Kontrolli, et märkide kaugused jäävad lubatud vahemikku ja need on mõõdetud märklehe keskpunktini (mitte märklaua esimeste jalgadeni). Kontrolli samuti, et väljak oleks nõ „vinklis“. Kõige lihtsam meetod väljaku ristküliku kontrollimiseks on Pythagorase 3-4-5 meetod. Mõõda näiteks väljaku nurgast mööda laskejoont 40 m ja tee sinna märg. Järgmiseks mõõda samast nurgast 30 m mööda väljaku külge ja tee sinna ka märg. Vahemaa kahe märgistatud punkti vahel peaks olema 50 m. Sama meetodit korratakse diagonaalselt väljaku vastasnurgas, veendumaks, et väljak on ruudu/ristküliku kujuline. Veendu, et numbrid ja värvid laskejoonel ühtivad nendega, mis on mattide juures ja et raja markeering oleks täpne.

Kohtunikud peavad kontrollima, et vibumattide numbrid ja muu märgistus väljakul ei peegeldaks päikesevalgust laskejoone suunas. Seda tuleb kontrollida päeva jooksul erinevatel aegadel. Samuti tuleb kontrollida, et iga võistleja jaoks oleks laskejoonel märgitud laskekohad, hoides sedasi ära võimalikke konflikte, kus sportlased üritavad lasta märgi suhtes võimalikult keskelt. Tuleb veenduda, et igale sportlasele on ruumi vähemalt 80 cm ja ratastoolis sportlastele võimaldada nõuetekohaselt piiavalt ruumi. Oluline on ka, et meedial oleks vaba liikumine, kui neil tuleb läbida sportlastele ja nende varustusele mõeldud ala.

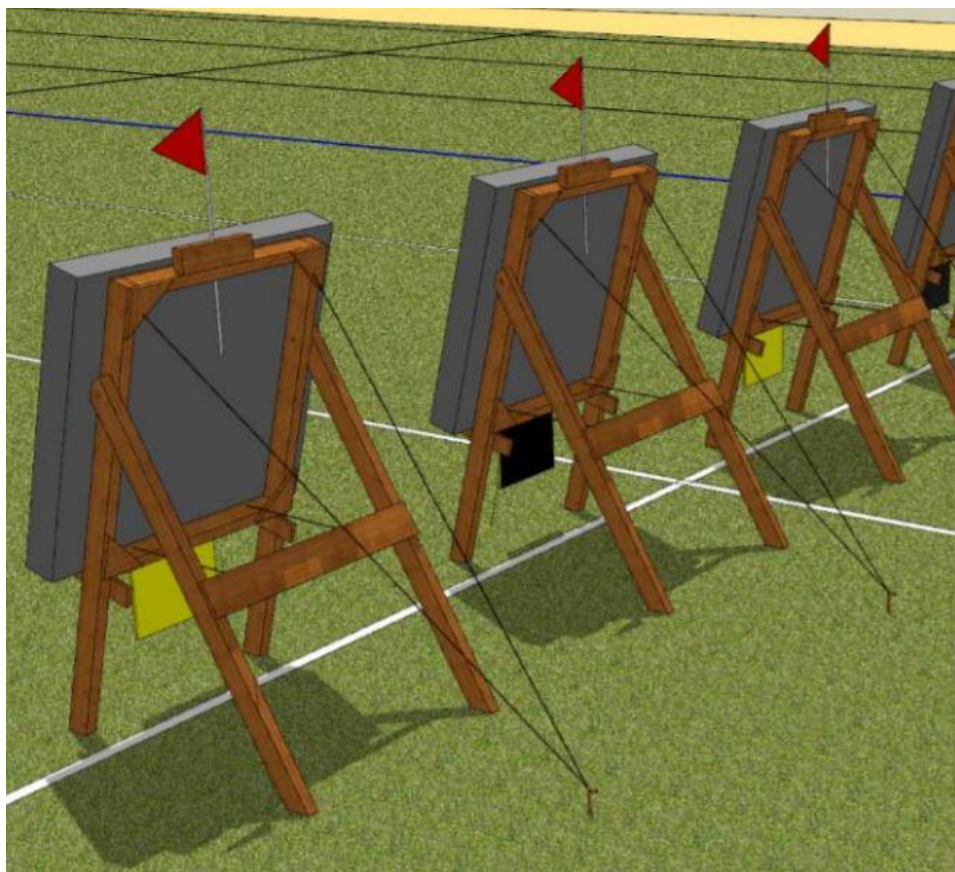
Vibumatt

Tuleb kontrollida, et matid peatavad nooled kinni ja ei ole liiga kulunud. Tagavaramatid peavad vajaduse korral olema kergesti kättesaadavad. Mattide mõõdud ja kalded peavad vastama määrustikule.

Tuleb veenduda ka vibumati jalgade asendis, et nooled matti osaliselt läbides ei ole mati jalgu kahjustanud ja kindlasti peab mati keskosa (mida nooled enamasti peaksid tabama) terve olema. Kontrolli üle mattide numbrid ja kui on välvõistlused, siis ka tuulelipud (mis on MM-l, MK-l ja OM-l kohustuslikud) – mis peaksid vastama määrustikule (vt. pilt 10). Matid peavad kindlasti olema nööri-dega maa külge kinnitatud (vt pilt 11), veendumaks, et matid püsivad paigal ka tuule käes ja noolte välja tõmbamisel.

Pilt 10. Vibumatt koos märklehega eest vaates

Pilt 11. Vibumati tagant vaade, nööriga mati kinnitamine.

Treeningpäeval enne turniiri kontrollige, et mati materjal ei ole pärast noolte laskmist liigselt kahjustatud. Kui selline olukord tekib ja kohtunikud seda varakult märkavad, on võimalik enne õige võistluse algust leida asendusmatid.

Märklehed

Pärast kontstanteerimist, et märklehed on tehtud WA litsentsi saanud tootja poolt ja et need vastavad võistlusmäärustes toodud kirjeldusele, tuleb üle mõõta „juhuslikult valitud“ märklehed, et kindel olla, et need jäävad lubatud tolerantsi piiridesse.

Võta näidislehti erinevatest pakkidest ja samast pakist võttes erinevatest kohtadest. Seda selle pärast, et niiskusaste pakkides võib olla erinev ja sellisel juhul tuleb niiskemad märklehed enne kasutamist panna päikese kätte kuivama. Niisked märklehed on tihti erineva suurusega, eriti kui need on vihma käes läbi vettinud ja siis uuesti ära kuivanud. Kui selline olukord tekib duell-laskmises, kus märklehte on vaja vahetada, tuleb mõlemal võistlejal lehed ära vahetada. Veendu selles, et oleks piisavalt vajaminevates mõõtmetes tagavara lehti.

Märklehed mõõdetakse enne turniiri tasasel laual, mitte mati peal.

Märklehtede värvidel on väljakujunenud standardid, kuigi võib olla erinevusi, mis on tingitud paberist, päikesest jne. Kõige tähtsam selles küsimuses on see, et iga klassi jaoks on sarnased märklehed nii värvilt kui suuruselt.

Kui märklehed on mattidesse kinnitatud horisontaalselt, peab märklehe kese olema 130 cm maapinnast, tolerantsiga +/- 5cm. Märklehtede keskkoha minimaalne kõrgus on 90 cm ja maksimaalne kõrgus on 172 cm.

Kohtunik peab teadma, et suurematel võistlustel on TV jaoks märklehtedel punktialadele märgitud ka üksikud (nähtavad) numbrid 1-10. Kuigi määrustes ei ole selle kohta midagi kirjutatud, on see sellegipoolest heaks kiidetud.

3.12.2 Siselaskmine

Kogu märgistus laskejoone ees- ja tagapool on siselaskmises sama nagu platsil laskmises, välja arvatud kaugus oote- ja laskejoone vahel, kus ootejoon peab olema vähemalt 3 meetrit laskejoonest tagapool.

Märklehtede kõrgused põrandast peavad kogu aeg jääma ühele sirgele.

Kohapeal tuleb oma silmaga veenduda, et kasutatav valgus sisevõistlusel, olgu see siis kas loomulik või kunstvalgus, mille puhul oleks märklehtede nähtavus ja valgustugevus iga „märgi“ jaoks sarnane. Matid peavad olema kogu mati rea ulatuses valgustatud ühtlaselt. Prooviseeriade ajal on oluline veenduda, et noolte varjud ei langeks kõrvalvõistlejate märklehtedele.

Pilt 12. Märklehtede paigutus 18m sisevõistlustel

Kontrollides siselaskmise märklehtede paigutust, peab teadma reas olevate märklehtede vahelisi kaugusi, kus on nii miinimum kui ka maksimum lubatud kaugused ja mis võivad erineda olenevalt märklehtede arvust matis erinevatel võistlustel ja erinevates võistlusfaasides.

4.0 TURNIIRI LÄBIVIIMISE KORD – I OSA PLATSIL LASKMINE

KVALIFIKATSIOONIRINGID - (PAREMUSJÄRJESTUS)

4.1 Märklehed – nende paigaldamine

Sageli võib nn väljaku meeskond olla kokku pandud vabatahtlikest, kes ei pruugi olla sportlased ja võib juhtuda, et nad ei paigalda märklehti matile hoolikalt ning skoorimisalade paigutus ei vasta ettenähtule või on kinnituspõlved paigutatud liiga lähedale skoorimisalale või isegi selle sisse. Kontrolli eelnevalt hoolega, et selliseid olukordi ei tekiks.

Kui ühte matti tuleb paigaldada 3 või 4 märklehte, siis ülemise märgi maksimaalne kõrgus ja alumise märgi minimaalne kõrgus on määrustes reglementeeritud, lubades lehti paigaldada nii, et oleks võimalik vältida mattide kõige kulunumaid alasid ja lähtuvalt reeglitest tuleb nii ka käituda. Põhimõtteliselt tuleb sarnaselt käituda ka siselaskmises, välja arvatud siis, kui toimub võistkonnavõistluse ümberlaskmine. Sellisel juhul paigaldatakse kolmikleht horisontaalselt märgitsentriga mati keskele 130 cm kõrgusele põrandast.

4.2 Treeninglaskmine

Nii sise- kui välisvõistluse korral on kvalifikatsiooniringide päevadel harjutamiseks aega minimaalselt kakskümmend (20) minutit ja maksimaalselt nelikümmend viis (45) minutit. **Treeninglaskmine lõpetatakse harjutamise aja jooksul viimati lastud seeria noolte väljatõmbamisega.**

Harjutusmatid paigaldatakse iga (võistlus)klassi esimesele (st sellele kaugusele, mida tuleb igal võistlusklassil võistlusel esimesena lasta) kaugusele. Väljalangemis- ja finaalingide ajal võib korraldaja harjutamiseks mõeldud aja pikkuse ise otsustada, võttes arvesse vastava päeva ajakava. On küsitud, et kas treener võib treeninglaskmise ajal seista sportlase juures laskejoonel ja minna temaga koos mattide juurde. Sellist käitumist on juba aastaid harrastatud ja selle kohta pole esitatud ainsatki protesti. Seepärast on kohtunikud seda ka lubanud.

Siiski ei tohi (kohtuniku hinnangul) treeneri ja sportlase vaheline suhtlemine teisi sportlasi põhjendamatult häirida.

4.3 Võistluspaiga inventari kontrollimine

Kohtunikud peavad enne võistlust treeningu ajal üle kontrollima need märklauad, mis on neile teenindamiseks määratud, et olla kindel, et öö jooksul ei ole toimunud mingisuguseid muutusi, olgu see siis tingitud vandalismist või mõnest muust põhjusest. Tee kiire jalutuskäik veendumaks, et kõik on korras. Kasutades treeningaega asjade üle kontrollimiseks võimaldab see tekkinuid küsimusi/olukordi lahendada enne võistluse algust. Sel ajal on ka võimalus kontrollida vibumatte ja vile-/ajasüsteemi kvaliteeti ja toimimist.

Reegli põhjal on noolte määrajaks ainult üks kohtunik. Väljakule ei ole enam sellist hulka kohtunike vaja nagu varasemalt ja peakohtuniku ülesanne on nende kohtunike kontrollida.

4.4 Võistlejate varustuse kontrollimine

Väga oluline on jälgida seda, kui sportlased oma varustust kasutavad, et oleks võimalik näha kas seal ei ole midagi, mida ei ole lubatud kasutada nagu näiteks heli tegevad lisaseadmed, prillid, päikesepriidid või silmakaitsmed, „toetav käepideme tugikaar”, rohkem kui lubatud pikkusega tahapoole ulatuv nooletugi „*overdraw*“ jne ning kas need on määrustega vastavuses. Pisteline kontroll plokkvibu tõmbetugevuse mõõtmiseks on oluline. Sellised kontrollid ei tohiks segada võistluse/turniiri loomulikku käiku/kulgemist ega sportlasi võistluselt eemale jätta.

Peale selle on samal ajal veel hea võimalus kontrollida reklaami vastavust määrustikuga, võistkondade esindajate arvu, riietumise vastavust ja kõike muud, mida on oluline kontrollida.

Juhul, kui keegi kasutab lubamatut varustust või varustuse osa ja kohtunik märkab seda, tuleb viivitamatult tegutseda, et keegi ei saaks ebaausal viisil teiste võistlejate ees eelistatud olukorda.

Kui selline asi (on tuvastatud) juhtub, peab kohtunik pöörduma võistkonna esindaja (või selle puudumisel sportlase enda) poole, viidates, et sportlasel tuleb vastav varustuse element viia vastavusse võistlusmäärustega või kasutama sellist varustust, mis on lubatud. Kuna võistlejal on kohustus kasutada määrustepärast varustust, tuleb kohtunikul otsustada, mida teha seniks kogutud skooriga/punktidega. Määrustes pole sellise situatsiooni kohta mingisuguseid eraldi selgitusi ja kui võistleja pole saanud lubamatu varustuse või selle kasutamisega mingisugust eelist, on piisav see, kui sportlane viib need varustuse elemendid määrustega kooskõlla, millele kohtunik on eelnevalt viidanud.

Teisest küljest, kui kohtunik(ud) on kaalunud olukorda, kus võistleja on määrustevastase varustuse kasutamisega saanud teiste võistlejate ees märgatava edumaa, siis aus lahendus võiks olla seni kogutud punktide annulleerimine.

Teiste sõnadega, kohtunikul tuleb kohusetundlikult hinnata konkreetset olukorda, võttes arvesse, millise varustuse osaga on tegemist, tingimusi hetkel, millal seda kasutati ja kui palju seeriaid on juba lastud, enne kui ta teeb otsuse.

Iga otsuse korral, kui on tegemist punktide äravõtmisega/annulleerimisega, on hädavajalik, et seda arutatakse eelnevalt peakohtunikuga.

4.5 Laskejoonel

4.5.1 Laskekohad

Tuleb jälgida, et laskekohad laskejoonel ei tekitaks sportlaste vahel konflikti.

4.5.2 „Kõrge vinnastamine“

Kohtunikud peavad olema veendunud, et võistlus oleks igas aspektis algusest lõpuni ohutu. Kui kohtuniku arvates kasutab võistleja sellist lasketehnikat, et noolt vinnastades võib see ekslikul pääsemisel lennata ohutusse piirkonda või kaitse elementidesse (ala matist üle laskmise korral, kaitsevõrk jne), tuleb kohtunikul sportlasele viidata, et ta muudaks oma laskmistehnikat. Kui võistleja peale tema informeerimist jätkab endiselt sama laskmistehnikaga, siis ohutuse huvides on peakohtunikul ja/või vilekohtunikul õigus paluda sellel sportlasel koheselt laskmine lõpetada ja lahkuda väljakult.

Mitte alati ei ole kerge ära tunda „kõrget vinnastamist“. See veel ei tähenda, et tegemist on „kõrge vinnastamisega“, kui võistleja tõstab oma vibukäe õlast kõrgemale. Ohust saab rääkida juba siis, kui nõõrile on rakendatud märgatav tõmme (või plokkvibu korral, kui vibu on tõmmatud juba üle maksimaalse jõu rakendus punkti või nn tõmbetugevuspunkti).

Pilt 13. Kõrge vinnastamine?

Kohtunikul tuleb hinnata vibukäe asendit ja noole suunda vinnastamise käigus. Kindel on see, et rohkem on põhjust mures olla plokkvibu kui sportvibu sportlastega, kuna viimastel on suurem kontroll tahtmatu päästmise üle võrreldes eelnevatega. Sellega seoses on veel üks küsimus, kas konkreetsel toimumiskohal on ohutusega seotud probleeme. Taust võib olla ka täiesti ohutu, olenemata sellest, kuidas sportlased vibu vinnastavad.

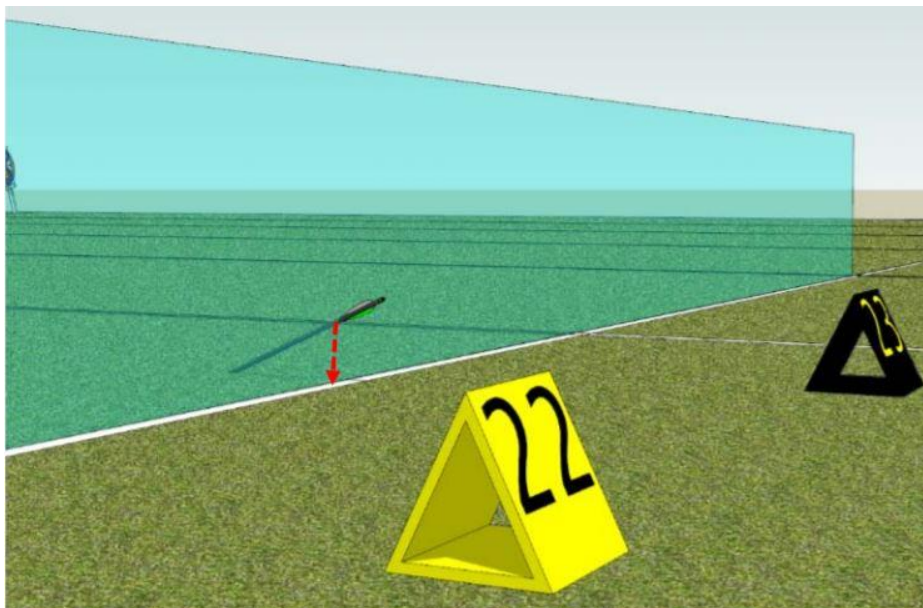
Viimasel paaril aastal oleme näinud ka seda, et mitmed sportlased vinnastavad oma vibu külje pealt, mis eriti finaalide väljakul tähendab, et tõmme on tegelikult suunatud pealtvaatajate poole. See ei ole loomulikult vastuvõetav ja kohtunikud peavad seda võimalikult vara märkama.

Arvestades neid parameetreid, on alati mõistlik, et oleks rohkem kohtunikke, kes jälgivad kõnealust sportlast, kaasates nende hulka ka peakohtuniku.

4.6 3-meetri joon – nooled selle mõjuala sees või väljas

Laskejoone ees on 3-meetri kaugusel joon selleks, et luua sportlastele õiglasem olukord, kui nool kukub vinnastamisel vibu pealt maha või on mingil põhjusel toimunud ebaloomulik lask. Reegel viitab sellele, et kui nooletoru mingi osa on 3-meetri ala sees, siis lask arvesse ei lähe. See tähendab, et kui noolenoki või noolesulg on ära kukkunud, ei ole see piisav, et lubada selle asemel lasta uus nool. Isegi kui 3-meetri tsoonis on ainult noolenoki, aga nii kaua, kuni see on veel kinnitatud nooletoru külge, piisab sellest, et lubada uue ehk nn asendusnoole välja laskmist.

Pea meeles, et 3-meetri joont vaadeldakse kui selle joone kohale projitseerivat kahemõõtmelist vertikaalselt tasapinda nii nagu seda on kujutatud pildil 14.

Pilt 14. 3-meetri joon

Kõige ladusam viis olukorras, kui nool on maha kukkunud ja sportlane näeb, et see on 3-meetri alas, siis võtab ta uue noole ja laseb selle välja ajalimiidi sees. Kuigi teades, et selline olukord võib tihti tuleneda varustuse purunemisest (nt purunenud noolenoki), võib see olukord saada sellise lahenduse, kus sportlane peatab laskmise ja kutsub kohtuniku. Peale seeria lõppu läheb kohtunik 3-meetri alasse olukorda kontrollima ja ta kannab hoolt selle eest, et võimalusel saaks sportlane oma järelejäänud nooled ära lasta.

Ülaltoodud kord on rakendatav kvalifikatsiooniringi puhul, ent mitte duellides, kuna nendes ei ole järellaskmise võimalust. Juhul kui duellide ringis tekib sarnane olukord, peab kohtunik teavitama võistlejat, et see ise otsustaks, kas nool on 3-meetri ala sees või väljas. Vahetult peale seti/seeria lõppu läheb kohtunik laskejoone juurde ja püüab noole asukohta hinnata sportlase perspektiivist, kas see on ala sees või väljas. Hindamisel tuleb silmas pidada võistleja pikkust nii, et vaatenurk oleks võimalikult sarnane, mis aitab kaasa õiglasema otsuse tegemisel. Kahtluse korral tuleb olenemata tingimustest eelis anda alati sportlasele. Kui tundub, et nool on 3-meetri ala sees, siis loeb kohtunik selle laskmata nooleks, aga juhul kui nool tundub olema väljaspool 3-meetri ala, siis et vältida vigu, liigub kohtunik 3-meetri joone juurde ja teeb noole täpse asukoha kohta lõpliku otsuse.

(muudetud 2018)

See on üks kahest võimalikust olukorrast, kui sportlasel on lubatud nool uuesti lasta.

4.7 Treeneri poolt edastatav info ja käitumine laskejoonel

Kui sportlane on laskejoonel, võib treener või kogu võistkond edastada talle juhiseid/infot, kuid mitte elektroonilisel teel ja seda nii, et see ei häiriks kaasvõistlejaid.

Siiski jääb õhku küsimus: „Millal see kaasvõistlejaid häirib?“. Loomulikult saab rääkida ainult objektiivsetest standarditest ja kogemused on näidanud, et informatsiooni edastamine normaalsel hääletoonil ja loomulikult ka märkide abil on vastuvõetav.

Eesmärk on vestlusi sportlase ja treeneri ning tema tiimikaaslaste vahel mitte lubada, kuna sportlane ei tohiks laskejoonel rääkida. See võib teisi sportlasi kergesti häirida.

4.8 Pikksilmade kasutamine

Kui laskejoonel kasutatakse pikksilmasid, siis peab nende kõrgus olema reguleeritud nii, et pikksilma ülemine osa ei ulatuks kõrgemale kui sportlase kaenlaalune (vaata pilt 15), kasutades seda nii, et see ei segaks fotograafidel teha selgeid pilte.

Kui kolm sportlast seisavad samaaegselt laskejoonel, ei pea nad laskejoonelt lahkudes pikksilmi eemaldama.

Kui **neli sportlast laseb kahes vahetuses**, peab pikksilmad laskejoonelt eemaldama, välja arvatud juhul, kui kaks erineva vahetuse sportlast nõustuvad kasutama sama pikksilma. **Sellisel juhul ei tohi pikksilmad olla kõrgemal kui lühemate sportlaste kaenlaalusteni.**

*Pilt 15. Pikksilmad laskejoonel.
Vasakul on kõrgus sobiv, ent parempoolsel pildil on võistleja pikksilm paigaldatud liiga kõrgele.*

4.9 Võistlejate lahkumine laskejoonelt

Reeglites on öeldud, et laskmise lõpetamisel peavad sportlased joonelt lahkuma. Selle eesmärk on vältida asjatuid viivitusi, mistõttu see reegel puudutab just neid sportlasi, kes on laskejoonel viimased.

Probleemiks pole need sportlased, kes jäävad joonele viisakusest kõrval olevate sportlaste vastu, kes veel lasevad.

Teine küsimus on sportlastega, kes vahepeal lahkuvad laskejoonelt ja tulevad uuesti joonele tagasi, et jätkata laskmist antud ajalimiidi jooksul. See ei ole keelatud, välja arvatud juhul, kui seda tehakse korduvalt vastas(t)e häirimiseks. Kuid sportlane peab naasma laskejoonele, enne kui seeria on lõppenud.

4.10 Elektrooniline sidevahetus

Mõnda aega käis arutelu selle üle, kas võistkonna ametnikud võivad ootejoone taga kasutada omavahelist elektroonilist suhtlemist (kuid mitte sportlastega). Samuti on tõstatatud küsimus mobiiltelefonide kasutamise kohta ootejoone taga. Nüüd on see kõik heaks kiidetud (välja arvatud olümpiamängudel, maailmameistrivõistluste finaalides ja maailmakarikavõistluste finaalides ja seda peamiselt maine hoidmise põhjustel).

4.11 Märklaua anomaaliad

4.11.1 Tagasipõrkunud/väljakukkunud nooled

Kui kohtunikku sellest olukorrast teavitatakse, läheb ta probleemi täpsemaks tuvastamiseks laskejoone juurde ja siis naaseb uuesti ootejoone juurde. Kui võistlejad on laskejoonelt ära tulnud, liigub kohtunik uuesti laskejoonele ja teavitab probleemidest vilekohtuniku visuaalsete signaalide või raadioside (kui see on olemas) abil.

Signaalis edastatakse ka laskmata noolte arv. Vilekohtunik palub sportlastel oodata seni, kuni vahejuhtum on lahendatud. Võistleja (või võistkonna mänedžer või keegi määratud ametnik) ja kohtunik lähevad märklaua juurde. Kõigepealt teeb kohtunik kindlaks noole asukoha, uurides selle asetust maas või kuskil mujal, mille põhjal ta otsustab, et kas nool on matist välja kukkunud/tagasipõrkunud või mitte. Peale seda püütakse tuvastada nooleaugu (märklehele jäetud märgi) asukoht. Kui see on leitud, märgib kohtunik selle tulemuse oma märkmetesse, nooleauk märgistatakse ja kõne all olev nool asetatakse märklaua taha. Enne nooleaugu märgistamist peab kohtunik veenduma, et matis ei ole skoori lugemise hetkeks kaheldava väärtusega nooli, mis võiks sportlastes küsimusi tekitada. **Kui matis on mõni joone kõrval olev nool, peab kohtunik enne nooleaugu märkimist noole väärtuse tuvastamiseks läbi tegema ettenähtud protseduuri.** Sellistel juhtudel peab kohtunik selle punkti/need punktid oma märkmetesse üles täheldama.

Kui kohtunik leiab märklehest rohkem kui ühe märgistamata nooleaugu, määrab ta sellele noolele madalaima väärtuse märgistamata aukudest.

Kui võistlejatel on sellesse märklauda veel laskmata nooli, lastakse see seeria lõpuni enne, kui kõik selle seeria punkte lugema lähevad.

Kohtunik peab selles olukorras kahtlemata kohal olema ja punktide lugemise juures kinnitama väljakukkunud/tagasipõrkunud noole väärtust.

4.11.2 Matist läbi lennanud nooled

Tegutsemise kord matti läbivate noolte jaoks on sarnane matist tagasipõrganud noolte olukorrale, kuigi matti läbinud nooli ei pruugi tuvastada enne, kui võistlejad on tulnud mattide juurde skoori kokku arvestama. Kui avastatakse, et matist on mõni nool läbi lennanud, siis kõik need võistlejad, kes sellesse matti lasid, peavad astuma kõrvale, kuna antud matt tuleb ringi vahetada ja kõik skoorid tuleb välja selgitada.

Kui on väidetud, et nool on matist läbi lennanud, peab kohtunik kõigepealt noole leidma, kas siis maast või kui noolenokit näha pole, siis sügavalt mati seest. Kui kohtunik on kindel, et nool tõepoolest lendas matist läbi, hinnates seda vastavalt kas noole asukoha järgi maas ja/või mõne teise tõestusfakti alusel, peab ta püüdma selle noole augu tuvastada ja siis ka selle väärtuse. Mõnikord on seda võimalik teha tänu noole sulgedest jäetud märkide järgi ja kui on mitmeid märgistamata nooleauke, on ilmselt ainult üks läbiv nooleauk selles piirkonnas, kus

see läbimine võis toimuda. Ainult siis, kui ei ole võimalik auku välja selgitada, märgitakse tulemuseks madalaima tulemusega märgistamata augu väärtus.

Kui nool on sügaval mati sees, peab kohtunik püüdma tuvastada selle noole väärtuse enne, kui seda tagant ette püütakse välja lükata. Seda võib teha nii, kui mõõta mati tagaküljel kaugusi teistest nooltest või mati servast.

Noole tagasi lükkamine tuleb jutuks ainult sellisel juhul, kui on vaja kindlaks teha noole väärtus ja seda ka alles pärast seda, kui kõikide teiste noolte skoorid on kirjas.

Noolt tuleb tagasi lükata äärmiselt ettevaatlikult, et olla kindel, et lükkamine toimub sama nurga all, kuidas nool matti sisenes.

Kui nool on läbi mati lennanud, siis tuleks see matt kas asendada uuega või pingutada matti nii, et edaspidi sarnaseid olukordi ei tekiks.

4.11.3 Matis rippuvad nooled

Kui nool jääb märklehe külge rippuma ja ei ole korralikult matti sisenenud, tuleb laskmine viivitamatult lõpetada, mis vähendab riskivõimalust, et see nool matist päris välja kukuks või mõni järgnev nool seda kahjustaks. Siis algab sarnane protseduur nagu see oli tagasipõrkunud või matti läbinud noole korral.

Rippuva noole väärtuseks tuleb hinnata vastav skoor, millise punkti alast ripub.

Tegeliku skoori määramisel ei arvestata seda, kui rippuva noole toru puudutab mitut erinevat punktiala.

4.11.4 Punktilugemine siselaskmises

Kui tuleb lasta mitme märgiga (kolmik-)lehte, sportlased vahel eksivad (või lasevad mööda) ja lasevad mõnda märki kaks noolt, näiteks „10“ ja „9“ ülemises märgis, keskmises mitte ühtegi ja „8“ alumises märgis. Reeglite järgi, kui kaks noolt on samas märgis, loetakse kõrgem väärtus möödaläinud nooleks ja sellisel juhul on meie näites tulemuseks **9-8-M**.

Mõnikord võib sportlane püüda kompenseerida möödaläinud noolt, lastes veel ühe noole seni puutumata märki. Meie näites on siis „10“ ja „9“ on ülemises märgis, „10“ keskmises ja „8“ alumises märgis. Teada on, et kui lastakse rohkem nooli kui tegelikult peaks laskma, siis lähevad arvesse ainult kolm kõige madalama väärtusega noolt, aga et leida need kolm, tuleb meil antud näites esiteks lahendada olukord ülemises märgis (kus „10“ ja „9“ puhul läheb kirja „9“ ja „M“). Seega saame 9-M-10-8 (korrastades rea, saame 10-9-8-M). Meie näites lähevad seega arvesse **9-8-M**.

Palju harvem võib tekkida olukord, kui nende kahe eksimuse kõrval eksib sportlane ka kolmandal viisil, lastes ühe noole peale ajalimiiti. Sellisel juhul on skoori lugemise kord järgnev:

- a) lahenda olukord ülemises märgis
- b) leia kolm kõige madalama väärtusega noolt
- c) neist kolmest kõrgeima väärtus tõmmake maha ja muutke see „M“ -ks.

Meie näites oleks tulemus selline:

$$\cancel{9} M - 8 - M = 8$$

Seda korda järgides ei saa eksida.

4.12 Varustuse tehniline rike

Kui võistlejal peaks seeria sees varustusega midagi juhtuma, peab ta koheselt kohtuniku poole pöörduma. Kohtunik peab minema sportlase juurde ja veenduma, kas tegemist on varustuse tehnilise rikkega/purunemisega. Peale seda, kui kohtunik on kindlaks teinud, mitu noolt on võistlejal veel lasta jäänud ja annab võistlejale hinnangulise aja, mis kulub varustuse parandamiseks, läheb ta tagasi ootejoonele. Vilekohtunikule tuleb vastav info edastada kas siis raadiosaatja teel või vahetult enne, kui laskejoon on vabanenud, astub kohtunik joone juurde ja annab vilekohtunikule varustuse rikkest märku. See on vajalik selle pärast, et vilekohtunik ei annaks võistlejatele märguannet minna skoori lugema, kui laskejoonel enam kedagi pole. Siis kui võistleja on valmis oma laskmata nooled ära laskma, näitab kohtunik vilekohtunikule laskmata noolte arvu. Kui võistleja ei ole veel rikke eemaldamisega valmis, annab kohtunik vilekohtunikule märku, et sportlased võivad minna punkte lugema.

Kõikidel juhtudel tuleb laskmata nooled esimesel võimalusel järgi lasta. Varustuse rikke korral, mida sportlane ei osanud ette näha tuleb see osa kas vahetada või parandada. Varustuse rikkeks loetakse: vibunööri, noolenoki, sihiku purunemist, sõrmelappide lagunemist, nihkunud „klikker“ ja sarnased vead. Ent see ei ole mõeldud nii, et sportlane hakkab kohapeal uut nöörü tegema, sulgi liimima vms, vaid asendatav osa peab olema käepärast. Kuigi rahvuslikel ja kohalikel võistlustel võib vajaduse korral olla natuke leebem.

Reeglid lubavad varustuse rikke korral maksimaalselt 15 minuti jooksul laskmata nooled järgi lasta. Seda rakendatakse tõsisemate probleemide korra, kuigi praktiline oleks need laskmata nooled järgi lasta peale vastava distantssi viimast seeriat (niipea kui viimase seeria punktid on kokku löödud). Tuleb kasutada tervet mõistust ja ei võeta aega täpselt 15 minutit, vaid võistleja saab lasta teatud arvu seeriaid ja samas arvestades tavapärasest laskekorda, milleks oleks sobiv anda aega ligikaudu 15 minutit.

Kui varustuse purunemine on toimud võistluse lõpus, võib võistlejale varustuse parandamiseks natuke aega anda, enne kui ta kõik oma nooled lastud saab.

Pane tähele, et varustuse purunemise reegel rakendub „igale varustuse rikkele“, nii et kui võistlejal juhtub varustus purunema rohkem kui üks kord, vaadeldakse seda samal moel nagu iga teist.

MÄRKUSED: Võistleja võib varustust parandada nii kaua kui tal selleks aega kulub, aga laskmata noolte järellaskmiseks tal rohkem aega ei ole kui ligikaudu 15 minutit.

Siinjuures tehnilise rikkega võistleja(d) ei saa lisaaega, et teha peale vea/vigade eemaldamist proovilaskmisi.

Duell-laskmises ei ole varustuse purunemise korral lisaaeg lubatud.

Tualeti külastusi ei loeta varustuse purunemise alla, samas ei luba reeglid sportlasel paluda tema skoori kellelgi teisel lugeda või teha vahetusi „laskevahetustes“, et leida lisaaega oma „vajaduste rahuldamiseks“. Kui selline probleem näib haigusliku iseloomuga, siis kohtunikud ja vilekohtunik peavad olukorrale leidma mõistliku lahenduse.

4.13 Meditsiinilised juhtumid

Lihaskrampe ja –venitusi ei loeta varustuse purunemise alla. See on võistleja enda vastutusel, et ta on võistlusteks kehaliselt valmis. Arvesta, et hiljaaegu on kohandatud reegleid, mis puudutavad võistluse ajal tekkinud ootamatuid vigastusi. Meditsiinitöötajad peavad määrama

vigastuse ulatuse/suuruse ja sportlase kehalise seisundi ning et kas sportlane on võimeline omal jõul võistlust jätkama. Laskmata jäänud noolte nn järgi laskmine on sarnane varustuse tehnilise rikke/purunemise olukorraga.

Need meditsiini reeglid ei kehti enam duell-laskmises.

4.14 Järellaskmine mitme võistleja korral

Kui on võistlejaid, kes soovivad oma nooled peale vahejuhtumite nagu tagasipõrkunud nooled, varustuse purunemine jne järgi lasta, ja kui neil on selleks erinev noolte arv, on selleks kaks erinevat võimalust. Kui võistlejaid on mitu, siis kutsutakse nad laskejoonele samaaegselt. Elektrooniline kell näitab aega suurima noolte arvu jaoks ja kohtunik näitab isikuliselt sellele sportlasele, kes peab alustama, andes suuliselt märku sõnaga „start“ sel hetkel kui on jäänud vastav arv nooli veel lasta. Kohtunik peab enne laskmist võistlejaid vastava korra kohta instrueerima. Kui võistlejaid on palju, tegeletakse nendega eraldi vastavalt lastavate noolte arvu järgi.

Aega iga noole laskmise jaoks on 40 sekundit.

4.15 Laskmine enne ja pärast signaali

Laskmine enne signaali on harv juhus, ent siiski ei tohi sportlased enne signaali vibukätt tõsta. Tihedamini kohtame juhust, kui sportlane laseb peale ajalimiiti, lastes noole lendu signaali ajal või vahetult pärast seda (helisignaali algushetk viitab sellele, et laskmine on lõppenud).

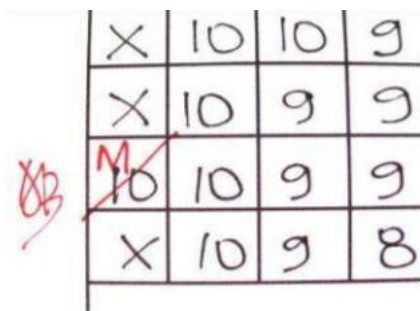
Enne, kui sa reageerid, pead sa olema täiesti kindel, et ajalimiit on lõppenud, mis võib tihti olla raskesti hinnatav. Sa pead arvesse võtma, et võib-olla sa kuulsid helisignaali varem kui võistleja. See on paraku reaalsus, kui sa seisad kõlaritele lähemal kui sportlane.

Samuti on väga oluline, et sa juba aegsasti lähed sellisele positsioonile, kus sa näed noole „päästmise momenti“, mis on otsuse tegemisel määravaks.

Sa võid seda situatsiooni arutada ka vilekohtunikuga, kui viimane on tema arvates situatsiooni hoolikalt jälginud.

Kui nool on teele lastud/vabastatud samaaegselt laskmist lõpetava helisignaali algusega, saab sportlane selles olukorras kahtlemata eelistuse. Kui nool on lendu lastud enne või pärast lubavat helisignaali, kaotab võistleja selle seeria kõrgeima skooripunkti. Kohtunik näitab sellisel juhul punast kaarti. Arvestuskaartidele tuleb kanda kõik (3 või 6) tulemust. Siis teeb kohtunik arvestuskaardil parandused ja allkirjastab punase pliiatsiga (pilt 16).

Nool, mis on võistlusväljakul lendu lastud peale harjutusaega ja enne võistluse starti või ka vaheaegadel, kaotab võistleja oma järgmisest seeriast kõrgeima väärtusega noole, vaatamata sellele, kas järgmises seerias tuleb lasta 3 või 6 noolt. Soovitav on võistlejal lubada seeria lõpuni lasta, seejärel tuleb tulemused kirja panna ja siis teeb kohtunik arvestuskaardil parandused. Kui niimoodi juhtub, siis seeria lõpus näidatakse punast kaarti.

X	10	10	9
X	10	9	9
X	M	10	9
X	10	9	8

Pilt 16. Parandused arvestuskaardil.

4.16 Erinevused heli- ja ajavõtusüsteemi signaalides

Helisignaalid

Reegel ütleb nii, et kui helisignaalide ja (märku andvate) tulede vahel on erinevusi, siis helisignaal on määravam. Nii et, kui erinevus nende kahe vahel on nt sekund vms, siis võetakse aluseks helisignaal. Kui vilekohtunik või keegi teine, kes peab helisignaale andma, ei ole piisavalt tähelepanelik või teda segatakse (näiteks ta vestleb kellegagi) ja ta jääb märguandmisega mitmeid sekundeid hiljaks, tuleb kohtunikul kasutada tervet mõistust. **Sellisel juhul tuleb kohtunikul välja selgitada, milline funktsioon oli hetkel täpsem ja tegema otsuse sportlaste kasuks, kes ei pea saama karistatud ametniku lohakuse tõttu.** Veel tähtsam on see hetkel, kui helisignaal antakse enne ettenähtud aega.

4.16.1 Ajavõtusüsteemi signaalid

Juba pikka aega on kohtunike vahel arutatud, kuidas toimida situatsioonides, kui aja hoiatussignaalides on mingi tõrge (kollased tuled, kellad, jne), mis põhjustab võistlejates olukorra, kus nad ei saa oma viimast noolt/viimaseid nooli õigel ajal välja lasta, kuna heli peatab nende laskmise või nad peavad laskma kiirustades, kuna kellale pandud aeg sekundites on ebakorrekne - lühem.

a) Sportlasel on õigus saada 30 sekundit enne ajaperioodi lõppu signaal-märguanne. Kui see märguanne antakse hetkel, kui normaalaja lõpuni on jäänud vähem kui 30 sekundit, on võistlejal õigus kasutada 40 sekundit nool(t)e kohta – isegi kui kogu laskmiseks mõeldud aeg (2 minutit või 4 minutit) on olnud korrektne.

Sellel poolel ei tohi sportlased „järgilastavaid“ nooli lasta, kuna nad näevad ka teistsuguseid funktsioneerivaid ajavõtusüsteeme, nt hästi nähtav taimer, kus signaallambid korrektselt ei tööta. Kohtunikul tuleb antud situatsioonis teha õiglane otsus sellega seotud võistleja kasuks. Kuigi, sa pead olema teadlik, et kui lastakse „ühe noole seeriat“, siis hoiatussignaali ei anta. Samuti tuleb teada, et kui süsteemikelladel numbrid ja tuled ära kaovad, lastakse seeriat edasi. Enamikul sportlastest on väljakujunenud rütm ja nad suudavad väga hästi „tavaliselt antud aja sees“ lõpuni lasta ja kui nad lõpetavad laskmise, tuleb järgida eelpool kirjeldatud protseduuri.

b) Kui kelladele on ekslikult seadistatud liiga lühike ajavahemik, on soovitatav kellad välja lülitada, et võistlejad ei peaks muresema lühikese ajavahemiku pärast ning lõpetama samal ajal laskmise. Võistlejad kas jätkavad laskmist või lõpetavad selle nii nagu eelpool mainitud ja kohtunikud peavad olukorra lahendama nii, et otsused on sportlaste kasuks.

Mõnikord (enamasti siis, kui võistlejad peavad tagasipõrganud noolte, tehniliste rikete esinemise jne korral nooli järgi laskma) on kohtunikud ajavõtmise

kohustused enda kanda võtnud. Kuid kohtunikud ei ole ajavõtjad – nad on seal selleks, et kontrollida ajavõtusüsteemi ja kogu laskmise protsessi.

Seetõttu on vilekohtuniku või tema assistendi põhiülesanne kõikides aja lugemisega seotud situatsioonides tegeleda ajamõõtmisega.

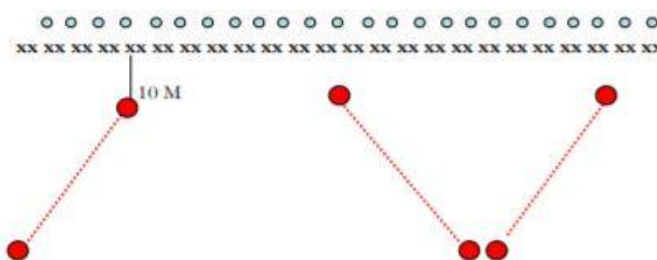
4.17 Kohtunike asetsemine punktide lugemise ajal

Peale signaali järgneb punktide/skoori lugemine. Kohtunikud liiguvad koos teistega märklaudade suunas. Nad jäävad oma määratud kohtadele, mis on umbes 10 meetrit vastavalt igaühele määratud mattidest ette poole. Juhul, kui kohtunik on kutsutud mati juurde, siis ta täidab oma vastava ülesande ja liigub oma kohale tagasi, jäädes näoga mattide suunas.

Kui kumbki kohtunik teine teisel pool sind on hõivatud (oma ülesande täitmisel) ja keegi sportlastest nende jälgimisalast palub abi, siis mine ise koheselt abistama ja kui probleem on lahendatud, tule oma kohale tagasi.

Kui kõik võistlejad on punktide lugemise lõpetanud ja kohtunikest möödudes laskejoone poole tagasi lähevad, peavad kohtunikud veenduma, et kedagi ei ole enam mattide taga ja kõik need matid, mida nad jälgima peavad on tühjad (noodled on välja tõmmatud) ja turvalised (nt märklehed on heas seisus). Peale seda kohtunikud lahkuvad võistlusväljalt kui „üks mees“ andes vilekohtunikule märku, et väljak on vaba ja turvaline. Viide ptk 5.2 (väljalangemis- ja olümpiaring).

Kvalifikatsiooni- ja väljalangemisring

Võistlejad on mattide juures punkte lugemas

Pilt 17. Kohtunike asetus punktide lugemise ajal
Kohtunikud liiguvad laskejoone juurest nagu „üks mees“ peatudes 10 meetrit võistlejatest taga pool, samal ajal, kui sportlased liiguvad edasi skoori lugema

4.18 Noolte väärtused – Noole väärtust kaks korda ei hinnata

Noolte väärtuste hindamine märklaua juures on kohtunike üks kõige vastutusrikkamaid ülesandeid, seda enam, et see „ühekordselt“ tehtud otsus on lõplik. Sportlased hakkavad kohtunikku austama ja usaldama, kui ta teeb neid tähtsaid otsuseid professionaalselt. Oluline on see, et sa lahendad probleeme nõuete kohaselt;

- (a) ***Kasuta alati oma luupi.***
- (b) ***Vaata alati noolt mõlemalt poolt (soovitavalt ära seda üle ühe korra tee).***
- (c) ***Vaata noolt alati lähedalt õige nurga alt (mööda joonepuutujat 90° all) nooletoru suhtes, paralleelselt märklehega.***

- (d) *Alati püüa märklehte, matti ja nooli mitte puudutada.*
- (e) *Anna alati noolele konkreetne väärtus.*
- (f) *Alati kontrolli, kas sinu öeldud nooleväärtus sai kirja pandud ka arvestuskaardile.*

Ära kunagi küsi, kellele kõne all olev nool kuulub ja hoiduge märkustest selle kohta, kui raske on teil noolt hinnata.

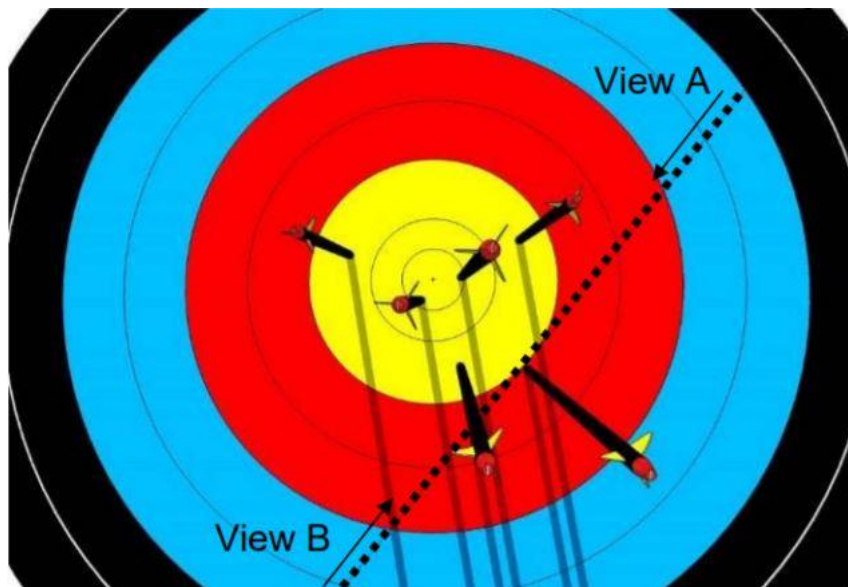
Teatage oma otsus kindlameelselt, nt. “See on 9”

Kui jaotusjoont ei ole, on mõnikord vaja joont vaadata otse märklaua eest, kust on võimalik paremini hinnata puuduva jaotusjoone raadiust. Siiski peab kohtunik eelnevalt püüdma noolt hinnata mõlemalt poolt luubiga vaadates.

Pidage alati meeles, et väärtuste 2 ja 3 ning väärtuste 4 ja 5 vahel puudub joon. Sageli oleme üllatunud, kui mitmed sportlased üle maailma väidavad, et nende nool on 5-punkti alas, sest see puudutab musta ala „**arvatavat**” tumedamat joont. Need viitavad tegelikult alale, kus kaks värvi kattuvad. See ala kuulub 4 punkti hindamisvööndisse.

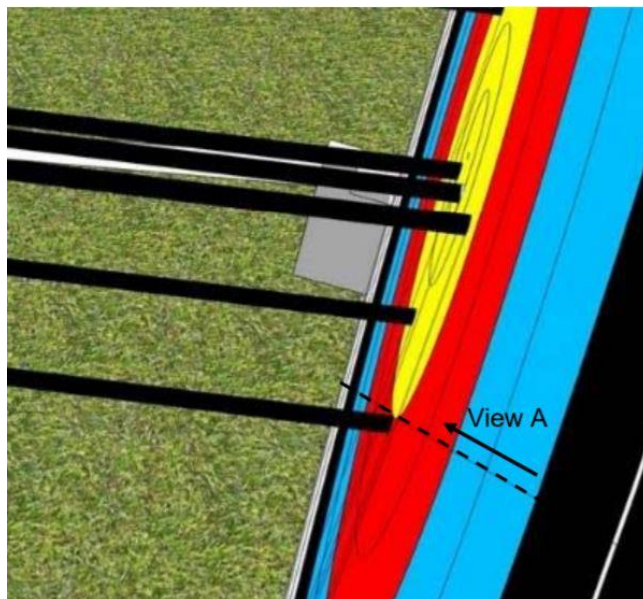
Rakenda järgnevaid juhiseid otsuste tegemisel:

- (1) *Kui jaotusjoon on purunenud või vastav määratav nool on joont nihutanud, püüa visualiseerida originaal-ringi kuju.*
- (2) *Otsuse tegemiseks ärge väga palju aega kulutage. Kui te kindel ei ole, andke kõrgem väärtus. Pidage meeles, et sportlasel peab sellises olukorras olema eelis.*

Pilt 18. Noole väärtuse määramine

(Nool (pildil 18) all paremal on jaotusjoonele väga lähedal ja selle väärtus tuleb hinnata kohtunikul. Alustuseks tuleb vaadelda märklehte mati eest, mis paljudel juhtudel võib eksliku tulemuse anda, kuna niisugust noolt ei hinnata ainult sellise vaatlemise põhjal. Väga tähtis on seda vaadata (teatud nurga all) mõlemalt poolt noolt mööda nõ joonepuutujat – kord (vaatest A) ja teiselt poolt (vaatest B)). Eestpoolt vaatamine on vajalik sellel juhul, kui osa jaotusjoont on puudu.

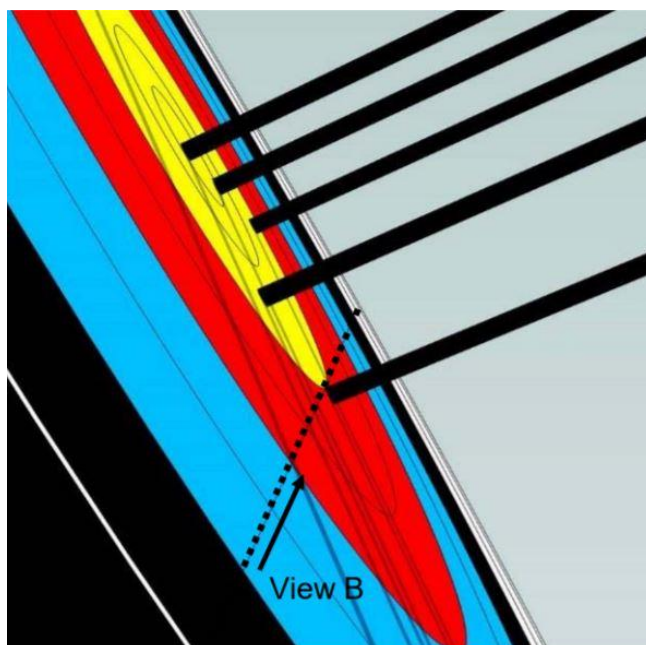

Pilt 19 (üleväl) vaatamine ülemisest suunast ja

Pilt 20 (alumine) vaatamine alumisest suunast.

Noole väärtus määratakse nii nagu on näha vaatest A ja vaatest B.

Noolt määrataksegi vaadates nurga all jaotusjoont nii ülevalt kui alt. Nendel piltidel on näidatud kuidas tavaliselt küsitavat noolt nurga all vaadatakse.

Kui kohtunik on juba noole väärtuse korra otsustanud, kuigi nool on veel matis, ei tehta selle kohta enam uut (teistkordset) hindamist.

Võib tulla ette situatsioone, kui kohtunikul on palutud hinnata noolt, mille väärtus ei ole üldse küsitav ja kus eelpool kirjeldatud noole väärtuse hindamise protseduur tundub täiesti naeruväärne. Sellisel juhul on arukas küsida sportlaste endi hinnangut, mille peale nad tavaliselt nõustuvad selle noole tegeliku väärtusega, ilma et sa peaks midagi lisaks tegema.

4.19 Lastud noolte arv – aja sees/väljaspool aega

Mõnikord võivad sportlased lasta ühel või teisel põhjusel rohkem nooli, kui lubatud või isegi lasta vahetult enne või peale helisignaali algust või lõppu. Sellisel juhul peab kohtunik sekkuma tehes punktide suhtes arvestuskaardil vastavad muudatused. Kui nool on lastud väljaspool lubatud aega, siis on hädavajalik, et kohtunik näitab punast kaarti, ja et arvestuskaardile saavad punktid nõuetekohaselt märgitud, sest need on kohad, kus võivad tekkida vaidlused.

4.19.1 Lastud on liiga palju nooli

Kui võistleja laseb lubatud aja jooksul rohkem nooli, olenevalt sellest mitme noole ring parajasti on, märgitakse arvestuskaardile kas siis 6 või 3 madalamat (noole) väärtust. Sama lahendus on ka võistkonna- või segavõistkonnavõistlusel (kus lastakse samaaegselt).

4.19.2 Mitmekordsed eksimised

Kui võistleja laseb noole väljaspool lubatud aega ja laseb peale selle ka liiga palju nooli, vaadeldakse seda kui mitmekordset eksimist. Sellisel juhul määratakse matis ja märgitakse arvestuskaardile kõigepealt 6 või 3 madalaima väärtusega noolt ja siis nendest omakorda kriipsutatakse maha kõrgeim väärtus ja selle asemele märgitakse „M“.

4.20 Arvestuskaardid ja parandused nendel

Nii sise- kui ka väliturniiril, kus puuduvad nn ametlikud skoori märkijad ja kus võistlejad märgivad tulemusi ise, kasutatakse kahte komplekti arvestuskaarte. Kui kahele kaardile märgitud tulemustes on erinevusi, siis arvesse läheb madalama tulemusega kaart.

Arvestuskaardile võivad sportlased teha parandusi enne, kui nooled matist välja tõmmatakse, muidugi, kui kõik sellesse matti lasknud sportlased parandusega nõustuvad ja selle allkirjastavad. Juhul, kui sind kohtunikuna palutakse neid korrekture tegema, siis tee seda, aga samal ajal teavita sportlasi, et nad peavad sellise olukorra ise lahendama.

Peale (ringi) viimase seeria punktide märkimist peavad sportlased arvestuskaartidele alla kirjutama. Selline tegu väljendab, et sportlased on nõus kirjapandud noolte väärtuste tulemusega, nende kogusummaga, mis on arvestuskaardi alla märgitud ja kus on ka välja toodud kõik „10“-d ja „X“-d ja samuti ka matši võitja.

Viimati on olnud mitmeid juhtumeid, kui mõlemad võistlejad duell-laskmises ei ole arvestuskaardile allkirja andnud. Sellise stsenaariumi korral mõlemad võistlejad diskvalifitseeritakse ja nende vastased järgmises ringis pääsevad otse edasi.

(muudetud 2018)

4.21 (Noole)aukude märgistamine

Mitmed sportlased peavad nooleaukude märgistamist nii skooritava ala sees kui ka väljaspool vajalikuks. Mõned märgistavad auke ka matis ja isegi mati konstruktsioonidel (puidust jalgadel).

Määrustes on kirjas: “Kui nool tabab märklauda ja sealt tagasi pörkub, on võimalik selle noole väärtus tuvastada/välja selgitada, kui see on märklehele mingi augu või jälje jättes eristatav ja juhul kui kõik teises augud on eelnevalt märgistatud“. Võtmesõnad on „märkleht“, 40, 60, 80, või 122 cm läbimõõduga skoorimisalad. Augud väljaspool skoorimisala arutuse all ei kuulu.

Aukude märgistamine ei ole kohtunike kohustus.

Pilt 23. Aukude märgistamine

Ainult erijuhtumitel, mida on kirjeldatud määrustikus ja ka selles käsiraamatus, peaks kohtunik auke märgistama. Siiski, kui te märklehte kontrollite, et hinnata selle võimalikku asendamist või hindate märklehe jaotusjoonte tingimusi ja te leiate märgistamata augu, siis märkige see, samas selgitage selle märklauda sportlastele vastutusest (auke ise märkida) ja teavitage nende võistkonna juhte oma tegevusest.

Päris tihti ühe ja sama märklauda sportlased jagavad omavahel kohustusi ja määravad ühe võistleja auke märgistama, teise nooli välja tõmbama jne. Sellise teguviisi puhul kohtunik peaks sportlastele tähelepanu juhtima, kui oluline on oma nooleauke (ise) märgistada. Sa võid päris tihti üllatunud olla, kui näed, et isegi kogenud sportlased ei märgista nooleauke korralikult. Juhenda sportlasi, õpetades neid auke märgistama lühikeste kriipsukestega, mis ei ole pikemad kui 5 mm. Kaks joont (õige) nurga all on piisav.

Pane tähele, et mõned sportlased just sisevõistlustel märgistavad nooleauke „rasvaselt“/paksu joonega, et see aitaks neil paremini keskele sihtida või isegi sama eesmärgi nimel püüavad mõnda auku suurendada. Selline tegevus ei ole tolereeritav ja sina kui kohtunik vahetad selle märklehe välja ja konsulteerid sportlastega/(ütled neile, kuidas asjad käivad).

4.22 Märklauda jäetud nooled

Kui nooled on tähelepanematult jäetud märklauda, laskmist selle pärast ei peatata.

4.23 Probleemid märklaudadega

Mitte kõigi sihtmärgi probleemidega ei tegeleta sihtmärgi joonel. Tuulistes tingimustes võivad märklehed lahti tulla. Kui märkleht läheb tuule käes lahti ja näiteks üks nurk ripub poole seeria peal üle skoorimisala, lõpetavad selle sihtmärgi sportlased laskmise kuniks kõik ülejäänud, kes on laskejoonel, on laskmise lõppenud. Kohtunik läheb koos sportlastega märklaua juurde siis, kui teised võistlejad on seeria lõpetanud, registreerib oma märkmikusse matis olevate noolte väärtused, märgistab augud, tõmbab nooled välja ja kinnitab märklehe.

Kohtunik naaseb koos sportlastega laskejoone juurde ja annab vilekohtunikule märku, mitu lasku kõne all olevatel sportlastel on veel jäänud, kes siis lasevad oma ülejäänud noole(d) ära enne, kui tavapärase punktilugemine algab. Probleemses matis laskvate sportlastega peab kohtunik punktide lugemisel kaasas olema.

4.24 Ümberkukkunud matt

Kui vibumatt kukub ümber (hoolimata sellest, et see oli maa külge kinnitatud, mille pärast kohtunikud ei peaks muretsema), peab see kohtunik, kes on selle mati juurde määratud, võtma kasutusele vajalikud meetmed, kui vibumatiga seotud olukord on hoolikalt üle vaadatud/hinnatud, tagama võistlejale piisavalt aega ülejäänud noolte laskmiseks.

Kui on selgelt aru saada, et nooled on katki või nihkunud esialgsest punktist kõrvale või kui ei ole võimalik määrata noolte tabamispunkti, siinjuures ka nende väärtust, siis vastav kohtunik otsustab, kuidas antud olukorras edasi käituda. Ainult need nooled, mille väärtust ei ole võimalik määrata, loetakse mittelastud noolteks.

See on teine kahest võimalikust situatsioonist, kui võistlejal on lubatud oma nooled uuesti lasta.

4.25 Ümberlaskmise kord kvalifikatsiooniringis

Kui kvalifikatsiooniringi lõpus on sportlasi, kes kindla edasipääsemise juures duellidesse jagavad kohti, siis esiteks võrreldakse nende tulemustes „10“-eid (st 10-eid ja X kokku) ja nende võrdsuse korral võrreldakse „X“-e.

Kohtunik ei pea ilmtingimata sellesse olukorda sekkuma, kuna tavaliselt teeb selle töö ära elektroonika. Kohtuniku ülesanne siin on kontrollida, kas arvutid enne võistluse algust selle olukorra, kus tuleb vastavat korda järgida, õigesti lahendavad. Kui nendel võistlejatel on samasugune arv „10“-eid ja „X“-e, siis peab kohtunik liisku tõmbama, kui just arvuti tulemust ei genereeri.

Võistlejad peavad jääma väljakule seniks, kuni pole väljastatud informatsiooni ümberlaskmise kohta. Võistleja, kes ei ilmu väljakuulutatud ümberlaskmisesse, loetakse automaatselt selle matši kaotajaks.

Juhul, kui kaks võistlejat, kellest üks saab edasi järgmisesse ringi ja teine mitte, aga jagavad kohti, peavad nad osalema ümberlaskmises. Ole teadlik, et kui kvalifitseerub 104 võistlejat, siis kaheksal (8) esimesel on kaks esimest väljalangemisingi vabad **ja kui 8nda koha peale on jagamine, siis on ümberlaskmine samuti vajalik.**

Ümberlaskmine toimub ühe noolega samalt distantisilt, mida kvalifikatsiooniringis viimati lasti. Korraldaja valmistab ette kaks märklauda võistlusväljaku keskele (või mõnda teise kohta, mis on pealtvaatajatele paremini nähtav). Kui viimaseks distantiks oli 30 m ja lasti 80-cm läbimõõduga märklehte (3 või 4 märklehte ühes matis), siis ümberlaskmise korral kasutatakse sarnast olukorda ja võistlejad peavad laskma sama märklehte, mida nad pidid laskma kvalifikatsiooniringis (olgu see siis kas A, B, C või D). Võistlejad lasevad oma noole samaaegselt 40 sekundi jooksul. Mõnikord on need märklauad vilekohtunikust küllaltki kaugel ja siis on see joonekohtunik, kes peab vilekohtunikule võistlejate valmisolekust märku andma. Jälgi, et ainult need sportlased, kes peavad laskma minema, tohivad ootejoone juurde astuda.

Kumbki sportlane laseb ühe noole. Kui noolte väärtused on sarnased, siis võitjaks kuulutatakse see, kelle nool on keskpunktile lähemal. **Ülalmainitud tingimustel esimeses ümberlaskmises ei toimu keskpunktist kauguste (kumb nool on keskpunktile lähemal) võrdlemist. Kui nüüd võistlejad lasevad teise noole ja skoor on endiselt võrdne, siis võitjaks loetakse see võistleja, kelle nool on keskpunktile lähemal. Võrdsuse (ka kaugus keskpunktis) korral protseduuri/laskmist jätkatakse seni, kuni võitja on selgunud.** (muudetud 2018)

Kui tehakse keskpunktist mõõtmist, tuleb seda eelistatult teha sellise mõõteriistaga, mille puhul (vahe)kaugusi saab „lukustada“ ja seda ühelt märklaualt teisele üle kanda. Ära kasuta selleks digitaalset mõõteriista. Kui kaugused keskpunktist on peaaegu võrdsed ja tekib kahtlus, siis loe tulemus viiki ja võistlejatel tuleb lasta järgmine/uus nool.

4.26 Ebasportlik käitumine

Võistlusmäärustes on nüüd kirjutatud ka ebasportlikust käitumisest, kus on öeldud, et ebasportlikku käitumist ei tohi lubada. Ebasportliku käitumise korral, olgu see kas sportlane või keegi sportlast abistav isik, kõne all olev sportlane diskvalifitseeritakse ja see võib kaasa tuua ka võistluskeelu järgnevatelt võistlustelt.

See on kohtuniku jaoks otsustamise koha pealt küllaltki „tume maa“. Mida võib lugeda ebasportlikuks käitumiseks? Selle tõlgendamine on subjektiivne ja kõik sõltub kohtunikust.

Kohtuniku solvamine, kas siis sportlase või sportlast esindava ametniku poolt tuleb käsitleda rahulikult, andes võistkonna mänedžerile hoiatuse selle kohta, et edasiste solvangute korral võib sportlase diskvalifitseerida.

Mitte mingil juhul ei tohi lubada kohtunike ja võistlusega seotud ametnike suhtes füüsilist vägivalda. Agressiivse käitumise korral diskvalifitseeritakse koheselt.

5.0 TURNIIRI TOIMINGUD II OSA VÄLJALANGEMIS- JA FINAALRINGID

5.1 Sissejuhatus – Väljalangemis- ja finaalringid

Võistluste teiseks etapiks on väljalangemisringid ja selleks on vajalik, et võistlejad on duell-laskmise võistluseks paremusjärjestusse pandud ja paaridesse jaotatud nii nagu on WA võistlusmäärustes täpselt kirjeldatud.

Võistlejate asetus kvalifikatsioonist edasisaamisel erinevatel võistlustel on järgmine;

WA platsil laskmise maailmameistrivõistlustel saavad edasi 104 esimest võistlejat. (Kvalifikatsiooni esimesed 8 võistlejat on kaks esimest (duellide)ringi vabad ja alustavad võistlust 1/16 finaalides).

Maailmakarikavõistlusel saavad edasi 64 esimest võistlejat (juhul, kui on rohkem kui 104 võistlejat, talitada sarnaselt ülal mainitule).

WA sisemaailmameistrivõistlustel saavad edasi 32 paremat võistlejat.

Olümpiamängudel on kvalifikatsiooniring selleks, et koostada võistlejate paremusjärjestus, mille alusel nad paaridesse jaotatakse. Antud juhul on need 64 võistlejat mängude väljalangemisringidesse eelnevalt kvalifitseerunud.

5.2 Väljalangemisringid

Väljalangemisringides on duellid / üks-ühe vastu laskmised. Välja arvatud mõned erandid, kui kõik matšid peetakse samaaegselt. Sportvibu laskurid lasevad settidena, kolme noole kaupa ja

maksimaalselt kuni 5 setti. Plokkvibu laskurid lasevad viie noole kaupa ja iga seti järel punktid summeeritakse.

5.2.1 Setid

Seti võitja saab 2 punkti ja kui see jääb viiki, saab kumbki võistleja 1-e punkti. Seti kaotanud võistleja punkte ei saa (ehk siis 0 punkti). Esimene võistleja, kes jõuab kuue (6) punktini, võidab matši. Kui matši lõpus on võistlejad viigis, otsustatakse võitja ühe noole ümberlaskmisega seisult 5-5.

5.3 Finaalringid

Veerand- ja poolfinaalides ning medalimatšides laseb iga võistleja 3 (kolm) noolt ja nad peavad laskma vaheldumisi, kus neil on aega 20 sekundit noole peale. **Finaalringid toimuvad sama põhimõtte järgi nagu väljalangemisringid, ainult erandiks vaheldumisi laskmisest on see, et matšid toimuvad üha sagedamini ühe kaupa ehk kulla- ja pronksimatš toimuvad eri aegadel.**

Kuigi ajakavas püsimise huvides kasutatakse mõnikord vaheldumisi laskmist ainult poolfinaalides ja/või medalimatšides. Selle otsuse teeb sel juhul tehniline delegaat.

Väljalangemis- ja finaalringides võistluse seisakuid varustuse purunemise ja meditsiinilistel põhjustel lubada ei saa.

5.4 Joonekohtuniku tegevused/tegutsemise kord

Peakohtunik määrab joonekohtuniku, kes vastutab laskejoonel toimuva eest. Tema on rohkem võistluse käiku kaasatud ja on hästi nähtav. **Võistlusest parema ülevaate saamiseks on nüüd kohtunikud varustatud mikrofonidega, et neil oleks võimalik sportlastega paremini suhelda.**

(muudetud 2018)

Võistlejad võivad tutvustamisel teineteisega käetelda, aga see on juba nende otsustada, kas nad seda teevad või mitte. Joonekohtunik ei tohiks neil paluda seda teha, samuti ei tohiks ta ise näidata üles initsiatiivi, et võistlejatega käetelda.

Kvalifikatsiooniringis parema koha saanud võistleja otsustab, kes laskmist alustab.

Kohtumõistmise tegevuses ühtlase tulemuse saavutamiseks saab alljärgnevatest punktidest juhinduda, aga logistilistel põhjustel võib neid ka muuta.

- a) *Kohtunik võtab „võistluste korraldaja“ saatel saabuaid võistlejaid/võistkondi väljaku sissepääsu juures vastu ning küsib parema tulemuse saanud võistleja/võistkonna käest, kas soovitakse alustada esimese või teisena. Kui see on otsustatud, tuleb kohtunikul see meelde jätta (s.t. mingi ese/asi pannakse paremasse (2 märklaud) või vasakusse (1 märklaud) taskusse) ja tuleb tagada, et õige info antakse edasi spordiülekandeid edastavale ametnikule, kes vastutab mitteametlike skooride/ skooritabloode eest ja ka vilekohtunikule.*
- b) *Peale signaali kõlamist astub kohtunik väljakule ja talle järgnevad võistlejad. Ta kõnnib laskejooneni, pöörab ennast ringi ja annab võistlejatele korralduse liikuda tagasi positsioonile, kuhu võistlejad jätavad oma vibud ja varustuse.*

- c) Kohtunik kutsub võistlejad laskejoonele, kus nad seisavad kaamerale sobivas suunas ja neid esitletakse. Kui kohtunikku tutvustatakse, võtab viimane mütsi peast ja teeb peaga kerge noogutuse või kummarduse.

- d) Siis ütleb kohtunik: „Võistlejad, pange end valmis“, mille peale võistlejad seavad ennast valmis. Peale seda ütleb kohtunik: “Esimesena lastakse märklauda X ja märklauda Y lastakse teisena“. Siis kohtunik kontrollib, et punktitaablood ja kellad oleksid töökorras ja näitavad õigeid numbreid. Nüüd ütleb kohtunik: “Väljak on vaba, alustame matsiga“. Seejärel annab ta seistes näoga märklaudade suunas käesignaali märku, kes laskmist alustab (see on ka lisamärguandeks vilekohtunikule).

(muudetud 2018)

- e) Seejärel annab kohtunik käesignaalliga märku vilekohtunikule, näidates märklaua suunas ja vaadates vilekohtuniku poole, andes sellega märku, et vilekohtunik võtab juhtimise üle ja kohtunik ise võtab kiiresti oma koha sisse võistkondlike matšide korral võistlejate ala taga, keskel ja individuaalsete matšide korral paremal pool. Koostöös kaamerameestega võib tema asukohta ka muuta.

(muudetud 2018)

Järgmiste seeriade ajal tegevused, mis on kirjeldatud alapunktides (d) ja (e), korduvad. Sel hetkel peab kohtunik olema teadlik, kas siis madalaimast skoorist (plokkvibu korral) või seti skoorist (sportvibu korral), kuna väiksema skooriga võistleja/võistkond alustab järgmist seeriat esimesena. (Kui skoorid/setid on võrdsed, siis alustab laskmist võistleja/võistkond, kes matši alustas, nii nagu ka ümberlaskmiste korral). Skoor või seti skoor punktitaolool on kinnitatud, kui individuaalsed nooleskoorid tabloolt kaovad ja näha on ainult kogusummat. **Niipea, kui tulemused on kinnitatud, ütleb kohtunik: “(riik/võistleja X) juhib (riigi/võistleja Y) vastu tulemusega (X skoor : Y skoor). (Riik/Võistleja X) laseb esimesena”. Peale seda ütleb kohtunik veel: “Väljak on vaba” ja kordab ülalkirjeldatud tegevust punktis (e).**

(muudetud 2018)

Võistkonnavõistluse ajal on oluline, et kohtunik paikneks nii, et tal oleks alati hea nähtavus. Ta võib vajaduse korral, kas astuda kõrvale või ette ja see on isegi vaatajasõbralikum kui, „kivikujuna seisev kohtunik”. Samuti on oluline, et hoiatuskaardid (kollane ja punane) oleksid kohtuniku käes, mitte tema vöökotis või taskutes ning neid tuleb hoida käes nähtaval ja seda selja taga.

Nii individuaalse kui ka võistkondliku võistluse ajal tuleb jälgida, et treener oleks selleks ette nähtud alas (või boksis/kastis) ning oluline on koheselt sekkuda, kui tundub, et mõni võistleja või võistkond on määruste vastu eksinud. Tuleb sekkuda, et vältida eksimist ja hoida sedasi laskmiskäiku reeglitega vastavuses. Sellistes olukordades pöördu alati treeneri poole.

Võistleja ei pruugi lasta oma viimast noolt, kui matši võit on neile niigi selge. Sellisel juhul läheb sportlane otse vastasvõistkonna alasse/boksi, surub kätt/õnnitleb, aktsepteerides sedasi, et vastane on matši võitnud või siis läheb joonekohtuniku juurde oma otsust (mitte lasta) teatama. Selle peale teavitab joonekohtunik vilekohtunikku ja

matikohtunikku antud situatsioonist ja viimase noole väärtuseks märgitakse „M“, sarnaselt olukorrale, kui laskmise aeg saab otsa.

(muudetud 2018)

5.5 Matikohtunik

Finaalmatšides (olümpial kõikides matšides) kasutatakse skooride koheseks tuvastamiseks/lugemiseks ootepaviljone („blinds” - ingl. k) ja määratakse ka üks matikohtunik matši kohta. Selline variant võimaldab publikul võistlust paremini ja lähemalt jälgida, kuna nii ei ole väljak punktide lugemise ajal ülerahvastatud.

Ootepaviljonide konstruktsioonid ei kuulu kohtunike vastutusalasse, kuid oluline on kontrollida, et need on korralikud ja turvalised. Protseduuride eest, mis toimuvad ootepaviljonis, on vastutav matikohtunik ning tema vaatab üle ka punktilugeja (kes asub ootepaviljonis) poolt vaatluse põhjal saadud esialgse skoori.

Esialgse skoori lugemise ajal on oluline, et võistleja esindajad oleksid väljakul nii, et nad saaksid esialgset punktiarvestust jälgida, mis omakorda muudab skooride lugemise protsessi märklaua juures kiiremaks.

Kõrgetasemelistel võistlustel võivad ootepaviljonid olla piirkonnad, mis asuvad väljaspool väljakut või selle taga ja skooride eellugemine toimub selle järgi, mida on näha spetsiaalsetelt ekraanidelt. Oluline on, et ootepaviljonis oleks punktilugeja, kes istub temast mõlemal pool oleva võistleja esindaja ees või vahetus läheduses, et neil oleks võimalik jälgida mõlemat nii märklaua kui ka skooride eellugemist.

Matikohtunik peab olema võistluskäiguga kursis ning olema teadlik, et peale matši viimast seeriat võib tekkida vajadus ümberlaskmiseks.

Kui kõik nooled on lastud ja kolm (3) signaali kõlanud, suundub matikohtunik koos võistleja esindaja ja skoori lugejaga märklaua juurde.

Duellides paikneb matikohtunik **tavaliselt** mõned meetrid eespool, märklaudade vahel. Punktide lugeja(d) seisavad mati joone taga keskel (kuna nad ei pea sel hetkel skoori vaatama). **Kuid hiljutiste muudatustega märklaudade jälgimiseks kaamerate paigutuste osas, seisab kohtunik märklaudade servas (märklaudadest eemal), mis asub ootepaviljonidest kaugemal, nii et ta oleks väljaspool kaamera vaatenurka.**

(muudetud 2018)

Kohtunik ütleb noolte tulemused ja skoori lugeja märgib need arvestuskaardile. Seejärel kontrollib/võrdleb skoori lugeja tulemusi koheselt läbi väljaku kommunikatsiooni/sidesüsteemi ja pärast seda on tulemused ametlikud.

Kui noolte tulemuste määramisel tekib kohtunikul vajadus astuda samm ette, võib ta seda teha, aga siis tuleb minna tagasi oma põhipositsioonile. Kui ta ei saa täpselt aru, kas nool puudutab joont või mitte, peab ta noole tulemuse määrama standard meetodiga (vaadates noolt mõlemalt poolt, kasutades suurendusklaasi jne). Kui tekib vajadus teha arvestuskaardil parandus, peab seda tegema matikohtunik, kes läheb skoori lugeja juurde, teeb paranduse ja allkirjastab selle.

Kui skooride lugemine on lõppenud, ametlikud tulemused teavitatud, võistlejate esindajad on nooled välja tõmmanud ja noole augud märgistanud (mida tuleks teha võimalikult kiiresti),

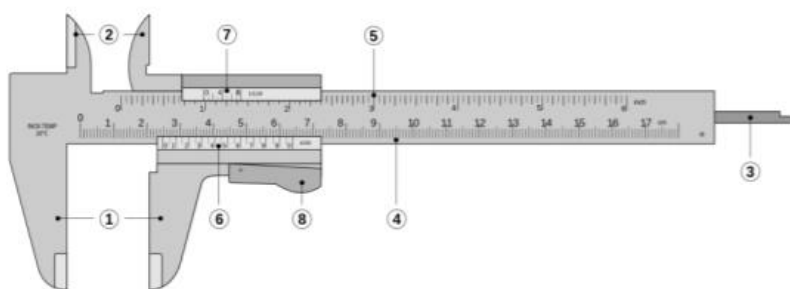
lahkuvad kõik korrektselt väljakult. Matikohtunik teeb seda viimasena, tagamaks, et kedagi pole maha jäänud, enne kui ollakse valmis alustama järgmist seeriat.

Ümberlaskmiste korral tuleb sellest koheselt, enne väljakult lahkumist teavitada, selleks läheb kohtunik ja seisab märklaudade vahele (paar meetrit neist ees pool, et ta oleks hästi nähtav) näoga laskejoone suunas ja näitab ümberlaskmist. Järgneb ümberlaskmine, kohtunik läheb väljakule ja tegeleb sellega. Niipea, kui tulemus on selge, annab ta vastava käesignaalliga märku, kes on võitja (kuna pealtvaatajad ja meedia ootavad seda tagasisidet, pole vaja oodata, kuni lõplik skoor kinnitatakse). See on „šou efekt”.

Kui ümberlaskmisel on vaja mõõta, milline nool on keskpunktile lähemal (mis on kohtuniku otsus), tuleb võistleja esindajatel mõni meeter eemal seista, kuni kohtunik oma tööd teeb.

Mõned olulised asjad, mida meeles pidada:

- *Enne ümberlaskmise algust peab märklehe keskpunkt olema terve (märkleht tuleb vahetada, juhuks, kui tuleb mõõta noole kaugust tsentrist).*
- *Matikohtunik peab matši võitja näitama käesignaalliga (isegi siis, kui tegemist pole ümberlaskmisega). See info on ametlik kõigi jaoks ja seda tuleb teha nii kiiresti kui võimalik, isegi kui teadustaja on juba võitja välja hüüdnud (mis mõnikord on paraku valeks osutunud). Võitjat näidates, tuleb kohtunikul võistlejate esindajatest ja väljakupersonalist eemal seista, et ta oleks hästi nähtav ja käesignaali peab näitama 5 sekundit. See võimaldab hoida kõikides tegevustes/protseduurides ühtlast taset.*
- **Kui platsil laskmise (individuaalsete) duellide ümberlaskmises mõlemad võistlejad lasevad sportvibu korral „10” või „X” plokkvibu korral, siis saavad nad parema välja selgitamiseks lasta veel korra. Keskpunktist kauguste võrdlemist esimeses ümberlaskmises ei toimu. Kui teises ümberlaskmises on tulemused (skoorid) võrdsed, siis võitja selgitatakse mõõtmise teel, kus võrreldakse noole kaugusi märklehe keskpunktist.**
- **Kui noole kauguse keskpunktist mõõtmiseks kasutatakse nihikut (nihkkaliibrit), siis tuleb alati kasutada sisemõõtmise mõõteharusid (alumisel pildil märgitud numbriga 2) nii, et üks haru on keskpunktil ja teine vastu noole seda külge, mis on keskpunktile lähemal.**

(muudetud 2018)

5.6 Skoorilugejad

Skoorilugejad on suurturniiridel väga olulised. Kui kasutatakse erapooletuid skoorilugejaid on oluline, et peakohtunik või selleks määratud isik viib enne võistluse algust koos skoorilugejatega läbi lühikese seminari.

Punktid, mida tuleks järgida:

- (a) Skoorilugejad ei tohi osaleda noole väärtuse määramisel.*
- (b) Nad ei tohi osaleda üheski mõttevahetuses määruste, nende tõlgendamises jms juures.*
- (c) Nad peavad kindlad olema, et kuulevad õigesti määratud noolte väärtuseid ja panevad arvestuskaardile kirja õige tulemuse.*
- (d) Nad ei tohi teha skoorides mingeid muudatusi, olenemata sellest, mida nad kirjutasid, kui on vaja parandusi teha, siis peavad sellega nõus olema kõik mati juures olevad võistlejad või enne kui nooled matist välja tõmmatakse antakse otsustamine üle kohtunikule. Skoorilugejad võivad muudatusi teha, aga nende kõige olulisem ülesanne on tagada korrektse kogusumma kirjapanek.*
- (e) Nad peavad teadma, et iga noole väärtus öeldakse välja selgelt ja ühekaupa, alustades kõrgeimast ja lõpetades madalaima skooriga. Kui tekib kahtlusi, siis peab skoorilugeja paluma nooleväärtus(t)e kordamist.*
- (f) Kui skoorilugejad hakkavad märklaua juures tulemusi märkima, peavad nad eelnevalt ütlema arvestuskaardile kirjutatud võistleja nime. See on väga oluline, kuna sageli on juhtunud, et tulemused kirjutatakse valele arvestuskaardile.*
- (g) Skoorilugejad peavad teadma, kuidas märgitakse „sisekümmet“ (X) ja möödalasku (M).*

Skoorilugejad peavad olema võimelised korrektselt üles märkima inglise keeles öeldud nooleväärtuseid.

Finaalringide ajal, kui kasutatakse (jälgimisavade) ootepaviljone, määratakse skoorilugeja, kes võib olla kas rahvusvaheline, kontinentaalne, rahvuslik kohtunik vm selleks sobilik isik ja see isik on vastutav kõikide märklaudade tulemuste salvestamise eest. Niipea, kui nool jõuab märklauda, peab skoorilugeja määrama noole väärtuse/tulemuse. Kui nool on joone lähedal ja tulemus pole kindel, annab ta madalama väärtuse. Paljud kõrgetasemelised (olümpia) süsteemid võimaldavad pealtvaatajate jaoks selle noole märkida, kui „kaheldav/välja selgitamata nool“.

Kui lõplik/ametlik punktide lugemine toimub märklaua juures, siis võimalus, et määratakse „kõrgem skoor“, annab nii pealtvaatajatele kui ka võistlejatele positiivsema efekti. Kui juhtub, et ootepaviljonist väljahõigatud tulemus osutub märklaua juures vaadates valeks, tehakse arvestuskaardil parandus, mille signeerib matikohtunik ning võimalikult kiiresti tuleb ka tabloole muudatus teha.

Korralduskomitee skooride eest vastutav isik näitab parandatud tulemust niipea, kui süsteem võimaldab seda teha. Võtke teatavaks, et kõik skoorid, mida näidatakse märklaua all olevatel väikestel tahvritel ja ka suuremal tablool, on mitteametlikud. Ametlik tulemus on ainult allkirjastatud arvestuskaardil. Vilekohtunik ja informaator annavad selle fakti kohta ka regulaarselt pealtvaatajatele ja võistlejatele infot.

Kuna ootepaviljonide kogu eesmärk on mitteametliku tulemuse võimalikult kiire (ja loomulikult ka korrektne) edastamine, siis ei ole vajalik (eraldi) mainida X-e. Matši seisukohalt pole see oluline, kas tegemist on X-i või 10-ga, see ajab pealtvaatajaid ainult segadusse. Seetõttu on soovitatav öelda ainult 10-d (mitte X-e), aga arvestuskaartidel tuleb ära märkida ka X-d, see võib olla otsustav rekordi kujunemisel.

5.7 Võistlejate esindajad

Võistlejate esindajatel on laskmise ajal olnud võimalus vaadata noolte matti tabamist ja nad teavad koheselt noole väärtusi igas matis või märklehes. Kui kohtunik jõuab märklaua juurde, hakkab ta ametlikke skooore teavitama. Võistlejate esindajad kontrollivad veel kord väljahõigatavaid skooore.

Skoorilugeja, kelle käes on selleks hetkeks arvestuskaart, kinnitab, et öeldud tulemused ongi sellised nagu võistlejate kaartidele on kirja pandud ja täpsustab, et need on kontrollitud. Mille järel ta ütleb: „kinnitatud”.

Võistleja esindajad võivad seejärel nooled välja tõmmata ja nooleaugud märgistada. Kõik tegevused tuleb läbi viia võimalikult kiiresti, kuid see ei tohi mõjutada selle olulise tegevuse korrektsust. Võistleja esindajal on kõik samasugused õigused ja vastutus nagu võistlejal, kes nooled lasi. Nad peavad tema poolt esindatava võistkonna liikme suhtes käituma väga vastutustundlikult. Võistleja esindaja peab kontrollima lõplikku skoori, kümnete (10-te) ja X-de arvu ning allkirjastama võistleja nimel arvestuskaardi.

5.8 Noolte toojad

Peakohunik või tema asetäitja peab korralduskomitee poolt ametisse määratud noolte toojatega kohtuma ja selgitama neile nende kohustustusi ja seda, kuidas nad peavad liikuma ootepaviljoni ja sealt tagasi. Ühe matši kohta peaks olema neli (4) noolte toojat ja ainult kaks (2) neist võivad olla samaaegselt ootepaviljonis. Matikohtunik peab tagama, et ükski noolte tooja ei läheks laskejoonele sel ajal, kui võistlejad lasevad. Esimesed kolm (võistkondliku võistluse korral kuus) noolt tuuakse võistleja(te)le tagasi teise seeria skooride lugemise ajal. Sellel ajal, kui noolte toojad A ja B liiguvad laskejoone suunas, lähevad noolte toojad C ja D vastassuunas, et võtta vastu teise seeria nooled ja seejärel ootavad ootepaviljonis, et kolmanda seeria skooride lugemise ajal joosta tagasi laskejoonele. Noolte toojad võivad väljaspool ootepaviljoni ala viibida ainult noolte vastu võtmisel ja nende tagastamisel võistlejale.

5.9 Otse edasipääsemised ehk vabad ringid

On olukordi, kui duellides laskmises saavad mõned otse edasi („byes”) järgmisesse ringi ehk teisisõnu neil on vabaring, kuna see sõltub edasipääsejate arvust või sportlase hilisest otsusest loobuda edasi võistlemisest. Vabaring ei ole matš, aga see on olukord, kui sportlasele ei ole vastast. **Välja arvatud maailmameistrivõistlustel ja olümpiamängudel ning kui väljaku paigutus/ülesehitus seda ka võimaldab – võivad võistkonnad või võistlejad, kes saavad otse edasi, neile määratud mattide juures samal ajal harjutada.**

5.10 Loobumisvõiduga matšid

Loobumisvõiduga matš on matš, kui üks võistlejatest ei tule laskma või katkestab laskmise matši ajal. Nõuanded olukorraks, kui see juhtub:

- a) Kui võistleja (või võistkond) pole kohal ajaks, kui määratakse see, kes laskmist alustab ja seda juhul, kui tegemist on vaheldumisi laskmisega. Sel juhul kuulutatakse kohal olnud võistleja matši võitjaks. Välja arvatud maailmameistrivõistlustel ja olümpiamängudel, kus võistlejal lubatakse võistlusväljakul lasta (treenida), kuid (tema) skoori ei loeta.*
- b) Kui võistleja (või võistkond) pole kohal ajaks, kui algab väljalangemisringi matšide laskmine, kuulutatakse võitjaks vastasvõistleja. Siin on määravaks laskmise alustamise signaal, kohalolev võistleja võib lasta esimese seeria, aga tema skoori ei loeta.*

5.11 Vaheldumisi laskmine

Laskmisjärjekorra määrab paremusjärjestuses kõrgemal positsioonil olev võistleja, kes võib valida, kas alustab ise laskmist või siis alustab laskmist vastane. Järgmises seerias laseb esimesena madalama skooriga (või sportvibu korral madalama skooriga selles setis) sportlane. Olukorras, kui skoorid (või setis lastud skoorid) on võrdsed, alustab laskmist matši alustanud võistleja.

5.12 Võrdsed punktid individuaalses arvestuses ja ümberlaskmised

Kui väljalangemis(ringi) matši lõpus on võistlejate skoorid (sportvibu korral setiskoor) võrdsed, siis võitja väljaselgitamiseks järgneb ümberlaskmine, mille võitja liigub edasi võistluse järgmisse faasi.

Sellises olukorras on kohtunik otseselt kaasatud ümberlaskmise protseduuri. Vaatamata sellele, et skooride kontrollimine on sportlase kohustus, on meie (kohtunike) töö siinkohal kontrollida, et ka tegelikult on tegemist võrdse seisuga ja võistleja pole arvutamisel eksinud. Kohtunik peab seisma märklaudade ees ja näitama publikule ja vilekohtunikule, et seis on võrdne ja seega on vajalik ümberlaskmine (vaata allpool olevat fotot).

Väljalangemis- ja finaalingide ajal toimuv ümberlaskmine koosneb ühe noole seeriast, mis tähendab, et võistlejad lasevad ühe noole samasse märklauda, mille juures nad võistlevad. Kui laskmine toimub samaaegselt, on igal võistlejal aega 40 sekundit, et lasta üks (1) nool. Vaheldumisi laskmise korral alustab ümberlaskmist see võistleja, kes matši alustas ja igal võistlejal on noole laskmiseks aega 20 sekundit.

6.0 VÕISTKONNAVÕISTLUSED

6.1 Võistkonnavõistluse kvalifikatsiooniring

Võistkonna arvestusse läheb kvalifikatsiooniringi 3-e võistleja lõpptulemused ja sega-võistkonna moodustamiseks parima mees- ja parima naisvõistleja lõpptulemused, mille põhjal nad saavad oma koha asetuse duellide tabelisse. Siiski võib teatud toimingute järgi võistkonna liikmeid enne väljalangemisringi välja vahetada juhul, kui asendusliige on osalenud ka kvalifikatsiooniringis. Kui võistkond teeb võistleja vahetuse ilma eelnevate vajalike toimingute läbimist, siis võistkond diskvalifitseeritakse.

Juhul, kui kvalifikatsiooniringi lõpus on mõnedel võistkondadel sarnased lõppskoorigid, järjestatakse neid vastavalt selle järgi, kellel on lastud rohkem „10“-neid ja alles siis võrreldakse „X“-de arvu. Kui võistkondade paremus ka siis ei selgu, loositakse kohad arvuti abil või visatakse münti. Kui tegu on viimase edasipääsu kohaga, kus kahel (või enam) võistkonnal on võrdne tulemus, siis nende võistkondade vahel toimub ümberlaskmine.

6.2 Võistkonnavõistluse väljalangemis- ja finaalingid

Väljalangemisringidesse pääseb kvalifikatsiooniringist 16 parima tulemuse teinud 3-liikmelist võistkonda (vaata Lisa 10, võistkondade duellide tabelit või võistlusmääruste II osast („Book 2“); Lisa 1.3), kus võistkonnad lasevad mitmeid matše samaaegselt ja milles iga matš koosneb neljast (4) kuue (6) noolega seeriast, milles omakorda iga võistleja laseb kaks (2) noolt. Segavõistkonnad lasevad neli (4) nelja (4) noole seeriat, milles kumbki võistleja laseb kaks (2) noolt. **1/12-väljalangemisringis pääsevad 8 esimest võistkonda otse edasi ehk neil on vabaring ja ülejäänud selguvad duellide laskmise tabeli põhjal.**

(muudetud 2018)

1/8- ja 1/4-finaalides toimub laskmine samaaegselt, kus siis võistlejad lasevad neli seeriat kuue noolega, kus iga seeria laskmiseks on aega 2 minutit. Võistlejad lasevad nooli üksikhaaval oma valitud järjekorras. Samaaegse laskmise korral lähevad võistlejad joonele kordamööda, kus järgmine võistleja võib laskejoonele minna alles siis, kui tema võistkonnakaaslane on tagasi jõudnud nn võistkonna alasse.

Plokkvibu korral on igale võistkonnale kaks märklehte, kuhu neil tuleb oma äranägemise järgi lasta kummassegi märklehte kolm (3) noolt. Juhul, kui nende endi lohakuse tõttu või mööda laskmise korral on ühes märklehes neli noolt, loetakse kõrgeima väärtusega nool möödalasuks ehk „miss“(ingl. k) = „M“. Skoore loetakse sarnaselt nagu siselaskmise kolmiklehe korral.

Kui vahelduva laskmise esimeses seerias üks võistkonna liige laseb rohkem kui ühe noole, näidatakse sellele võistkonnale punast kaarti ja nende selle seeria kõrgeima väärtusega nool annulleeritakse ehk seda loetakse kui möödalastud nool.

Lisaks sellele, siselaskmises matš peatatakse peale kõnealuse seeria esimest vahetust ja see lahendatakse ära enne järgnevat laskmist, kuna rohkem vabu märke ei ole (C&R Committee 2012).

Platsil laskmise võistkonnavõistluses peab teises vahetuses võistkond laskma ainult 2 noolt. **Kui võistkond otsustab lasta kaks noolt, siis võistleja, kes esimeses vahetuses lasi kaks noolt, jääb teises oma vahetuses vahele. Sellisel viisil nad lasevadki kokku vaid (6) kuus noolt.**

Juhul, kui plokkvibu divisjonis on ühes märklehes 4 noolt ja teises 2 noolt, tuleb selles lehes, kus on 4 noolt, kõrgeima väärtusega nool „M“-ks lugeda ja seejuures arvestad kokku 6 noole väärtuse, millest üks on loetud „M“-ks.

Juhul, kui teises vahetuses lastakse kolm noolt nagu tavapäraselt, siis antud hetkel tekiks meil situatsioon, mida võiks nimetada „seitsme noole seeriaks“. **Tulemuse arvestamise järjekord oleks järgmine:**

- i) Lahenda juhtum märklehes, milles on 4 noolt
- ii) Arvesta kokku 6 madalaima noole väärtus
- iii) Arvesta seeriast maha kõrgeima väärtusega nool

(muudetud 2018)

6.3 Rikkumised võistkonnavõistluses

Võistkonnavõistlus toob endaga kaasa rikkumiste võimalusi, millega paraku kaasnevad ka sanktsioonid. Tähtis on see, et võistkonnavõistluse matšides on ainult üks kohtunik, sest siis on tingimused võistkondade jaoks võrdsemad.

6.3.1 Väiksemad rikkumised

Väiksemate rikkumiste korral näitab kohtunik kollast kaarti ja võistkonda karistatakse ajaliselt.

Ajalisi karistusi antakse;

(a) kui kaks võistlejat on korraga 1-meetri joone ja laskejoone vahelisel alal, kus mõlemal on samaaegselt vähemalt üks jalg selle ala sees maas. See on eelduseks otsuse järjepidevaks tagamiseks.

(b) kui võistleja liigub nn ootealast laskejoonele, võttes samal ajal nooletupest noole ja püüdes noolt nööri kinnitada enne laskejoonele astumist.

(c) plokkvibu divisjonis, kui võistleja, olles eelnevalt päästiku nööri külge kinnitanud, ületab 1-meetri joone.

(d) kui võistleja ületab 1-meetri joone enne, kui kell hakkab tema võistkonnale aega (nulli/maha) lugema.

(muudetud 2018)

Kui toimuvad väiksemad rikkumised, siis kohtunik näitab kohe kollast kaarti ja nimetab võistkonna nime (kellele see on suunatud). Võistleja peab selle peale minema tagasi 1-meetri joone taha ja alustama uuesti või tehakse võistleja vahetus, kes läheb ja laseb ise oma nooled ära. Kui võistkond ei reageeri, tuleb hoida kollast kaarti üleval ja võistkonna nimi uuesti välja öelda.

Kollase kaardi näitamise otsust ei vaidlustata.

6.3.2 Suuremad rikkumised

Kui toimuvad suuremad rikkumised, näitab kohtunik vastavale võistkonnale punast kaarti, millega kaasneb selle seeria lõpus kõrgeima väärtusega noole tühistamine.

Punast kaarti näidatakse järgnevate suuremate rikkumiste korral;

(a) Kui ignoreeritakse kollast kaarti (võistleja läheb ikkagi laskma, tulemata enne 1-meetri joone taha tagasi).

(b) Kui nool lastakse enne või pärast lubatud aega.

(c) Kui jäetakse laskmisvahetus tegemata (st lastakse edasi siis, kui juba peaks olema järgmise laskuri kord).

(d) Kui võistkonna liige laseb rohkem kui ühe noole oma esimeses või teises laskmispooles, ajal, mil toimub vaheldumisi laskmine.

Karistuskaarte ei tohi matši käigus hoida selgelt väljapaistvas kohas. Neid tuleb hoida selja taga. Kui kohtunik peab kaarti kasutama, siis tuleb seda näidata vastava võistkonna treenerile, aga mitte võistlejale endale.

Selle seeria lõpus (kus on vaja kaardi näidata) peab joonekohtunik skoori lugemisest osa võtma või vajadusel teatama ootepaviljonis olevale matikohtunikele.

6.4 Võistkonna ja segavõistkonna ümberlaskmised – kvalifikatsiooniring

Võrdsuse korral kvalifikatsiooniringist edasipääsemiseks väljalangemisringi toimub ümberlaskmine (ei kasutata „10“-te ja „X“-de arvu võrdlemist):

(a) Iga võistkonna jaoks kasutatakse väljakul ühte märklauda, kas siis ühe tsentriga või kolme 80 cm-e läbimõõduga kolmnurkse asetusega märklehte. Mitme tsentriga märklehe korral otsustatakse võistkonna siseselt, millisesse märki keegi laseb, nii et igas märgis oleks üks nool.

(b) Kõik võistlejad (kummaski võistkonnas) lasevad oma noole samaaegselt 40 sekundi jooksul.

See, et iga lasu jaoks on aega 40 sekundit, tähendab seda, et tehniliselt toimubki laskmine individuaalselt. Konkreetseks võistkonnaks saavad nad alles väljalangemisringis.

6.5 Võistkonna ja segavõistkonna ümberlaskmised – väljalangemisring

Kui kaks võistkonda väljalangemis- või finaalingides jäävad viiki (st settide seis on 4 : 4), siis lastakse veel üks 3-e noole ring, kus iga võistleja laseb ühe noole. Kui ka siis on skoor võrdne, võrreldakse keskpunktile kõige lähemal asuvate noolte kaugusi (keskpunktist). Kui ka kõige lähemal olevate noolte kaugused on võrdsed, siis võrreldakse teist noolt ja vajadusel ka kolmandat.

Ümberlaskmine toimub samadesse mattidesse, kuhu nad lasid ka omavahelist duelli. **Plokkvibu divisjonis ümberlaskmise korral paigutatakse matti kahe märklehe asemel üks ja seda kummagi mati keskele.** Ümberlaskmise ajalimiit on 1 minut võistkonna jaoks ja 40 sekundit segavõistkonna jaoks, olenemata sellest, kas lastakse samaaegselt või vaheldumisi.

(muudetud 2018)

Vaheldumisi laskmise korral see võistkond, kes alustas matši, alustab ka ümberlaskmist ja siis lasevad võistkonnad pärast iga lastud noolt vaheldumisi kuni kõik võistlejad kummaski võistkonnast on oma ühe noole ära lasknud.

7.0 VÕISTLUSJÄRGSED TOIMINGUD

7.1 Sissejuhatus

Võistluse peakohtunik annab teistele kohtunike kogu liikmetele vastavad aruande blanketid, kuhu nad saavad oma märkmeid teha. Kui peakohtunik on need tagasi saanud ja nad on ühiselt asjades kokku leppinud, saadab peakohtunik lõpliku aruande (versiooni) WA kohtunike komisjonile ja teistele (vastava võistluse) kohtunike kogu liikmetele. Viivituste vältimiseks on oluline, et kõik kohtunikud (kohtunike kogust) teevad kokkuleppeliselt vajalikke märkusi.

7.2 Kohtunike komisjoni aruanne

Tungivalt on soovitatav esitada kogu teave, mida peakohtunik peab oluliseks aruandesse sisse kanda ja seda niipea, kui võimalik pärast laskmine lõpetamist (vaata Lisa A 12).

Kohtunike komisjoni aruanne peab olema lühike ja kompaktne ning sisaldama märkusi võistluse jooksul üles kerkinud tehniliste tõrgete kohta.

Kohtunike komisjoni aruande peamine eesmärk on anda järgnevatele kohtunike kogudele (kes peavad sama võistlust läbi viima), WA-le ja korralduskomiteele konstruktiivne tagasiside, mis mõnikord on kahjuks kriitilise alatooniga ja anda ülevaade probleemidest, mis võistluse käigus tekkisid, aga mida oleks saanud parema ettevalmistuse juures ära hoida või välja tuua need olukorrad, mida ei oleks saanud vältida, aga juhtida tähelepanu sellele, kuidas selliseid olukordi peaks lahendama.

Näide #1 - Statistiline number aruandes näitab, et terve võistluse jooksul oli 36 mattidest tagasipõrganud noolt. See näitab, et viga on kindlasti mattides või nende materjalis. Nii korralduskomitee kui ka tulevane kohtunike kogu peab sellega arvestama.

Näide #2 - Kolm vibumatti kukub ümber. See näitab, et need ei olnud korralikult kinnitatud või kui olidki, siis pinnas, kuhu need oli kinnitatud, oli liiga liivane või olid matid ise ehitatud nõrga konstruktsiooniga.

Kokkuvõtteks ei ole vaja teatada igast tavaülesandest, mida tuli täita. See on kohtuniku töö ja seda ei pea täpsustama. Koostatav aruanne on dokument, mis võimaldab tulevikus korraldajatel võistlust paremini, efektiivsemalt ja probleemivabalt ette valmistada.

7.3 Kohtunike hindamise aruanne

Selle aruande koostab peakohtunik kõikidel WA maailmameistrivõistlustel, kontinentaalsetel meistrivõistlustel ja teistel suurvõistlustel ja ta peab selle saatma WA kohtunike komiteele. See dokument on konfidentsiaalne. Selles aruandes saab peakohtunik vajadusel välja tuua konstruktiivset kriitikat, jäädes samal ajal teiste kohtunike panust hinnates reaalsuse piiridesse. Kõige olulisem on, et küsimustele antakse ausad vastused ilma isikuomadusi asjasse kaasamata. Kohtunike töö kvaliteet tulevikus sõltub suurel määral „täna päeva“ kohtunike tegevuse korralikust analüüsist. (vaata Lisa A 11 – Kohtunike hindamine).

LISAD

A.1 Vibulaskmine maastikul

Field Archery Competitions - Course Inspection

A1.1 Safety

To see that a course is safe is the most important purpose of any inspection. Any accident caused by a lack of basic safety precautions cannot be tolerated and all potential hazards are to be rectified prior to the tournament. For this reason, it is important that all Judges participate in the inspection as a group. We have the following recommendations for safety inspections:

- *1. Be certain that there are no paths from target to target or shooting positions which could be in jeopardy if an arrow goes astray. Take a look at the actual terrain - don't rely on the organizer's map of the course.*
- *2. Be certain that all paths from target to target are properly marked so no one walks in a wrong direction and happens to get into a shooting lane. It is a good basic safety rule that athletes leaving a target walk approximately 10 metres in a ninety-degree direction away from the shooting direction on that target, but apply this rule with common sense. Make sure you walk the safe and correct direction between targets when checking the marking of the path. It is also very useful to have Judges remaining on the shooting line with others following the paths to check that no-one is accidentally in the line of fire when moving to other targets.*
- *3. Paths usually used for public purposes must not cross the shooting direction, in front of the target or behind the target. If this cannot be avoided, there must be guards present or the paths must be thoroughly barred in addition to warning signs.*
- *4. Be certain that the background of a target is fully exposed to the athlete in the shooting position. If not, take the necessary steps to make the shooting on that target safe. What is over the crest of the hill on which the target is placed? Guarding may be necessary. Be aware that single nets will not stop carbon arrows that miss the target, so additional precautions may have to be taken.*
- *5. Spectators are usually controlled by leading them into special areas in the terrain - all the route marked with ropes or ribbons. Normally a shooting lane of approximately 25 metres width, giving a distance of approximately 10 metres from athletes to the spectators on each side of the lane, is safe enough. However, if the athletes are shooting through a narrow gate of trees, the width must be increased. An arrow hitting a tree may take quite an unexpected direction.*
- *6. Also remember that the organizers have to take into consideration that it may be necessary to bring in first aid personnel and/or spare equipment without having to stop the shooting or endanger the personnel going into the course. The Organizing Committee should have special personnel available for guiding people in and out of the competition field as well providing "first aid lanes" in*

which medical personnel or spare equipment can be brought in without stopping the flow of the tournament. Judges must be able to walk safely between targets, and thus they must study their designated area thoroughly.

A1.2 Target Layout

Ensure that each individual target is properly prepared. Before beginning an inspection, you must have the organizer's map of the course, and the target sizes and distances for each target. This includes the distances for the unmarked round. Before entering the range, quickly check that the correct number of targets of each size is planned and that all distances correspond to the target sizes. Note: Except for the Judges designated to check unmarked distances, the rest of the Judges have no need to know the distances. Thus the risk of having lists with the distances of the unmarked round accidentally going astray is almost eliminated. From the map you may be able to check that the altitude variation and distance from assembling point is within specifications. It is wise to mark uphill or downhill shoots by simple drawings: Approach each target from the point of view of the athlete;

- *1. Is the face clearly visible from both shooting positions? Do not forget that some athletes are very short - e.g. 150 cm*
- *2. Is each shooting position possible for both left and right handed athletes?*
- *3. Are the standing conditions adequate for both the athlete to the right and to the left of the peg, and is the marking appropriate?*
- *4. Are there any overhangs that could interfere with light drawweight bows? Try to allow for changes - rain might lower overhanging branches.*
- *5. Is the target the correct distance from the shooting position? While you might not have the time to measure each, try to measure as many as possible. Remember the 1-metre tolerance which allows the use of rangefinders in order to do the checking for distances longer than 15 metres.*
- *6. Is the target position at least the minimum distance above the ground and the buttress at least of minimum size? To expose the face fully to the athlete make sure that the position of the target is close to a right angle to line of vision.*
- *7. It is a good idea to write the size of the face, which a buttress is to carry, on the back part of the buttress with a felt pen. The possibility of an error in the haste of preparing a course for use on the morning when shooting begins will be much reduced. This is particularly important on un-marked courses. Also check that the replacement faces - usually placed behind the buttress covered in plastic to protect them from getting wet are of the correct size. For checking the target faces, the same procedure as described in section 3.12.1 of this Guide Book apply.*

- 8. *Avoid having buttresses leaning on to a tree, which may cause damage to arrows passing partly through the buttress.*

A1.3 Shooting and Scoring

According to latest rules, the athletes in a group are quite free to decide on “shooting positions” among themselves. What is important is that the two first athletes of the group, whoever this may be, to approach the shooting peg of the target, will shoot on the top on 40cm faces and in column 1 and 3 (respective left and right athlete) on the 20cm faces.

The next two athletes will shoot on the lower centres at 40cm and in column 2 and 4 on the 20cm faces. Unless other information is given, this will decide if an athlete has missed his targets or not.

If – at 20cm targets – you find two arrows belonging to the same athlete in one of his centres, only the lower arrow value will score as it lies in the face, while the other arrow becomes a miss (scores a M). Ref. indoor scoring.

A1.4 Judges’ Assignment to the Area

Judges will have to be placed around the range so that each target is accessible. Look for ways to travel between targets and shooting locations safely, and for ways to efficiently split up target assignments. The Chairperson of the Judge Commission or his/her deputy will assign Judges to specific areas. With two or more different courses it may be advisable to divide up the Judges into parties, one for each course. To allow the Judges to become familiar with their control area they should be assigned to the same course during the two days of qualification round.

A1.5 Inspection Procedures

For field archery be aware of any additional item possibly used only for estimating distances or items modified solely for that purpose (measuring target face sizes or angles). This applies for all divisions. Check the stabilizer(s) in order to prevent them from disturbing other athletes. For field archery they must not offer any help in estimating distances, target faces or angles. If the pendulum type of stabilizers is in use, there must not be any scales on them which may give angle information.

A1.6 Applying the Time Limit

Generally speaking, WA never intended to officially time field events except for finals. If they had, they would have had an official timer accompany each group in as much as all shoot at different times. This time allowance rule had to be imposed some years ago because some very slow competitors were causing a bottleneck and slowing down the competition. Do not think that you as a Judge have to stand and time every athlete who passes through your assigned position. The rule is there to help you maintain control and avoid a slow competitor or group disrupting the competition. Use your authority in this matter sensibly.

If you find it necessary, according to Articles 24.6 -24.7 (Book 4) to time an athlete, who then exceeds the time limit of 3 minutes, the procedure to use is as follows: You make a note on the scorecard, possibly on the back side (to be decided by the Judge Commission of the event), indicating the time and the target number at which the note was made, then sign the note. If the athlete is observed to exceed the time limit a second time, the Judge will verbally warn the athlete and at the same time make another note on the scorecard. Any subsequent violation on time will result in the loss of the athlete’s highest scoring arrow of that target.

The time limit is allowed from the time the athlete takes her/his position at the post, which he/she shall do as soon as it becomes available. The main point here is that the athlete is not allowed to use any time for judging distances or other variation in the terrain before taking the position at the post. In such cases you will advise the athlete to go to the shooting post, where after you will start your time control from the moment the post could have sensibly been occupied. However, if, for example, the athletes have just approached the target after climbing uphill, you may give them some extra time to regain their breath. Time warnings are not carried over from one round of the competition to the next. The Field finals event timing is more like timing Target archery event, and is described in the C&R Book 4.

A1.7 Range finding

The athlete is not allowed to use his/her equipment solely for estimating distances. It would be wise to underline this point at the Team managers' meeting. The WA Field Archery Committee has given some advice on what is acceptable or not.

Please note that an interpretation of 2012 says that using body parts (i.e. hand or fingers) as aids in estimating distances is acceptable.

A1.8 Field archery Finals' Course

You will probably find the finals' course in a central position of the championships area, which means that the course is planned so that spectators will have easy access to the terrain of the finals.

For the Judges this presents two major challenges:

1. Safety is an important factor again. Use the same guidelines as described above (A1.1). To avoid problems with people crossing the shooting lanes and walking paths of the competitors, it is preferable to have all the spectators on one side of the barrier and shooting directions away from the barriers. However, the terrain may offer safety precautions itself, use common sense.

2. Because of the central position of the finals' course, you will probably find that the layout has not been finished until after the championships have been opened. Since all targets and distances have been planned the Judges will do most of the checking when inspecting the courses beforehand, and return to the final control after the elimination rounds have been finished. Because of the interest of the media and the spectators, access to the shoot-off target(s) must be very easy. The last target of the finals' round may also be used as the shootoff target if the distances for that target and for the purpose of shootoffs are the same. A separate shoot-off target may also be used.

A1.9 Conduct of Shooting

The conduct of shooting follows the normal procedures for Field Archery, but the rules say nothing about the time intervals for the groups. The starting order for divisions is: Barebow - Sportvibu - Plokkvibu. Within each division you will have two groups, Naisted and men of 4 athletes each, and the time interval is approximately 15 minutes. It is recommended that the organizers fix the start times of each division. For media and spectators it is essential that the groups are not shooting at the same time, especially we must avoid the possibility that the

men are shooting at Target No. 4 (semi-finals) at the same time as the Naisted have their finish at Target No. 8. Some delays may therefore be instituted for the benefit of the media and spectators

A1.10 Judges' Assignment to the Groups

The following is recommended:

- 1. There will be a Judge accompanying each group in case of arrow calls.*
- 2. One Judge will time the athletes, by indicating "go" and "stop". When 30 sec. are left the Judge will also raise a yellow card. Another Judge will have the backup time control. At the target one Judge will immediately check the scores and confirm the result (and the winner of the match at the end).*
- 3. Personnel assigned to the media (or if necessary a Judge) must also supervise the conduct of the media. In the terrain photographers and cameramen are often quite close to the athletes in order to find a proper position, and it is important that they stay in the position during shooting, in order not to create unnecessary disturbance to the athletes, or create a safety issue.*

A1.11 Field Championships Elimination and Finals Procedures

Shooting procedures for the Team Elimination

The top 8 (eight) teams proceed to the Team Elimination Round. The position of the teams is decided by totalling the scores the individuals obtained in the Qualification Round. They are then placed in the order of the totalled scores in the Team Seeding Table for allocation of shooting matches. The higher ranked team shoots from the left position. The higher ranked team starts shooting, thereafter normal rotation. The order of shooting will be Naisted's Teams followed by the Men's Teams. In this stage all the matches are shot simultaneously, each match accompanied by its own Judge and scorer. Each team member will shoot one arrow from the appropriate shooting post in the order decided by the team. Timing – see below.

A1.12 Order of shooting for the Finals Rounds

Individuals and Teams Match Play:

The rule books (2016) describe the procedures in detail.

Shoot-offs

Should there be a shoot-off in the Semi-Finals, this will be carried out on the last target shot, (Target No.4). Should there be a shoot-off in the Gold and Bronze medal matches, these will be carried out at the longest distance for that division (this may be on the last target or on an extra target put up for the shoot-off). There will be one arrow shoot-off (one for each member of a Team), and if the score is still the same, the arrow closest to the centre will decide the winner. Ref. shoot-off rules for target archery.

A1.12.1 Target Faces – Setup

All faces will be set up as in the Qualification round but on the targets with 60cm and 80cm faces you will have two faces each, one face for the left athlete who will be shooting on the left target face and one face for the right athlete who will be shooting on the right target face.

A1.12.2 Taking Time (individual)

3 (three) minutes is the time allowed to shoot the 3 (three) arrows. The assigned Judge will start and stop the shooting verbally.

A1.12.3 Taking Time (Teams)

3 (three) minutes for 3 (three) arrows, each athlete shooting one arrow. The timing to commence as soon as the first Team member passes the number board. The Judge will indicate when the target is available.

A1.12.4 30 Seconds – Warning

There is a time warning, which is shown by the Judge raising a yellow card, when only 30 (thirty) seconds of the time limit are left during the Finals Round. An arrow shot after the expiry of the time limit causes the athlete to forfeit of the highest scoring arrow of the end.

A1.13 Team Finals

Athletes can select to shoot in any order, but only one at a time. There is no extra time given for equipment failure during the Finals Round. The Team managers or another appointed person may carry spare equipment along with the group. The first group will start at a specified time. The groups following will start at approximately 15 (fifteen) minute intervals. When groups are approaching the end of a match, the following groups may be held back from shooting to make it possible for media and spectators to concentrate on the final target. A Judge will be assigned to each group.

A1.14 What is allowed and not allowed on unmarked WA Field rounds.

Please note that you may shoot a WA unmarked field round only, a marked round only or a combination of both. We also remind you that in national competitions you may shoot with fans and walk ups as well. Please make sure that if you use walk ups, that you shoot the correct number of arrows at the correct distance for each face size as laid down in the Rule Book.

However, in WA Championships there will be two rounds in the Qualification Round, one with marked distances and one with unmarked distances, and in the Elimination Rounds and Final Round only marked distances will be used.

We know that in some parts of the world some people enjoy shooting like in ‘the good old days’ with walk ups and fans, while elsewhere they prefer to shoot marked distances only. Since the majority like to shoot unmarked distances we need rules to keep the distance ‘unmarked’, which is why we do not allow range finders of any kind, however simple or amateurish they may seem. The fact is that if you allow one, there will soon be another a little more advanced – and so on.

From WA’s Field Manual we quote:

The following are NOT ALLOWED on unmarked rounds:

Having more than one personal sight scale on your sight bar, your bow or your notes – will indicate that you may be using your sight as a ranging device and that you measure the distance and read the distance by means of a scale which is not the proper way of doing it. If you have scale(s) on your sight bar in a place that disagree with the sight setting you will have when shooting, you may be ‘accused of’ having made an extra scale for ranging. Judges and competitors may look for that!

If you have sight marks used for a different set-up on your sight, something you want to keep for the future, just cover it with a piece of tape – and you are safe!

Note:

A recent interpretation states that you may have one personal sight marks scale in addition to the manufacturer’s original scale on your bow sight or your equipment.

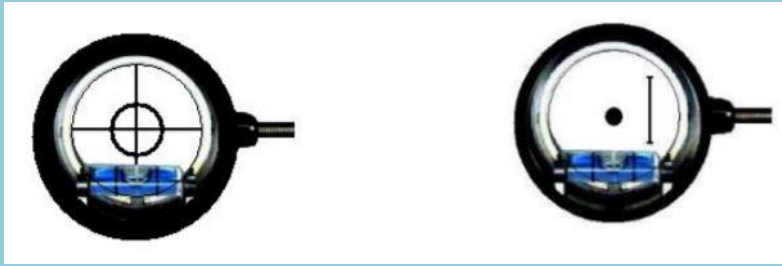
It is also a very good indication that you measure the distance if you lift your bow and aim and take it down again more than once or twice before you shoot. If you do – you are also out of line – maybe using much too much time and thus probably being a nuisance to the competitors with whom you are shooting. If you have added (glued or screwed) a piece of plastic vane or similar to your equipment with which you can compare the size of the face with the size of that extra piece you obviously break the rules – you may make use of some part of your standard equipment instead.

Generally speaking you may not alter your equipment with something that is intended to be used for measuring. It is not allowed to use a scope with a cross and one or more lines on that cross – to have a scope with more than one circle or more than one line in either direction, or a combination of a circle and a cross in which the cross passes through the circle. You may have nothing on your sight or in the window region of your bow with several lines or dots that is not natural parts of your equipment. You may occasionally meet Plokkvibu athletes with a hunting sight, a sight with several pins. This is not allowed on unmarked field, but may be used on marked field.

Here you have some examples of sights/scopes that are not allowed:

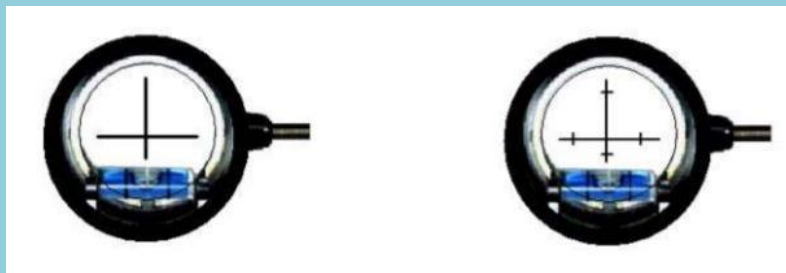
(a) A cross through the ring.

(b) A dot and a separate line.

(c) A cross with various lengths lines not the edge

(d) A cross with scales.

(e) A separate vane attached to top of scope.

Having notes with drawings pictures or sketches showing the relationship between your sight or arrow etc. and the target faces, are not acceptable. You may use this for practice but do not bring it with you to the competition area. Likewise the bare bow athlete is not allowed to have a picture or drawing of his tab with his marks on, or a list of how his marks are related to the tab. You may have one for your own practice – but do not bring it on to the competition area. The bare bow athletes will have to be prepared to ‘tape’ their bow window if there are any marks within the bow window area that could be used for aiming or ranging, .e.g., distinct clear marks of any kind. Having notes or scales telling the relationship between uphill or downhill angle and your sight marks is not allowed – likewise any device for measuring that angle. You may not use radio / mobile phones whilst on the course. Also, binoculars or other optical devices cannot have scales of any kind or built in ranging functions. It is also against the intention of the rules to have any electronic storage devices for your use - on the field course.

What would be considered ALLOWED to use:

Any sight with ONE sighting point, ring or cross. A dot with a circle is on the ‘edge’ but considered similar to a normal sight ring with a bar/ball and has been allowed. Here you have some examples of sights/scopes that are allowed:

(a) A dot

(b) A ring

(c) A ring and a dot

(d) A ring and a cut cross, lines to edge

(e) A dot and a cross, lines to edge

Any standard sighting device made by a serious manufacturer within the limitations mentioned above. So in fairness to other athletes and in order to save money, think a little when purchasing new equipment!

Any notes, which are a copy or extract from the Rule Book, like distances for the various target faces etc.

Any notes which contain your sight marks considering the limitations mentioned above.

Example:

5m = 2.30
10m = 2.10
15m = 2.30
20m = 2.55

and so on.....

Statement:

Anybody bending the rules will probably know he or she is doing or may be doing so. In our opinion there is no excuse for doing that – because if you are in doubt, you can always ask. In order to keep WA competitions fair, athletes are requested to report to the Judges things they observe or feel are not acceptable in regard to equipment, timing and bending the rules. The Judges are there to help us all have a better and fairer competition. It is not unfriendly, impolite or unsporting to report what you see.

A.2 3D Archery – A brief Introduction

(by Hannah Brown & Derrick Lovell)

3D Archery is a form of archery that is still relatively new to WA and is still in the development process. It is therefore, important that you have an up-to-date copy of the rules. 3D has similarities to Field archery but there are significant differences that judges must be aware of.

Pilt A2.1 3D Archery target

3D archery simulates hunting in that the targets are full sized models of animals made of material that can stop arrows. The targets are set so that the animal appears to be in its natural surroundings. The bows used in 3D are more likely to represent hunting style bows.

The Bow styles are split into Plokkvibu, Barebow, Longbow and Instinctive. All distances are unmarked. Some of the competitors may be experienced at shooting the targets under the auspices of another organisation and may not be knowledgeable of the control under WA rules. Here your role as tutor comes into play. As for all WA events the rules of shooting follow a uniform pattern with only variations to cover the competition considered.

A2.1 The Competition

As in all other disciplines of archery the event is split into Qualification, Elimination, Finals and Medal Matches.

Qualification Rounds in 3D consist initially of two twenty target rounds, usually shot in one day.

Elimination Rounds consists of two twelve targets rounds.
Finals and Medal matches are made up of 4 targets each.

Athletes will shoot 2 arrows per target during the Qualification Rounds but only one arrow per animal-target is allowed in all other rounds.

Finals – the finals are usually held in a central area where spectators can see the action. The idea of 3D archery is that it is truly “unmarked” and the distances are not known to the athletes. In order to ensure that this is the case and that the competition is fair, in recent events the pegs have been moved for each match that has been shot. This takes planning to ensure you have judges to change the pegs and the judges to control the matches.

A2.2 The Course

As you walk around the course there should be indicators telling you which way to go. This main path between the targets must be a safe path for everyone. The TO may put in a “Safe Path” for use by judges and work crew etc. making access to targets quicker – make sure you check that it is actually safe.

As you continue your check, you should make sure the number board for the target is visible from the walkway, that when standing at the number board you can see the pegs of the shot, but not the animal itself. This prevents following athletes gaining advantage by seeing where the group in front arrows land.

From the number board you should be able to see the picture and the pegs. From the picture you should be able to see the pegs and the target – the athletes can then see that the shot is clear to shoot.

A2.2.1 The Targets

The targets are designed to look like wild animals. The rules specify four group sizes of animal, and this so as to establish how many animals of each size is contained in a round. All sizes may be shot up to the maximum distance for the particular bow type under consideration. There should also be practice targets of the same design that will be on the course.

Targets will have an “11” ring, and “10” ring marked on them. The “8” zone, is rarely circular and is often representative of the heart/lungs area of the animal. Anything outside of the “8” zone will score 5. Hooves and Horns will score a “Miss”.

It is common practice, when the lines of the hooves and horns are not clear, for the judges to mark these on the target with a line to separate them from the body (5 zone). The athletes can then apply the normal line cutter rule.

For Group 4 (small) animals, the Organiser must place two identical animal targets next to each other. Be very aware and make sure the kill zone angle is the same for both animals.

A picture of each animal must be placed 5 – 10m behind the shooting peg. Ensure that the picture is the same as the actual target!

Tails, wings and tail-feathers have caused much discussion in recent years, however interpretations provide that if it is not a hoof or a horn, it must score a 5.

The larger animals can have a “replaceable” centre. This consists of a plug fixed into the body of the target. Be aware that the edge of the plug is not mistaken for a scoring zone and that athletes may call you for clarification during the event.

A2.2.2 Pegs

In 3D archery, pegs mark shooting positions. Plokkvibu athletes shoot from the Red pegs. Instinctive, Barebow and Longbow shoot from the Blue pegs.

There will usually be 1 peg of each colour on each target. Athletes shoot in pairs, one standing on each side of the peg. They do not have to touch the peg with their foot, in fact they can

stand up to 1m away from the peg in any direction except in front of it. Athletes have to work together to ensure both can shoot safely.

The Red peg can be placed at any distance within the range for the target size. The maximum distance shot by a Plokkvibu athlete is 45m. The Blue peg are placed within the range according.

A2.2.3 Safety

Safety is of paramount importance. An arrow missing the target is far more likely to continue into the overshoot areas. We must be aware of what is in that area and how close other targets and walkways are. Think also of ricochet as the irregular shape of the target can cause the arrows to deflect in directions you may never have seen on a target shoot!

A2.4 The Bows

There are 4 categories of bows shot in 3D.

Plokkvibu and barebow are the same as the description in Field.

Longbow and Instinctive are specific to 3D and their rules are printed in detail in the rule book. Because the 3D discipline is evolving quickly, there are numerous interpretations and bylaw changes that apply to these styles and so we must make sure that we are up to date on the current rules.

It is important to look at all bows carefully at inspection to ensure that there is nothing added to it to assist in range-finding. This may be marks, scratches, additional nuts/bolts etc. Ask the athlete what they are for, and if you have any doubt ask them to remove it or cover it up.

Also note – the athletes are not allowed to carry pictures of the targets with them. They are not allowed a list of which animals are in which group. They may carry the section of the rule book covering the distances for each group, but nothing more is allowed to assist them in identifying the distance.

Barebow, Instinctive and Longbow are not permitted any written memoranda in relation to sight marks. Plokkvibu athletes are.

A2.5 Shoot Offs

Qualification: Should a shoot off be required then this can be set up quickly in an area of the practice field.

Elimination: This will take place in a central area as soon as practical after the results are decided.

For these Shoot-offs, it is good practice to set the shot up immediately before you need to conduct it. This means that the athletes do not have chance to check the distance before.

Semi - Finals: Will take place on a 5th target and the animal will be the same as the last target shot in the match.

Medal Match: Will take place on a 5th target and the animal will be a large animal.

A.3 Jury of Appeal

WA has recently developed a separate description re the organisation and work of the Jury of Appeal.

It has therefore been removed from this Guide Book.

A.4 Läbiviimise kontroll-leht – Märklauaga seonduv

Kuupäev:

Asukoht:

Võistluse nimi/ võistlusfaas (nt eelringid, finaalid):

- ☐ 1. Ohutus
- ☐ 2. Distsantsid
- ☐ 3. Märklaudade jooned (mõeldud - väljakul risti pidi olevad)
- ☐ 4. Laskejoon
- ☐ 5. Ootejoon
- ☐ 6. 3-meetri joon
- ☐ 7. Meediajoon/ala
- ☐ 8. Märklaudade rajad (mõeldud väljakul pikku pidi)
- ☐ 9. Vibumatid
- ☐ 10. Märklehed
- ☐ 11. Märklehtede paigaldamine (nõelad)
- ☐ 12. Märklehe kõrgused maast
- ☐ 13. Vibumattide nurk maapinna suhtes
- ☐ 14. Vibumattide turvaline kinnitus
- ☐ 15. Mattide numbrid – kas on keskel
- ☐ 16. Tuulelipud 40cm kõrgus; 25-30cm
- ☐ 17. Tuulemõõdikud (kõrgus jne.)
- ☐ 18. Laskmisradade numbrid
- ☐ 19. Joonele märgitud laskmiskohad
- ☐ 20. Signaalid – Visuaalsed – Akustilised
- ☐ 21. Vilekohtuniku (avalik) teavitussüsteem
- ☐ 22. Ajavõtusüsteem/aparatuur
- ☐ 23. Tagavara ajavõtusüsteem
- ☐ 24. Tagavara matid
- ☐ 25. Lisamärklehed
- ☐ 26. Soojendusväljaku kontroll
- ☐ 27. Reklaam (võimalikud peegeldused)
- ☐ 28. Esmaabi telefoni numbrid
- ☐ 29. Varustuse kontrollimise koht
- ☐ 30. Tulemuste edastamine (selleks vajalik tehnika)
- ☐ 31. Istumiskohad ja varjualused kohtunikele
- ☐ 32. Kohtunike /Vilekohtuniku inventar
- ☐ 33. Apellatsioonikomisjon (kes, kus)

Märkmed:

A.5 Tournament Checklist – Field and 3D

Date:

Place:

Event/Round:

- ☐ 1. Safety
- ☐ 2. Animals; Secured; Sizes
- ☐ 3. Animals, perpendicular on shooting direction
- ☐ 4. Kill Zone Sizes
- ☐ 5. Direction Marking; visibility
- ☐ 6. Target Numbers – position
- ☐ 7. Shooting pegs and positions
- ☐ 8. Practice Field o 9. Practice Animals
- ☐ 10. Spare Animals, easy Access
- ☐ 11. Shoot-off Area/Animals
- ☐ 12. Assembly Points
- ☐ 13. Scoring system and Scoreboards
- ☐ 14. Communications Equipment
- ☐ 15. Media and spectator Control
- ☐ 16. Course Inspection
- ☐ 17. Equipment Inspection
- ☐ 18. Medical personnel, accessibility on the courses
- ☐ 19. Provision of water
- ☐ 20. Toilet Facilities
- ☐ 21. Jury of Appeal
- ☐ 22. Judges' room
- ☐ 23. Advertising
- ☐ 24. Registration Numbers
- ☐ 25. Dress Regulations
- ☐ 26. Emergency Telephone Nos.

Remarks:

A.6 Disabled Athletes

Already from the beginning of our present archery rules format, and even before that, participation in archery events by disabled athletes was a reality. During the years the number of disabled athletes has increased, both in WA events and in the events organized by the various organizations for people with disabilities. WA rules have now included rules for disabled in Book 3 chapter 21.

On a national level dealing with people with disabilities has occasionally put our Judges into situations not detailed in the rules or other procedures, and here I will try to give some recommendations, which may establish a certain pattern in the Judges' handling of such situations.

A.6.1 Who is disabled according to the rules?

First of all, our Judges are not expected to know anything about medical conditions or various disabilities, but the intention of the rules are to allow people with disabilities to participate in archery competitions under special conditions. Further, common sense tells us that the disability must have relevance to the possibilities of standing when shooting, and perhaps having people loading the bow for an athlete and/or the athlete being strapped to the chair.

Since 2012 there has been greater consistency of issuing classification cards to disabled athletes, and these cards describe what kind of specific helping aids the athlete may use in competition – in order to bring them up to a competitive level. From 1 April 2014 new criteria will be applied which will require all currently classified athletes to be re-classified using the new criteria. Judges will need to see the classification card is dated November 2013 or later.

A.6.2 How much space will be allowed on the shooting line for people in a chair?

It is important to understand that the indicated 80cm space for athletes is a minimum space. The idea of the rule is to prevent athletes from bumping into each other during shooting. A wheelchair will need from 100-120cm space, but as the athlete in front of the wheelchair athlete doesn't even need 80cm space for straddling the line, just minor adjustments are normally enough to solve possible space problems on the line because the upper body of the wheelchair athlete is further away from that of the next athlete. Some organizers often take care of the situation by using open places or placing the wheelchair athletes close to areas to the side of the actual shooting field. To prevent any bad feelings in the beginning of the competition, the shooting positions should be marked in order to deal with the situation. Shooting positions should be marked vertically across the line and the middle of the seat of the chair placed over it.

Organisers should avoid trying to place an able-bodied athlete on the same target as two wheelchair athletes. However two able-bodied athletes can fit on the line with one wheelchair. Those athletes using a stool or (ordinary) chair take no more space than able-bodied athletes because the stool specifications are not more than 80cm along the shooting line and 60cm towards the target.

A.6.3 May the disabled athletes in WA events remain on the shooting line after finishing their end?

Based on procedures used for several years, and even in the Olympic Games, the answer is yes. The next question in this line will concern events where the shooting is in two sequences. Again the adjustments may be done according to point 2 above. How will the DOS be notified that an athlete on the line has finished his end? A procedure now mostly used is that the sitting athlete places his/her bow horizontally on the knees or on the ground on the waiting line side of the chair.

A.6.4. May an athlete - if necessary - be allowed to have an assistant on the line (close behind him/her) in order to nock the arrow on the string?

An assistant is only permitted if the classification card specifies such assistance is necessary to enable the athlete to shoot a bow and arrow. The assistant must wear the same uniform as the athlete.

Presuming such help is not creating any unacceptable noise which may disturb the other athletes in the area, there should be no reason to deny such assistance. Practically speaking such a procedure is quite slow and will not give any advantage for this athlete compared with opponents. Further, WA now permits information from the team management to the athlete, so a suspicion of "coaching" is no longer a relevant reason for denying such assistance. This is particularly important for athletes with a visual impairment (VI) see the separate rules for VI athletes in chapter 21.

A.6.5. Scoring/pulling arrows

Sometimes the question has arisen whether the other athletes on the target - or the organizer - are obliged to take care of scoring, pulling arrows etc. on behalf of the athlete. To this question the answer must be "no". It must be the responsibility of the disabled athlete or his/her team to see to it that an agent (or Team manager) fulfils these duties in the athlete's place. In large tournaments it is important there is one agent for every athlete with a disability or the tournament would be significantly delayed if the agent has to go from target to target to score and pull arrows.

A.6.6 Drawing the string to the chair.

Occasionally you may see a disabled athlete is drawing the string against the chair (or wheel on the wheelchair), and the question arises if this support is allowed. We may discuss if this is an advantage or disadvantage, but the organizations for athletes with disabilities are nowadays not enforcing prohibition of such a support, realizing that it is almost impossible to Judge the situation. Consequently we should therefore not be concerned about this aspect. But, what about drawing the string to the athlete's own knee or thigh when sitting? As this is not a fixed support, we have to look upon this as a parallel to standing athletes drawing the string against the chest (protector) - and thus accept it.

A.6.7 Disabled athlete(s) in the team event

Again the athlete - if necessary - is allowed to remain sitting on the line. Since this athlete is not crossing the one meter line, when does the change take place? The procedure is that "the disabled athlete raises his hand above his head when he has shot his arrow/arrows" as the indicator. To bring the bow from an "on the knee" position to a shooting position takes approximately the same time as moving from the one meter line to the shooting line, and in addition to the fact that the team of the disabled need to use an extra fraction of a second to check the correct changing position, this procedure has been considered to give a "fair" competition. Please note the hand must be clearly raised above the head. Some athletes just use the end of their release action and this is not sufficient.

The "arrow not removed from quiver" rule applies also here.

A.6.8 Amputees

Another challenge in respect of disabilities has turned up recent years, as some bow arm amputees have developed a system of fixing the bow to their bow arm, either by a snap-on system or by artificial battery operated arm/finger solution. The "problem" vis-à-vis our rules is that this gives a totally fixed connection between the bow and what might be considered as the bow hand. And according to our rules the bow cannot be fixed to the hand. Athletes may use a bow-sling, even tightly fixed, but there will always be a certain flexibility, which is not given in the examples mentioned above. The system may constitute a major advantage towards other athletes and cannot be accepted within the WA rules at present. Note all competitive archery takes place under WA rules since 2009. The IWAS competition (World Wheelchair Games) still use the WA equipment rules even if some other requirements are not met.

A.6.9 Scopes

Our general rules on scopes must also be used with a certain common sense. Our rules in this respect are made for media purpose, and if so happens that some disabled are not able to bend down to use a scope according to the intention of the rules, we allow them a bit "freedom" to use it according to their possibilities. The bylaws apparently approved by WA before 2013 Congress should have included the rule permitting the scope to be at the top of the shoulder for those standing or on stools. Those with the scope attached to their wheelchairs do not obscure the face so is not an issue. For all major Finals the screens are used like the able-bodied competitions.

A.6.10 Chair support

One of the issues that has been more common, is if athletes during shooting are “hanging” on the chair support (handle extension). There should be a certain distance (110mm) to the arm pit and under no circumstances should the bow arm lean on this support.

For athletes using a stool (in the standing division) the athletes are not to lean on to the back support on the stool (if any).

Internationally the various disability organizations and some sports are gathered under the umbrella of IPC (International Paralympic Committee), but archery has now been “taken over”, by WA. This then continues the high level competitions where WA Judges may serve, such as Paralympics, World and Continental Championships for disabled, etc.

The rules for disable events have now become been a part of our Book 3 and thereby some more responsibilities (previously handled by classifiers) re items to check have been given to our Judges. Still we strongly recommend our Judges to apply for these duties, as these competitions, are shot according to WA rules and give valuable training for our Judges. We also contribute to giving these competitions a higher status.

A 7 WA litsentseeritud märklehtede tootjate nimekiri

Litsentseeritud märklehtede tootjad (WA kodulehelt **oktoober 2018**):

JVD Distribution (NED)

Maple Leaf Press Inc. (USA)

Geologic (FRA)

Arrowhead (GBR) (müüakse ka nime **Temple Faces** all)

Krueger Targets (GER)

FIVICS Archery (KOR) (endine **SOMA**)

Decut Creation Invention Archery solution (CHN)

Avalon Archery (BEL)

(muudetud 2018)

A 8 Vilekohtunik

A 8.1 Vilekohtuniku perspektiiv

Võistluse kvaliteet on otseses sõltuvuses sellest, kuidas vilekohtunik täidab oma tööülesandeid ja kohustusi ning see ei kannata tema puuduliku ettevalmistuse tõttu, mille puhul võivad tekkida tarbetud viivitused ja katkestused. Kahjuks aga tundub, et see viimane stsenaarium esineb liiga sageli. Ausalt öeldes väärivad turniiride korraldajad ja eriti sportlased enamat. Loodetavasti pakuvad käesolevas dokumendis esitatud märkused ja ettepanekud vilekohtuniku ülesannete ja kohustuste põhistandardeid.

Vilekohtuniku tööülesanded on mitmesugused. Need ei ole piiratud ja muuhulgas tuleb kontrollida võistluse ajagraafikut, „juhatada“ võistlejate laskmisjärjekorda, opereerida helisüsteemiga ja edastada teateid selle kaudu, kui konkreetset selleks ei ole määratud kedagi teist. Tuleb veenduda, et kõik sportlastele, väljaku personalile ja pealtvaatajatele ettenähtud turvameetmed oleksid täidetud, (ja siis veel) jälgida pressi tegevust, väljaku personali ja pealtvaatajaid. Et võistlus kulgeks ladusalt PEAB VILEKOHTUNIK tegema tihedat koostööd võistluse direktori, peakohtuniku, võistkondadega, TV-pildi tootjatega, kohtunikega ja väljaku personaliga. Professionaalsel kujul võib kõik ühel hetkel saada reaalsuseks. Neile, kes aktsepteerivad vilekohtuniku väga keerukat positsiooni, mis nõuab vilekohtunikult tehnilise delegaadi, spiiker/kommentaatori ülesannete täitmist ja vastutust alates kohtumise hetkest kuni võistluse lõpuni, on välja töötatud järgmised suunised.

A 8.2 Võistluseelne ettevalmistus

Vilekohtuniku võistluseelne ettevalmistus algab päevast, millal ta sellele positsioonile määrati. Kohtunik, kes on vilekohtunikuks määratud, peab:

- (a) *alustama kõnelusi korralduskomitee juhatajaga, peakohtunikuga ja tehnilise delegaadiga, et ennast tutvustada ja samas peab ta alustama oma kohustuste täitmiseks vajaliku info kogumisega.*
- (b) *hankima koopia turniiri ajakava ja väljakuplaani kohta.*
- (c) *tegema koostööd informaatoriga (OC= oral communication), kes on vilekohtuniku asetäitja. See on äärmiselt vajalik amet, et võistlus õnnestuks, seda eriti juhul, kui päevakorras on duellid. Tänapäeva võistlustingimuste juures ei ole võimalik ainult üksi väljakul laskmist põhjalikult ja turvaliselt läbi viia ja kontrollida.*
- (d) *koos informaatori ja võistluse direktoriga läbi arutama vilesüsteemi suuruse, kujunduse ja asukoha.*
- (e) *koos informaatoriga läbi arutama, millist ajavõtusüsteemi kasutada ja milline oleks tagavara süsteem.*
- (f) *kontrollima, kas ja millal on tulemas ka „sporti kajastav meeskond“ ja TV-pildi tootjad, et kõigil oleksid oma kohustused (õigeaegselt) selged.*
- (g) *põhjalikult tutvuma kehtivate reeglite ja nende tõlgendustega, mida mõnes olukorras tuleb rakendada. Need on kokku pandud*

WA võistlusmäärustiku, kohtunike infolehe, WA infolehe, kohtunike juhiste ja WA kohtunike komitee enda allikatest.

- (h) ennast varustama erinevate vajalike abivahenditega nagu näiteks kirjutusvahendid, blanketid ajalugemiseks, taskuarvuti, vile, stopper, binokkel, „halva ilma riided“, võistlusmäärustik ja muud vahendid, mis aitavad vilekohtuniku tööle kaasa.**

Märkus: Kasutada tuleb ajalugemise blankette. Ilma nendeta on võistluse kulgu võimatu põhjalikult jälgida. Paljud, kellel on juba pikemaajalisem kogemus selles osas, eelistavad kasutada enda valmistatud lehti, mis on juba konkreetse võistluse järgi koostatud, kuna võistlusformaadid võivad vastavalt võistlusele muutuda.

A 8.3 Võistluspaika saabumisel

- (a) Korraldage kohtumine võistluse korraldajatega, kohtunikega, tehnilise delegaadi ja väljaku personaliga, et läbi arutada kogu võistluse käik, kuna nemad on selle võistlusega seotud. Sellel koosolekul on teil võimalik juhtida tähelepanu sellele, et terve võistluse ajal on vilekohtuniku töökoht (*DOS stand*) kõigile PIIRATUD, välja arvatud kriitilistes situatsioonides. Koosolek peaks olema korraldatud ka koos sporti kajastava meeskonnaga, et kokku leppida, kuidas nad seda tegema peavad ja kus nad peavad asetsema. Infovahetus vilekohtunikuga peab toimuma ajal, kui võistlejad loevad mattide juures oma punkte. See on väga oluline reegel, mis tuleb kohe alguses selgeks teha, kuna vilekohtunik ja tema abiline peavad täielikult keskenduma võistluse kontrollimisele. Seda tuleb uuesti rõhutada võistkondade esindajate koosolekul.
- (b) Tutvuge võimalike ettetulevate muudatustega programmis ja tegelege nendega vastavalt.
- (c) Korraldage enda jaoks ringkäik võistlusväljakul ja tutvuge turvameetmetega, pöörates erilist tähelepanu rajatise kõikidele sisenemispunktidele, mis võivad peale võistluse algust nii ametnike kui ka pealtvaatajate jaoks ohtlikeks osutuda. Vajadusel korraldage lisaturvalisus. Rääkige läbi, kuidas on korraldatud meedia tegevuse edastamine.
- (d) Tutvu vilekohtuniku töökohaga ja selle asetusega väljakul. Vilekohtuniku ala ise peab olema paigutatud nii, et vilekohtunikule ja tema assistendile oleks väljaku mõlemas suunas avatud vaateväli. See võib olla väljaku keskel, 2 – 3 meetrit laskejoonest tagapool või väljaku lõpus. Vilekohtuniku töökoht peab olema piisavalt suur, et seal oleks piisavalt ruumi vilekohtunikule ja tema asetäitjale ning ajavõtusüsteemidele ja sideseadmetele. Sellel peaks olema piisava suurusega katus, mis pakub peavarju nii päikese, tuule kui ka vihma eest. Kommentaatorid ja tehnilised töötajad ei tohiks vilekohtuniku töökoha ümbruses tegutseda, kui just tehnilistel põhjustel pole teisiti võimalik. Vilekohtuniku tööalasse peab olema piiratud juurdepääs, et volitamata töötajatel ei oleks võimalik sinna siseneda. Umbes ühe meetri kaugusele oleks väga kasulik paigaldada tara, et hoida sportlasi ja teisi vaatlejaid vilekohtuniku tegutsemisalast eemal.
- (e) Püüdke heita pilk nii peakohtuniku, kui ka võistluse peakorraldaja kontrollnimekirjadele. Nendele lehtedele on ära märgitud mõlema olulised vastutusala ja punktid, kuigi kõik see ei ole otseselt vilekohtuniku töö, aga niipea kui võistlus algab, laskub kogu võistluse käik ja kontroll vilekohtuniku vastutusele. Vilekohtunik peab eelnevalt kontrollima, et kõik vajaminev varustus ja personal on olemas ja omal kohal.

- (f) Vajalik on hankida tähestikulises järjekorras riikide järgi võistlejate nimekiri. See ei peagi olema väga põhjalik, aga seal peab olema kirjas igast riigist/klubist osalevate võistlejate arv. Selle nimekirja järgi saab vilekohtunik suureks abiks olla teistele kohtunikele võistlejate tehnilises kontrollis, kutsudes neid sinna läbi mikrofoni riikide kaupa ja see aitab tal asjade käiku paremini jälgida (st kes on juba kontrolli läbinud ja kes veel mitte).

Näidisstsenaarium:

Palun tähelepanu. Kohtunikud on valmis, et alustada (varustuse) tehnilise kontrolliga. Albaania, Austria ja Belgia võistlejad ja võistkonna esindajad palun tulla kohtunike telgi juurde, mis on laskejoone vasakus otsas. Palun valmistuda Eesti ja Hollandi võistkondadel, teid kutsutakse järgmistena.

Varuge aega, et ära testida kogu vajaminev varustus, publikule info edastamise vahendid või süsteem, ajavõtuseadmed ja ka kõik tagavara süsteemid. Veenduge, et te olete kursis süsteemide vahetamise protseduuridega esialgsetest tagavara süsteemidele. Kõigi süsteemide tundmaõppimiseks kuluv aeg võimaldab teil kindla tundega võistlust läbi viia ja leida lahendused võimalikele probleemidele. Veenduge, et ka teie abilised saaksid süsteeme katsetada.

Näiteks - ajavõtusüsteemi, mida praegu kasutatakse maailma tasemel võistlustel, juhitakse klahvi vajutuste abil. Mõned funktsioonid võivad vajada mitut järjestikust vajutamist. Süsteemi on sisse ehitatud ajaline viivitus, seega on võimalik olla nii kiire, et erinevad võistlusega seotud ajalised funktsioonid ei muutu. See võib ilmneda näiteks nagu kella peatumisel või valede tulede näitamisel jne. Te peate olema valmis märkama kasutatavate süsteemide selliseid mittesünkroonseid hälbeid.

Kontrollige kõiki laskmisväljakuid, veendudes, et ajavõtuseadmed ja helisignaalid on nähtavad ja kuuldavad kõikides laskejoone osades (seda nii parema-, kui ka vasakukäelistele sportlastele). Veenduge, et väljaku teavitussüsteem on kogu võistluslalal kuuldav.

A 8.4 Võistluse ajal

- (a) Ametlikul treeningpäeval võta aega, et tutvuda uuesti ajavõtuseadmetega ja hakka edastavate teavituste jaoks märkmeid tegema, mida sa hiljem ütlema pead. Korralda, et kõik turniiri dokumendid alates sellest päevast kuni võistluse lõpuni kopeeritakse.
- (b) Tee koostööd peakohtuniku ja väljaku personaliga ja kui märkad mingisuguseid puudujääke väljaku ülesehituses ja selle jälgitavuses, siis tee vastavad ümberkorraldused.
- (c) Saabuge väljakule vähemalt pool tundi enne stardiloendust, et te jõuaksite eelnevalt üle vaadata kogu võistlusplatsi ja ajavõtusüsteemi. Enne iga sessiooni algust võtke alustuseks ühendust peakohtunikuga.
- (d) Olge korralikult riides, kuid mitte samas riietuses nagu kohtunikud. Kandke WA poolt pakutavaid teist värvi särki, mitte sellist, mida kohtunikud kannavad. See tuleb peakohtunikuga läbi rääkida. Vilekohtuniku ja tema asetäitja tööülesanded on kohtunike omadest väga erinevad ning võistlejate ja pealtvaatajate seisukohast ei tohiks tekkida mitte mingisugust segadust. On juhuseid, kus korraldajad annavad vilekohtunikule ja tema asetäitjale eraldi vormiriietuse.

- (e) Vilekohtunik peaks alati enne mikrofoni kasutamist oma mõtteid koguma. Ainsaks erandiks on hädaolukord. On soovitatav, et vilekohtunikul oleks eelnevalt valmis käsikiri, mis hõlmab standardseid teadaandeid, mis puudutavad võistluse stardiloendurit, varustuse purunemist, tagasipõrganud nooli jne. Samuti on palju teadaandeid, mida tuleb teha iga päev, nagu näiteks transpordikorraldused, lõunapausid, muudatused ajakavas jne, mida tuleb mõnikord teha korduvalt, sõltuvalt nende tähtsusest. Mikrofoni kasutamisel on parem, et ei räägitaks liiga kiiresti. See võib põhjustada valesti hääldamist ja/või vajaliku info välja jätmist, mida tuleb võistlejatele ja pealtvaatajatele edastada. Rääkige alati kindlal, kuid meeldivalt mahedal hääletoonil, kuna paljudel võistlejatel ja treeneritel võib olla piiratud teadmised keelest, milles te suhtlete. Praktiseerige oma teate kuulamist nii, nagu te neid esitate, kohandades oma rääkimise kiirust, mis sobib võistluskoha akustikaga, kuuldava kajaga jne.

Näidissõnavõtt:

Võistkondade esindajad, ma palun teie tähelepanu. Peakohtunik palub teil koguneda vilekohtuniku telgi juurde, et arutada muudatusi tänase õhtupooliku ajakavas.

- (f) Oluline on, et eelnevalt, enne iga sessiooni algust antakse võistlejatele ja pealtvaatajatele teada, kui palju aega on veel laskmise alguseni jäänud. See garanteerib, et kõik asjaosalised on võistluse algusest teadlikud. Teavitusi tuleb anda teatud intervallide järel alates hetkest, kui iga sessiooni stardini on jäänud veel 15 minutit ja järgmised teated antakse 10 minutit, 5 minutit ja 1 minut enne laskmise algust.

Näide:

Tere hommikust daamid ja härrad. Tere tulemast võistlusele (võistluse nimi).

Võistlus algab 15 minuti pärast.

Võistlus algab 10 minuti pärast

Võistlus algab 5 minuti pärast

Võistlus algab 1 minuti pärast

Kohtunikud palun minge väljakul oma kohtadele.

- (g) Hommikuse sessiooni lõpus tuleb viivitamata teatada lõunapausi pikkus, pärastlõunase sessiooni alustamise kellaaeg ning teatada tuleb ka hetke kellaaeg. Samuti tuleb edastada kõikvõimalikud lisateadaanded ja teha üleskutse ajakirjanikele sihtmärkide juures pildistamiseks (seda ka pärastlõunase sessiooni lõpus). Päevase võistluse lõppedes teatage, millal algab järgmise päeva programm ja kuulutage võistlusväljak suletuks.

Näide:

Teade, mis antakse võistlejatele enne, kui nad võivad minna märklaua juurde.

Üks hetk palun. See lõpetas täna hommikupoolse võistluse. Nüüd teeme lõunapausi ja võistlus algab taas kell 13.00 (ingl. keeles kasutage alati sõjaväelist kellaaega *1300 hours*). Akrediteeritud fotograafid, kes soovivad märklaudade juures pildistada, võivad nüüd sportlastega mattide juurde (kaasa) minna. Praegune kellaaeg on 11.43.

Üks hetk palun. Sellega lõpeb tänane (võistlus)päev. Võistlusväljak on tänaseks suletud ja kohtume taas homme, kui me jätkame võistlust kell 09.00. Akrediteeritud fotograafid, kes soovivad märklaudade juures pildistada, võite seda teha nüüd.

- (h) Iga turniir kulgeb omas rütmis, mis on üldjuhul vilekohtuniku kujundatud. On oluline, et vilekohtunik ei katkesta seda rütmi meelevaldselt ja et kõik helisignaalid oleksid järjepidevad. Sellisel moel saavad sportlased turniiri rütmiga harjuda ja kohandada vastavalt oma tegevusi. Alati tuleb ette katkestusi, mis on väljaspool vilekohtuniku kontrolli, kuid mõnikord tuleb vilekohtunikul järjekindla rütmi säilitamiseks ise katkestusi teha. Sportlased (kindlasti) hindavad seda. Mis puudutab küsimust, kas see rütm peaks olema aeglane või kiire, siis enamik sportlasi eelistab kiiremat järjekindlat rütmi. Püüdke iga hinna eest kõrvaldada turniiri viivitused ja katkestused. Alati teatage, kuidas ajakavas järgnev etapp toimub.

Näide:

Sellega lõpetame 1/16 finaali. Niipea, kui kohtunikud on kindlaks teinud, kas on kohtade jagamisi ja ümberlaskmisi, valmistatakse väljak ette 1/8 finaali jaoks. Palun olge valmis laskma minema 2-minutilise etteteatamisega.

Daamid ja härrad, oleme valmis oma esimeseks individuaalseks pronksimatšiks. See on Itaalia ja Venemaa sportlaste vaheline duell plokkvibu divisjonis. Palun sportlastel ja kohtunikul, kes matši jälgib minna alustamiseks laskejoonele.

- (i) On juhuseid, kui võistlust tuleb katkestada, olgu see kas varustuse purunemise, tagasipõrkunud noolte, matte läbinud noolte, väljaku probleemide jm. sündmuste pärast. Kui kõik sportlased on laskejoonelt lahkunud, tuleb teavitada probleemi olemusest ja kuidas see lahendatakse. Erandiks on see, kui tekib mingi hädaolukord, näiteks vibumati ümberkukkumine või probleem turvalisuses, mis võib võistlejale või pealtvaatajatele vigastusi põhjustada. Sellistel juhtudel tuleb laskmine viivitamatult katkestada 5 (viie) või enama helisignaali, mille järel vastav personal lahendab probleemi. Kõikidel juhtudel, kui võistlus katkestatakse, peab peakohtunik või ka tavakohtunik vilekohtunikku teavitama probleemi olemusest ja prognoositava aja, mis võib selle lahendamiseks kuluda.

Olge tähelepanelik, sest sportlased harjuvad laskmise rütmiga ja nad võivad esimese kuuldava helisignaali järel hakata märklaudade suunas liikuma.

Näide:

Üks hetk palun. Võistluses on lühike paus, sest sportlasel sihtmärgis nr 23 on tehniline rike. Tal on veel lasta kaks noolt.

Üks hetk palun. Võistluses on lühike paus, sest 6-s matis on nool matist tagasi põrkunud. Palun kohtunikul ja sportlasel, kelle nool see on, minna mati juurde.

Üks hetk palun. Võistluses on lühike paus, sest märkleht matis nr 52 on lahti tulnud. Palun kohtunikul ja kõigil sportlastel, kellel on selles matis nooled, minna mati juurde.

Daamid ja härrad, me peame laskmise katkestama, sest pealtvaataja on eksinud ja on läinud väljaku teise serva. Palun minge tagasi ootejoone taha. Me jätkame võistlust niipea, kui kohtunikud on olukorra lahendanud. Aega laskmise lõpuni on jäänud 71 sekundit.

Märkus: ülaltoodud ettekirjutised on näide selle kohta, kuidas edukas vilekohtunik suudab teateid edastada lühidalt ja rahulikult viisil. Igaüks võib neid näidisavaldusi kohandada ja kajastada oma isikupära ja kõneviisi järgi. See näidis ei hõlmanud kõiki võimalikke olukordi, mis võivad võistluse ajal juhtuda. Eesmärk on näidata suhtlemisstiili, mis on rahustav, kuid

samal ajal ka usaldust äratav ja mõjuv olukordades, mis tavapärase laskmise käigus kõige sagedamini esinevad.

- (j) Kohtunikud kontrollivad võistlejate käitumist. Vilekohtunik ei ole vastutav selle eest, et ta peab sportlasi ja kohtunikke korrale kutsuma. Erandiks võib olla see siis, kui vilekohtunik on samas ka peakohtunik. Tuleb märkida, et seda ei saa juhtuda rahvusvahelistel üritustel, kuid see on üsna tavapärane väiksematel, kohalike klubide korraldatud üritustel. Vilekohtuniku hea asukoht annab talle parima ülevaate võistluspaigast ja tänu millele ta võib näha kohtunikele märkamata jäävaid rikkumisi. On juhtumeid, kus võistkonna esindaja või sportlane võib vilekohtunikule kaebuse esitada mõne konkurendi või kohtuniku käitumise kohta. Nendel asjaoludel ei tohi vilekohtunik otsese kaebuse lahendamiseks midagi ette võtta. Vilekohtunik edastab kaebuse peakohtunikule, kelle ülesandeks on antud olukord lahendada.
- (k) Soovitav on, et kui seeria lõpuni jääb vähem kui 10 sekundit ja laskejoon on võistlejatest vaba, siis on kõige parem lasta kellal automaatselt lõpuni käia ja seda mitte nullida. See säilitab võistluse ühtlase kulgemise, mis ongi selleks ette nähtud ja ei kahjusta mingil viisil võistluse üldist ajagraafikut.

Puuetega sportlaste võistlustel on tavapäraseks muutunud jätta kellad kõikides seeriates lõpuni käima. Nii saavad sportlased segamatult lõpuni lasta, kuna nad võivad varjatud olla nende võistlejate vahel, kes on ratastoolis või seisavad ja kellel on lubatud peale laskmist jääda laskejoonele.

On väga oluline, et vilekohtunik ja tema abiline võistluse ajal (nende tööalas) ei tegeleks pildistamisega ning ei kasutaks noolte märkimisel binokleid.

Samuti on väga oluline, et vilekohtunik ja tema abiline kontrolliks sihtmärkide ala enne helisignaali andmist, mis lubab uuesti laskejoonele minna, nii et nad saavad kindlaks teha, et mattidesse ei ole ühtegi noolt jäetud ja et ükski sportlane pole mattide juures ja nende ümber.

A 8.5 Suurvõistlused (maailmameistrivõistlused, maailmakarikavõistlused, olümpiamängud/paraolümpiamängud, muud mängud)

Nendele üritustele määratakse üha rohkem ja aina regulaarsemalt spordisündmusi kajastavaid meeskondi ja seda juba alates kvalifikatsiooniringide algusest.

Sellistel juhtudel muutuvad vilekohtuniku kohustused. Ta on nüüd vastutav TV-ülekannete direktori (või spordisündmuste ülekandejuhi) eest, kes on lüli võistlusväljaku ja meedia vahel. Ajakava võidakse seada televisiooni kava, mitte avaldatud programm järgi.

Muud töötajad, kes võivad kaasatud olla:

- *Kommentaator & tutvustaja: erinevate keelte pärast võib olla rohkem kui üks isik.*
- *Helioperaator ja/või DJ.*
- *TV-ringhäälingu mäenedžer: kontaktisik/lüli telepildi tootja ja võistluse direktori vahel.*
- *Väljakujuhid: koordineerivad sportlaste ja kohtunike toimetusi.*

Kõigi nende jaoks on väga oluline teha koostööd vilekohtunikuga nagu ühtne meeskond. Vilekohtunik peab olema ettevalmistatud tagamaks pideva kontakti säilitamise võistluse direktoriga. Kuigi võistluse igas faasis on põhivastutus võistluse direktoril, jääb laskmine siiski vilekohtuniku kontrolli alla.

Kui võistlusel on kohal ka kommentaator, siis teadaandeid väljastab isiklikult tema. Vilekohtunik sellegipoolest nõuab, et kõik ajalised teadanded jne saaks edastatud ja informaator peab seda järjepidevalt tegema. Kui aga informaator ei ole usaldusväärne ja/või on tal väga halb inglise (võõr)keel, on ilmselt vajalik, et kõik need (tähtsad) teadaanded edastab vilekohtunik, nii et kõik ametnikud ja sportlased saavad selgelt aru, mis toimub.

Finaalide ajal paneb spordiülekandeid kajastav meeskond nõ kella nulli ajal, milleks on siis see (kella)aeg, mis on TV ülekande algusajaks. Kellaajad lepitakse kokku. Aluseks võetakse televisiooni poolt välja reklaamitud võistluse alguse aeg.

Süsteemid peavad olema korraldatud nii, et vilekohtunik saaks vajadusel (nt turvakaalutlustel) igal ajal kommentaatori jutu momentaalselt üle võtta, et tähtsat teadaannet edastada.

Vilekohtuniku asukoht sobib nüüd ka finaalide väljaku ülesehitusega ja see on ülioluline, et ta on TV-ülekannete juhi ja ringhäälingu toimetaja lähedal.

Vilekohtunikul ei ole alati täielikku ega takistusteta vaatepilti mänguväljaku üle ja sellisel juhul võib ta turvalisuse tagamiseks seda rolli jagada joonekohtunikuga, kellel võib sellistes olukordades olla parem ülevaade.

Väljalangemisringide matšid toimuvad ilmselt finaali väljakul, kus kaks paari laseb korraga. Kui kaks matši viiakse läbi samaaegselt, siis mõõdavad aega vastavad kohtunikud/ametnikud ja seda vilekohtuniku kontrolli all.

Vilekohtunik annab märku iga seeria alguses ja lõpus. Ajamõõtjad kontrollivad vaheldumisi laskmisel aegasid igas duellis. On vajalik, et vilekohtunik oleks nende ametnikega pidevalt ühenduses, kuna ta peab teadma, kas mõlemas matšis on lastud "täis komplekt" nooli. Selle ülesande täitmiseks on soovitatav kasutada abilisi.

Finaale kontrollib vilekohtunik. Alati võib abiks võtta assistendi, kes aitab nooli lugeda, mis on lisaks ajamõõtmisele ka täiendavaks kontrolliks. See nõuanne kehtib nii individuaalsete, kui ka võistkondlike matšide kohta.

A 8.6 Kokkuvõte

Vilekohtunik on väljakul pärast võistluse algust üks kõrgema astme ametnikke. Võiks öelda, et ta on võistluse „koreograaf“, juhul kui ei ole kohal TV ülekannete juhti. Kellelgi teisel ei ole võistluse edukale läbiviimisele ega ka ebaõnnestumisele suuremat mõju pärast seda, kui võistlejad on laskmist alustanud. Sel põhjusel peab vilekohtunik olema nii hästi ette valmistatud ja teadlik reeglites nagu seda on kohtunikud ja väljaku juhatamises/valdamises sama osav kui väljaku meeskond.

Vilekohtunik ei peaks vahet tegema, kas turniir on kohalik võistlus või on tegu maailma-meistrivõistlustega. Kõik turniirid tuleks läbi viia samal viisil nii, et sportlaste jaoks oleksid kõikjal sarnased standardid, vaatamata sellele, kus nad võistlevad, isegi kui vilekohtuniku roll võib võistluselt võistlusele erineda.

Vilekohtunik peab lähenema igale võistlusele (kuhu ta on määratud) võrdse ettevalmistuse ja oskuste tasemega. Vilekohtunik vastutab turniiri korraldajate ja võistlejate ees, nii et ta peab teadma laskmise, võistluskorralduse ja käitumise reegleid.

Vilekohtunik peab käituma pädevalt ja olema ennast ette valmistanud professionaalselt, luues sedasi väärika õhkkonna, kus võistlejate ainsaks mureks on nende noolte laskmine ja seda nii hästi kui võimalik.

Vilekohtuniku jaoks on kõige tähtsam meeles pidada, et ta on võistlejate ja võistluse teenistuses. Võistlejad on laval ja nad on staarid. Vilekohtunik on ainult lavakunstnik, kuid nii hea kui võimalik, et ta oleks võistlejatele kaitsjaks/toeks nii, et kogu esitus oleks õnnestunud. Samuti on oluline märkida, et määratud vilekohtunikud oleksid väga hästi koolitatud võistluse ja väljaku juhtimise kõikides nüanssides.

Skip Phillips and Neil Dimmock
World Archery Emeriit/Vanemkohtunikud

A 9 Võistkondade esindajate koosolek – Päevakava

Võistkondade esindajate koosolek toimub üks päev enne ametlikku treeningut, eelistatavalt õhtul, kui loodetavasti kõik võistkonnad on saabunud või nüüd juba sagedamini ametliku treeningpäeva jooksul. See koosolek võimaldab WA ja korralduskomiteel täpsustada kõiki olulisi võistlust mõjutavaid tegureid. Koosolekut juhatab tehniline delegaat, keda abistab peakohtunike ja korralduskomitee vanem esindaja.

Võistkondade esindajate koosolek on peale saabumist esimene tugev mulje võistkondade esindajatele võistlusest, mida korraldaja ja WA tehniline meeskond saavad pakkuda. Et seda head muljet jätta, peavad korralduskomitee, tehniline delegaat ja peakohtunik võistkondade esindajate koosoleku korralikult planeerima ja ette valmistama. Enamike halvasti läbi viidud koosolekute põhjuseks on see, et need pole korralikult ette valmistatud. Eduka võistkondade esindajate koosoleku läbiviimiseks tuleks järgida järgmisi asjaolusid:

- *ole ettevalmistatud, ülalmainitud asjaosaliste eelnev omavaheline koosolek on vajalik.*
- *kirjalik dokument või diagramm on alati parem, kui lihtsalt rääkimine. Pea meeles, et mitte kõik ei pruugi inglise/eesti keelt osata.*
- *kirjalik dokument kõige olulise infoga peaks koostatud olema 12 tundi enne koosolekut.*
- *NB!!! Koosoleku eesmärk on avatud küsimuste selgeks rääkimine, mille kohta tuleks teavet anda enne koosoleku toimumist, mitte koosoleku ajal. Koosolek on selleks, et informatsiooni selgitatakse, mitte lihtsalt selle edasi andmine.*
- *koha peal peavad olema kõik osapooled, kes on asjaga seotud, aga kõnelevad ainult selleks määratud isikud.*
- *kui on punkte, mida ei saa lahendada, määra selle täitmiseks tähtaeg ja teavita võistkondade esindajaid otsusest enne tähtaega.*
- *ära „arva“, et vastust anda. Parem on anda õige vastus natuke hiljem, kui lihtsalt arvata ja vigu teha.*
- *tegutsege õigesti kohe alguses.*
- *ei tohiks olla mingi probleem korraldada vajadusel ka teine koosolek, isegi kui see on lihtsalt informatiivne, kui mingid muud punktid vajavad arutamist.*
- *koosolek peab olema lühike. Pea meeles, et võistkondade esindajad on seal, et oma sportlasi aidata, aga mitte et kuskil koosolekul aega raisata.*

Võimalik ajakava võistkondade esindajate koosolekuks.

Avamine

Tehnilise delegaadi eestvedamisel tutvustatakse WA presidenti või tema asendajat, kes ütleb ametlikud tervitussõnad.

1. Tehniline delegaat teeb võistkondade kohaloleku kontrolli.

Kui mõned registreeritud võistkonna esindajad puuduvad, palub TD mõnel teisel võistkonna esindajal vajaliku informatsiooni puuduvale võistkonnale edasi anda.

2. Ametnike tutvustamine (TD)

- WA President või tema delegaat
- Korralduskomitee
- Rahvusliku alaliidu president
- Korralduskomitee president
- WA meditsiiniteenistuse esindaja
- Võistluse kohtunike komisjon (peakohtuniku poolt)
- Vilekohtunik (peakohtuniku poolt)
- Apellatsioonikomisjon

3. Võistluse tehniline külg (tehniline delegaat + peakohtunik)

- Võistluse kava/programm
- Soojendus: kus ja millal?
- Soojendusseeriade (kordade) arv võistlusklassi kohta
- Varustuse tehniline kontroll: kus ja millal?
- Kvalifikatsiooniring koos informatsiooniga skooride lugemise kohta
- Väljalangemisring
- Finaalringid
- Võistkondlik väljalangemisring
- Võistkondlikud finaalarid
- Riietumise reeglid

4. Logistilised küsimused (korraldaja)

- Täpsustused transpordi kohta, asukoht, ühistransport, lennud jne.
- Söögikorrad, harjutamise/treeningu ajal, maksumus ja kes maksab.
- Banketid ja muud ühistegevused.

5. Tulemused/protokollid ja autasustamine (korraldaja)

6. Meditsiiniteenistus (meditsiiniteenistuse esindaja)

7. Tehnilised küsimused: (TD + peakohtunik)

- Ajavõtusüsteem
- Tulemuste edastamise süsteem
- Kohtade jagunemine võrdsuse korral – paremuse selgitamise kord
- Eelnevatel võistlustel võistlusmäärustiku segadust tekitanud punktide lahtiselgitamine

8. Viimased muudatused võistlusmäärustes ja WA komitee ametlikud tõlgendused (peakohtunik)

9. Muud tähtsad punktid ja küsimused. Kas võistkondade mänedžeridel on küsimusi. (TD)

10. Lõpetamine (TD)

A 10 Võistkonna esindaja kaebuse avalduse vorm

APPEAL FORM / FORMULAIRE D'APPEL This is an intention of Appeal / Ceci est une intention de faire appel ☐This is an appeal from / Ceci est un appel ☐

(please tick appropriate box / cochez la case appropriée)

☐ the Team Captain of the following country :
/ du capitaine d'équipe du pays suivant: -----

Name of the Team Captain: / Nom du capitaine d'équipe: -----

☐ a Team (please name country): / d'une équipe (précisez le pays): -----

☐ an individual person (name) :
/ d'une personne individuelle (nom): -----

☐ other (please specify) / autre (précisez): -----

This appeal is against / cet appel est dirigé contre: -----

Description of Appeal or Protest / Description de l'appel ou de la plainte:

I believe this action is against the following rules (state article if known) :
/ je pense que cette action viole les règles suivantes (citez l'article si connu): -----

Signature : Name in printing / nom en capitales: -----

Article 3.13.3:

An intention to appeal when it might affect the progression of an athlete from one stage of the competition to the next, must be expressed in writing and lodged with the Chairperson of the Tournament Judge Commission within 5 minutes of the end of the relevant round or match, whichever comes first. The written appeal must be lodged with the Jury within 15 minutes of the end of the relevant round or match, whichever comes first, to allow the Jury to come to a decision before the beginning of the next round of the competition.

L'intention de faire appel dans le cas où cela pourrait affecter la progression d'un concurrent entre une phase de la compétition et la phase suivante doit être exprimée par écrit au Président des Juges du Tournoi dans les **5 minutes** suivant la fin de l'épreuve ou du match en question, peu importe celui qui arrive en premier. **Cet appel écrit** doit être présenté au Jury dans un délai de **15 minutes** suivant la fin de l'épreuve ou du duel en question, peu importe celui qui arrive en premier, pour que le Jury prenne une décision avant le début de la phase suivante de la compétition.

Article 3.13.8:

Jury decisions shall be minuted and submitted to the appellant, the Chairperson of the Tournament Judge Commission and the Organizers before the beginning of the next stage of the competition or before the awarding of prizes.

Le procès-verbal des décisions du jury d'appel est soumis au requérant, au Président des Juges du Tournoi et aux organisateurs avant le début de la phase suivante de la compétition ou avant la remise des prix.

Received on / reçu le: ----- time / heure: -----
by Chairperson of the Tournament Judge Commission / par le Président des Juges du Tournoi:

Signature: Name in printing / nom en capitales: -----

A 11 Kohtuniku hindamine

Kohtuniku eesnimi:

Kohtuniku perekonnanimi:

Kohtuniku staatus:

Kuupäev:

Võistlus:

Peakohtuniku kokkuvõte iga kohtuniku panuse kohta eraldi, kus võiks arvesse võtta järgnevaid kriteeriume.

- (a) Viisaka väljanägemisega ja vastavalt ilmastikule riietunud.....
- (b) Näitab oma pädevust meeldival viisil
- (c) Tunneb põhjalikult võistlusmäärustikku
- (d) Näitab terve võistluse jooksul head kohtuniku tööd
- (e) Järgib korraldusi ja toimib vastavalt ettekirjutisele
- (f) Omab vajalikke isikuomadusi (nagu näiteks õiglustunne, viisakus, jne)
- (g) Vajadusel teeb otsused kiiresti, kuigi hoides otsuse tegemist nii kaua tagasi, kui on otsuses täiesti veendunud
- (h) On jälgiv/tähelepanelik ja sekkub vajadusel (nt võistkonnavõistluses)
- (i) Teeb otsuseid selgel, kindlal ja meeldival viisil
- (j) Saabub varakult enne starti, et kohtuda teiste kohtunike, skoorilugejate jt-ga.
.....
- (k) Näitab välja head koostöövalmidust teiste kohtunike, võistlejate ja pealtvaatajatega
- (l) Osaleb konstruktiivselt võistluse jooksul kohtunike komisjoni koosolekutel
.....

Üldised kommentaarid

Allkiri:

Auaste/(kohtuniku kategooria):

A 12 Võistluse/turniiri raport

Võistluse raport

Võistluse nimi: _____

Kuupäev ja asukoht: _____

Võistlusharjutus: _____

Mattide tüüp: _____

Märklehtede formaadid (Litsentseeritud): _____

Väljaku kontrolliga seotud küsimused: _____

Ilmastiku tingimused: _____

Laskmisega seotud tähelepanekud:

Matti läbinud nooled / Tagasipõrkunud nooled / Varustuse rikked: _____

Ümberlaskmised (arv/vahejuhtumid): _____

Võistlejatega/võistkondadega seotud juhtumid:

Varustuse tehnilise rikke juhtumid:

Võistleja nimi	Riik/Klubi	Varustuse juhtum	Pilt

Kõrge vinnastamise juhtumid:

Võistleja nimi	Riik/Klubi	Juhtum	Rakendatud hoiatus	Pilt

Riietuse juhtumid:

Võistleja nimi	Riik/Klubi	Juhtum	Rakendatud hoiatus

Lisakommentaariid: _____

(muudetud 2018)

A 13 Peakohatuniku kontroll-leht

Peale peakohatunikuks määramist peab ta WA –ilt nõudma/saama järgneva informatsiooni:

- *Kõigi võistlusele määratud kohtunike ja ka asendusliikmete nimed ja aadressid (nii posti, kui ka e-posti).*
- *Korralduskomitee kontaktisiku nime ja aadressi.*
- *Tehnilise delegaadi nime ja aadressi, kellelt ta saab paluda vajalikku teavet selle kohta, mida ta võistluspaika külastades tähele pani.*
- *Vilekohtuniku nime ja aadressi.*
- *Kohtunike komisjoni liikmete nimed.*
- *Võistluse üksikasjalik kava ja saabumise/lahkumise kuupäevad nii peakohatunikule kui ka teistele kohtunikele.*
- *Informatsiooni edastamine kohtunikele majutuse, transpordi, läbiviimise asukoha jne kohta.*
- *Et kohtunikud oleks võimalusel majutatud ühekohalistesse tubadesse.*

Peakohatunik peab edastama teistele kohtunikele (või asendusliikmele) ja (olemasolu korral ka) kohtunike vaatlejale järgneva informatsiooni:

- *Tutvustava kirja, milles on ära toodud võimalikud muudatused reeglites, otsuste tegemises või muud korralduslikud punktid, mida ta peab vajalikuks esile tõsta.*
- *Võistluse asukoht ja saabumise kohad ja ajad.*
- *Võistluse kava.*
- *Kohtunike majutus ja toitlustamine.*
- *Kohtunike riietus võistluse raames.*
- *Nimekiri selle kohta, millised riided ja varustuse kohtunikud peavad kaasa võtma.*
- *Kuupäev ja kellaaeg kohtunike esimese koosoleku kohta peale saabumist (nii et kõik, väljaarvatud varukohtunikud, saaksid oma saabumist vastavalt korraldada.*
- *Kõik muudatused, mis on tehtud - kui on tehtud - WA võistlusmäärustikus.*

Peale saabumist ja võistluse jooksul on peakohatunik vastutav järgmistes asjades (kus ta võib mõningad ülesanded üle anda peakohatuniku asetäitjale (kelle määrab peakohatunik ise) või mõnele nõ reakohtunikule).

- *Valmistama kohtunikele esimeseks koosolekuks ette materjalid, mis sisaldavad üksikasjalikku plaani, busside sõiduplaanid, kohtunike tööülesanded jne.*
- *Valmistama ette ja osa võtma võistkondade esindajate koosolekust. Osalema koosolekul, mis puudutab vähimalgi määral laskmist, selle juhtimist ja punktide lugemist. See on väga suur eelis, kui vajalik informatsioon on enne võistkondade esindajatele teavitamist ette valmistatud.*
- *Pidada kohtunikega päeva lõpus igapäevaseid koosolekuid, et arutada selle päeva jooksul olnud juhtumeid/sõlmküsimusi ja teha ettevalmistused järgmisteks päevadeks.*
- *Korraldada/lahendada koos korraldajate ja tehnilise delegaadiga küsimusi seoses võistlusega.*
- *Teha koosolek väljakupersonali ja (kui on, siis ka) punktilugejatega, andes neile vastavad instruksioonid, kuidas tegutseda ja selgitada võimalikke tekkivaid probleeme.*
- *Varustama kohtunikud õigeaegselt võistlejate täieliku nimekirjaga, tulemustega, kontroll-lehtedega, duellide nimekirjaga jne.*

- Tegema ülestähendusi/ märkmeid kõige olulisemast informatsioonist, mida kohtunike komisjoni koosolekul arutatakse.
- Luua läbi selge informeerimise kohtunikele hea töökeskkond, positiivne ja julgustav hoiak ja hoida kolleegide tuju kogu koosolemise aja jooksul. Peab omama head ülevaadet teiste kohtunike tööst väljakul, olles veendunud, et kõik neile määratud juhised, kohustused ja tegevused saavad järjepidevalt täidetud.
- Töötama koos hetkel nende/selle kohtunikuga, kes tegeleb mingi juhtumi lahendamisega ja kus kohtunikul on vaja langetada otsus.

Võistluse lõpus on peakohtunik kohustatud:

- Koostama WA-le (WA kohtunike komisjonile -WAJC) raporti, kus on välja toodud võistluse olulisemad punktid kohtunike vaatevinklist.
- Saatma WAJC-le hinnangud teiste kohtunike tööst.

A 14 “Walkie Talkie” - Käsiraadiote kasutamise kord

(James Larven soovitusel)

Peaaegu kõigil võistlustel kasutatakse suhtlemiseks kahesüsteemseid käsiraadioid ehk nõ “walkie talkie” raadioid. Et veenduda heas omavahelises suhtlemises, tuleb järgida „walkie talkie“ suhtlemisprotokolli ja seda algusest lõpuni.

Kirjeldus - Mõiste

Kahesüsteemne raadio või “walkie-talkie” on (käsi)raadio, mis saadab ja võtab signaali vastu, mis on erinev tavapärasest vastuvõtu käsijaamast (tavaraadio), mis ainult võtab raadiosignaali vastu.

Kahesüsteemseid raadiojaamu on olemas nii statsionaarseid ja ka käsi-/kaasaskantavaid jaamu. Käsijaamu kutsutakse tihti „walkie-talkie“-deks ja need on varustatud vajuta-räägi või vajuta-kuula nupuga/lülitiga, mille aktiveerimisel saab kas rääkida või edastada saadetavat sõnumit.

„Walkie-talkie“-del on tavaliselt võimalik valida mitme kanali vahel, millele sõnumit edastada. Olenevalt võistluse/turniiri suurusest võib kasutada kas kõigi jaoks ühte sagedust/kanalit või siis erinevate gruppide/asjaosaliste jaoks erinevaid kanaleid.

Need kanalid peab korraldaja seadistama juba enne võistluse algust ja edastama kõigile osapooltele/ametnikele (kes seda vajavad). Korraldaja peab kõigile, kes käsiraadiojaamu kasutavad väljastama lisaks kaardid, millel on kirjas kõigi erinevate osapoolte (nummerdatud) kanalid ja ka vastava osapoole (ameti)nimetus.

Igal kohtunikul ja vilekohtunikul peab olema oma nime kutsung nagu näiteks Kohtunik 1, Kohtunik 2, jne ja vilekohtuniku kutsung oleks nt Vilekohtunik.

Rahvusvaheline keel

Raadiojaamadega suhtlemisel kasutatakse päris rikkalikku raadiokeelt, aga meie eesmärgiks on ainult kasutada järgmisi võtmesõnu:

“OUT”- VÄLJAS

Seda kasutatakse, kui suhtlus/side lõpetatakse ja mingisugust vastust ei oodata.

“OVER” – (SIDE)LÕPP

Sellega on side lõpp, kuid oodatakse järgnevat vastust või on vaja vastata. Siinkohal tuleb mainida, et vastupidiselt üldtuntud arvamusele ei kasutata „Over“ ja „Out“ kunagi samaaegselt, kuna nende tähendus on üksteist välistavad. Seepärast ei tohiks kunagi kasutada väljendit „Over and out“.

“CONFIRM” or “CONFIRMED”-KINNITAN

"Kinnitan või Jah"

“NEGATIVE” "Ei"

“SAY AGAIN”- ÜTLE UUESTI

"Ma ei saanud su sõnumist aru, palun korda". Pange tähele, et sõna "REPEAT"(KORDA) ei kasutata kunagi SAY AGAIN (ÜTLE UUESTI) asemel, eriti kui arvestada, et mereväes või teistel laskeliinidele on sõna „REPEAT“ kui suurtükiväe sõna ja seda hoopis teises tähenduses. Kuigi sõna „REPEAT“ võib kasutada mingi ütluse keskel, et seda infot rõhutada. Näide sõna „SAY AGAIN“ kasutamise kohta –

- *Matikohtunik saadab skoorid „tulemuste lauda“ öeldes: Tulemused, siin on 1. märklaua skoor [edastus on arusaadav]...OUT.*
- *Märklaud 1, siin on „Tulemustelaud“/sekretariaat “Say Again”/ÜTLE UUESTI....OVER/SIDE LÕPP.*
- *Sellisel juhul vastab matikohtunik: Märklaud 1 skoor on 52, 5.. 2 OUT/VÄLJAS.*
- *Tulemuste laud/Sekretariaat vastab: 1 Märklaud, skoor on 52, ..5...2 CONFIRM/KINNITA...OUT/VÄLJAS*

HEA SUHTLEMIS TAVA. Kohtunike hea suhtlemise tava võistlusel on järgmine:

Kutsung/Välja „helistamine“

- *Vajuta alla „SEND“ klahv ja ütle selge häälega mikrofonile selle isiku nimi või kutsungi nimi, kellega sa soovid rääkida, näiteks vilekohtunikuga ja siis ütled oma nime või kutsungi nime. John Smith ja/või (kutsung)1. kohtunik millele järgneb sõnum ja siis „OUT/VÄLJAS“.*
- *Siis kui sa oled sõnumi öelnud, ütled sa lõpetuseks OUT, kui sa just ei soovi sellele omakorda mingisugust vastust saada või siis ütled OVER, et hetkeline vestlus lõpetada ja jääd vastust ootama.*
- *Kui sa oled vastuse saanud, ütled selle peale CONFIRMED/KINNITAN ja lõpetuseks OUT/VÄLJAS.*

Alati kui sa teed kutsungi, ütle esiteks selle inimese nimi või kutsungi nimi, kellele sa soovid sõnumit edastada, siis oma nimi või oma kutsungi nimi ja alles siis edastatav sõnum.

Kui sa vastad, siis ütle esiteks oma nimi või kutsungi nimi ja siis sõnumi edastaja nimi ja ka kutsung.

PEA MEELES

Rääkimiseks PEAB saatja nupu alla vajutama ja hoidma seda nii kaua, kuni räägid ja kui oled rääkimise lõpetanud, siis võid nupu vabastada.

Kui skoor saadad, siis alati ütle skoor ja sellele järgnevad skoorinumbrid nagu näiteks skoor on 56,...5...6

NÄITED

Skooride saatmine tulemuste lauda/sekretariaati

- *Sõnumi saatmine – Sekretariaat, siin 1.(esimene) märklaud ja skoor on 52,5....2 OVER/SIDE LÕPP*
- *Vastus – 1.(esimene) märklaud, siin Sekretariaat, 1.(esimese) märklaua skoor on 52 ...5....2 CONFIRMED/KINNITAN..... OUT/VÄLJAS.*

Kohtunik teavitab varustuse purunemisest

- *Sõnum – Vilekohtunik siin 2. kohtunik – Varustuse purunemine matis 65,6.....5 ja lasta on veel 3 noolt, OVER/SIDE LÕPP.*
- *Sõnum vastu – Vilekohtunik 2(teisele) kohtunikule, Varustuse purunemine matis 65,6.....5 ja lasta on veel 3 noolt, CONFIRMED/KINNITAN. Palun teata, millal võistleja on valmis, OVER/SIDE LÕPP.*

Suhtlus peaks samal viisil jätkuma kuni varustusega seotud tõrge on eemaldatud.

Võrdne seis

- *Sõnum – 2.(teise) kohtuniku teade vilekohtunikule. Võrdne seis matist 65,...6...5, OVER/SIDE LÕPP*
- *Sõnum - Vilekohtunik 2.(teisele) kohtunikule, Võrdne seis CONFIRMED/KINNITAN, OUT/VÄLJAS.*

Kui kohtunik tuleb koos võistlejatega tagasi laskejoone juurde ja võistlejad on uuesti valmis laskma, peab kohtunik vilekohtunikku teavitama.

- *Sõnum - 2.(teise) kohtuniku teade vilekohtunikule. Võrdne seis matist 65,...6...5, võistlejad on valmis, OVER/SIDE LÕPP*
- *Sõnum - Vilekohtunik 2.(teisele) kohtunikule, võistlejad võivad alustada ümberlaskmist, CONFIRMED/KINNITAN, OUT/VÄLJAS.*

Väljaku varustuse parandamine

- *Sõnum – Väljaku meeskonna teade 3.(kolmandale) kohtunikule, 65. matti6 ...5 on vaja uut märklehte, OVER/SIDE LÕPP.*
- *Sõnum – Väljaku meeskond 3. kohtunikule, uus märkleht matti 65.....6.....5, CONFIRMED/KINNITAN,.. OUT/VÄLJAS*

Sidepidajate nimekiri

Tõhusama sidepidamise hõlbustamiseks tuleks igale „walkie talkie“-ga varustatud isikule väljastada "kutsung". Need kutsungid peavad olema kaardil ja igale isikule, kes kasutavad sündmuse jaoks kõneseadeid, antakse kaardist koopia.

Sidepidajate nimekiri peaks sisaldama iga isiku nime ja tema kutsungit.

Näide

<i>John Smith</i>	<i>Peakohunik</i>
<i>Mary Jones</i>	<i>1.Kohtunik</i>
<i>Fred Park</i>	<i>2.Kohtunik</i>
<i>Bob Singh</i>	<i>Vilekohtunik</i>
<i>Jack Black</i>	<i>Väljaku meeskonna esindaja</i>

Ideaalis peaks see nimekiri olema koos iga ametniku akrediteeringuga (kaelakaardiga), et see oleks kättesaadav ja ülevaatlik.

Igal päeval, kui kohtunikud määratakse mingisuguse märklaua juurde, tuleks vastav ametisse nimetamise loend jagada kõigile, kes nendel päevadel võistlusel osalevad.

Näide

<i>Märklauad 1 - 5</i>	<i>Märklauad 6 - 10</i>	<i>Märklauad 11-15</i>	<i>Märklauad 16-20</i>	<i>Märklauad 21-25</i>	<i>Märklauad 26-...</i>
<i>1.Kohtunik</i>	<i>2.Kohtunik</i>	<i>3.Kohtunik</i>	<i>4.Kohtunik</i>	<i>5.Kohtunik</i>	<i>6.Kohtunik</i>

See võimaldab vilekohtunikul, väljaku meeskonnal ja kõigil teistel kohapeal olevatel inimestel kasutada "walkie talkie"-sid, et nende abil kiirelt ja lihtsalt tuvastada, kes helistab ilma, et kasutatakse isiku nime, mis võiks olla "walkie talkie"-sid kasutades valesti mõistetav.